

Uvodnik

Jurij Paljk

Ko družina ni več temeljni kamen

Včasih zmotno mislimo, da je življenje v naši narodni manjšini drugačno od življenja drugih ljudi, o tem nas (zmotno) prepričujejo vsi tisti krivi preroki, ki trdijo, da živimo v getu, kot nas o tem (tudi zmotno) prepričujejo vsi tisti, razni in mnogoštevilni, oznanjevalci takih in drugačnih "odprtosti", ki naj bi bile rešitev za življenje naše skupnosti. Pa tu ne mislim pisati o političnih in drugih rešitvah, ker rešitev preprosto ni, ampak je le vsakodnevno bolj ali manj (ne) uspešno naprežanje, kako preživeti in narediti (narodno) ginevanje kolikor toliko znosno, še posebno v luči napovedanih finančnih rezov, s katerimi se vsak dan soočamo, ampak preprosto napisati nekaj misli, ki so se mi utrnile ob nedavnem nagovoru svetega očeta Benedikta XVI., ki je minuli teden zelo povedno in brez nepotrebnih ovinkov spregovoril o tako imenovanih "razširjenih družinah". Izraz "razširjena družina" je seveda izposojen iz italijanskega jezika, kjer pod pojmom 'famiglia allargata - razširjena družina' razumemo današnje nove oblike (ne) družinskega življenja. Tisti ne v oklepaju stoji zato, ker pod pojmom "razširjena družina" seveda ne moremo razumeti družine v klasičnem smislu: žena, mož, otroci, prav gotovo pa ne v krščanskem smislu. Papež je otroke "razširjenih družin" poimenoval kar "sirote, ki so prepuščene samim sebi", medtem ko je današnje razpadanje družin označil za "obleganje" krščanske družine in "napad na družbeno tkivo" ter dodal, da pred vsemi temi pojavi Cerkev ne more in ne sme ostati ravnodušna. Istočasno je sveti oče Benedikt XVI. ponovno postavil kot vzor osnovne celice družbe klasično družino ter spregovoril tudi o "trdni krščanski družini", ki je seveda v nasprotju s "krhkostjo" izvenzakonskih skupnosti in "razširjenih družin", katere so sad prejšnjih ločitev in razbitih zakonov.

"Mladi potrebujejo pri vzgoji točno določene in jasne vzore odločnih staršev, ki pri vzgoji skladno sodelujejo, a danes se dogaja, da ločitve in razpad družine prav ta vzorec podirajo", je vzkljnil sveti oče in še dodal, da je prav "raziširjena družina" tista, ki otroku "pomnoži očete in matere", in tako imajo kar naenkrat ti otroci-sirote "preveč mater in očetov". In prav to, meni sveti oče, je vir zmede za otroke, saj otrokom ponuja drugačne vzorce družinskega življenja, predvsem take, ki slonijo na "krhkih nogah časnosti". Sveti oče se je še vprašal, kdo vse ponuja tak vzorec "raziširjene družine", ter ugotovil, da so to predvsem razvite zahodne države s svojo zakonodajo, sodobna sredstva obveščanja, filmi, pa vse do televizije in seveda tudi drugi dejavniki, ki "promovirajo relativistični slog življenja, le-ta pa zaslepi in zapeljuje" človeka.

Papež je v svojem nagovoru tudi poudaril, da je seveda pred trpljenjem, ki ga razpad vsake družine prinese vsem vpletenim, treba imeti veliko razumevanja in sočutja, predvsem pa je potrebno pomagati, kot je treba tudi "danes pomagati vsem družinam in jim s prepričanjem prikazati kreposti Svete družine, in te so: molitev, ki je vogelni kamen vsake družine, ki hoče biti zvesta svojemu izročilu in namenu, delavnost, ki je temeljna os zrelega in odgovornega zakonika, tišina, ki je cement vsake svobodne in plodne dejavnosti". In seveda te besede veljajo tudi za nas. Niti okrog sebe se ni potrebno ozreti, da ugotoviš, kako res je to.

O iskanju skupnega vodstva

Foto DPD

Po srečanju med javnimi upravami in vodstvom SSG Gledališke sezone ne bo!

Če so se nad Slovenskim stalnim gledališčem v preteklih tednih zgrinjali temni oblaki, se je nanj včeraj usula toča! Čeprav je bil sestanek med vodstvom SSG in tremi krajevnimi javnimi upravami - ki so tudi solastni-

programa. Druga varianta vodi v vključitev SSG med gledališča, ki prejemajo prispevek iz deželnega proračuna: ta možnost pa za zdaj ni izvedljiva, ker deželni proračun še ni bil sprejet. Molinaro je še nakazal možnost, da bi SSG dodatna sredstva lahko črpalo iz sklada v okviru deželnega zaščitnega zakona za slovensko manjšino. Tržaški župan Dipiazza pa se je zvesto držal svojih stališč: SSG bi bilo namreč potrebno posodobiti in drugače upravljati.

sanih v proračunu", zato je prišel do zaključka, "da ni pogojev za odobritev začetka nove sezone s podpisom sezonskih delovnih pogodb", piše v tiskovnem sporočilu. "Krajevne uprave, Dežela FJK, Pokrajina in Občina Trst, ki so skupaj z Društvom Slovensko gledališče ustanovni člani SSG, so izjavile da: prispevek, ki ga gledališče prejema iz državnega manjšinskega sklada, obravnavajo kot lasten prispevek in s tem menijo, da izpolnjujejo zakonske obveznosti; da ne nameravajo izpolniti zakonskih obveznosti glede stroškov obratovanja dvorane; da za leto 2010 nameravajo prispevati iste zneske, ki so jih dodelili v letu 2009. Ob tem predlagajo, naj se morebitna dodatna sredstva gledališču dodelijo iz sklada za manjšinske dejavnosti po zakonu 38/2001 in naj se krči produkcijsko delovanje gledališča in okrepi sistem zunanjih gostovanj. O predlogu statuta pa, ki ga je izoblikovalo Društvo Slovensko gledališče, se ni začela razprava, zato bi takšni ukrepi ogrozili status stalnega gledališča". Zadnji stavek pa predstavlja pravi epilog grške tragedije: "Iz tega razloga Upravni svet soglasno odstopa in sklicuje Skupščino članov".

/ stran 2
IG

Foto Kroma

ce in soustanoviteljice SSG - "prehodnega značaja" (kot ga je označil deželni odbornik za kulturo Roberto Molinaro), je bil vendar dovolj dovršen za to, da se naši gledališki hiši onemogoči začetek letošnje sezone. Ponedeljkovskega sestanaka na sedežu pokrajine v palači Galatti so se udeležili tržaški župan Roberto Dipiazza, predsednica pokrajine Maria Teresa Basa Poropat, deželni odbornik Molinaro, predsednik Društva Slovensko gledališče Adriano Sosič in član vodstva Ace Mermolja, predsednica uprave sveta SSG Martina Kafol in ravnatelj SSG Tomaž Ban. Deželni odbornik Molinaro je po sestanku dejal, da je dežela pripravljena zagotoviti gledališču v prihodnjem letu to, kar je zagotovila že letos: o drugih strukturalnih rešitvah pa ni bilo govora. Predsednica tržaške pokrajine B. Poropatova pa je kotčasno rešitev omenila možnost skrčenega

Upravljanje SSG je v zadnjih dvajsetih letih sledilo splošnemu zgrešenemu trendu ostalih italijanskih gledališč, ki so itak v izgubi. SSG se mora po mnenju župana zato odpreti tudi ostalim skupnostim, ki prebivajo v Trstu. Vodstvo SSG je pred nekaj tedni na tiskovni konferenci označilo 28. september kot skrajni rok za podpis pogodb sezonskim uslužbencem: nanje pa se je po sestanku na pokrajini in po srečanju, ki so ga v poznopopoludanskih urah imeli z upravnim svetom SSG, ulila hladna prha: upravni svet je namreč ugotovil, "da gledališče ne more pričakovati uresničitve prihodkov, zapi-

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA
OB 50. OBLETNICI USTANOVITVE

EMMERICH KÁLMÁN
GROFICA MARICA

Opereta v treh dejanjih prvič v slovenščini

Prevedel in priredil Ivan Tavčar
Režiser Emil Aberšek
Dirigent Hilarij Lavrenčič

Slavnostna premiera:

Petek, 2. oktobra 2009, ob 20.30

Ponovitve:

Nedelja, 4. oktobra, ob 17. uri
Torek, 6. oktobra, ob 20.30
Nedelja, 11. oktobra, ob 17. uri

Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

Rezervacije v Kulturnem centru Lojze Bratuž, tel. št. 0481 531445

TRST Cerkev

Škof Ravignani se je poslovil od slovenskih vernikov

V Rojanski župnijski cerkvi je bila v nedeljo, 27. septembra, občutena sveta maša, ki jo je daroval škof Evgen Ravignani. Bila je hkrati priložnost, na kateri se je dosedanji škof zahvalil slovenskim vernikom za bližino in toplino, ki so mu jo izkazovali v obdobju škofovanja: znano je namreč, da škof Ravignani odhaja v pokoj, 4. oktobra ga bo nadomestil nadškof Giampaolo Crepaldi. Škof Ravignani je svoje dušnopastirsko delo naravnal na koordinatah, ki jih je pred njim začrtal msgr. Lovrenc Bellomi. Slovenski verniki

niso nikdar pozabili tega dejstva in škofu Ravignaniju zato v spo-

min poklonili tudi delo tržaškega slikarja Edija Žerjale. Škof se je v svoji homiliji dotaknil aktualnih tem, izpostavil pa je zlasti dolžnost današnjega kristjana, da se približa in da skuša razumeti tudi tiste, ki so krivični do njega. Glede odnosa, ki ga je imel z verniki slovenskega jezika, je škof poudaril, da "so me slovenski ljudje sprejeli ne le kot škofa, ampak tudi kot brata. Vedno sem vas skušal spremljati na poti verskega doživljanja, upam, da mi je to uspelo".

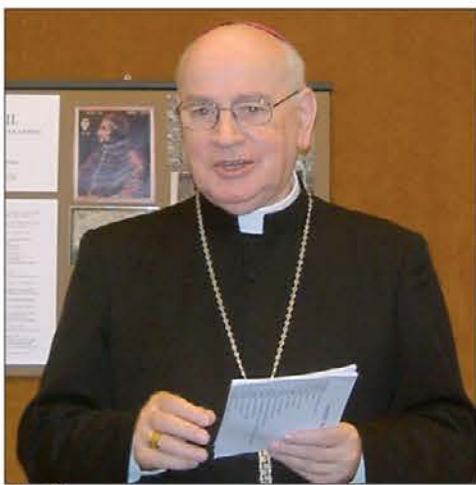

Foto IG

S 1. strani

Gledališke sezone...

Predsednik SSO Drago Štoka je za naš teden takole komentiral končni, neugodni razplet: "SSO z veliko zaskrbljenostjo spremlja zadnja dogajanja v zvezi s finančno krizo SSG. Upravni odbor je odstopil, kar bo mogoče pogojevalo nadaljnje rešitve, ki pa so nam v sedanjih okoliščinah neznane. Krovni organizaciji bosta budno spremljali razvoj situacije, ki bo morda vodil v tri možne smeri: ali bo v kratkem prišlo do izrednega finančnega prispevka, ki bo omogočil začetek vsaj letošnje sezone, ali bo treba poseči v notranji organizacijski ustroj SSG in izvesti boleče reze na področju osebja; obstaja še tretja, najslabša možnost – da gledališče dokončno utihne -, vendar se

mi ta varianta zdi povsem nesprejemljiva. Kot predsednik SSO sem prepričan, da je SSG kulturna ustanova izrednega pomena za našo narodno skupnost". Izid sestanka med predstavniki treh javnih uprav in vodstvom SSG ni pretirano presenetil predsednika Štoka: "Izjave, s katerimi je tržaški župan Dipiazza v zadnjih tednih komentiral krizo SSG, niso dale upati

v pozitiven razplet; dokajšnjo ravnodušnost sta izkazala tudi predsednica pokrajine Bassa Poropat in deželni odbornik za kulturo Roberto Molinaro. Javne uprave so se iz te zadeve pač umaknile... ", je grenko pripomnil predsednik Štoka.

Foto JMP

Svetniško vprašanje Igorja Gabrovca O ureditvi delovnih razmer negovalk

Kot znano, je italijanska vlada s protikriznim zakonom predvidela tudi ureditev delovnega statusa za hišne pomočnice in oskrbovalke bolnikov in prizadetih. Tisti, ki niso državljani Evropske

unije in še nimajo urejenega delovnega razmerja oz. dovoljenja za prebivanje v Italiji, lahko na ta način svoj položaj uredijo do konca meseca septembra. V naši deželi so glede teh delovnih uslug okoliščine povsem

drugačne. Na to opozarja s svetniškim vprašanjem deželni svetnik SSK Igor Gabrovec. Predvsem v tržaški in goriški pokrajini je že dolgo let ustaljena praksa, po kateri pomočnice delajo po štirinajst dni; nato dobijo zameno, same pa se vrnejo za dva tedna domov, predvsem na Hrvaško in v ostale bližnje države vzhodne Evrope, ki niso vključene v Evropsko unijo. Ker pa omenjena sanacijska norma predvideva neprekinjeno delo vsaj treh mesecev, je dvotedenska prekinitev delovnih uslug povod za to, da je za našo deželno stvarnost zakon povsem neumesten in torej neuspešen. Deželni predstavnik Slovenske skupnosti ob tem še dodaja, da so predvideni postopki preveč zapleteni. Bolnik mora skupaj z oskrbnikom oz. negovalko osebno do Urada za zaposlovanje in za socialno varovanje, ostalo dokumentacijo pa lahko izpolni samo preko spletnih strani, kar je tudi neprimereno, glede na tipologijo interesentov.

Gabrovec torej sprašuje predsednika Renza Tonda, naj predloži problem državi in zahteva preložitve termina za izpolnitev prošnji. Treba je nujno upoštevati posebnosti, ki veljajo v naši deželi, poleg tega pa – zaključuje še deželni svetnik – bi lahko deželna uprava prispevala k poenostavljenju postopkov, zato da bo zakon imel tudi pri nas pričakovani učinek.

Deželni predsednik Tondo

"Sedaj, ko smo vsi v Evropi..."

Slovenci, ki so po drugi svetovni vojni ostali oz. prišli pod Italijo, so morali stalno pozivati krajevne in osrednje oblasti, naj jim priznajo narodnostne pravice in jih uresničujejo tako na temelju splošno priznanih mednarodnih obveznosti kot pozitivnih pravnih norm mirovne pogodbe, italijanske ustave ter Londonskega memoranduma o rešitvi tržaškega vprašanja in Osimskega sporazuma o dokončni ureditvi meje med Italijo in Jugoslavijo. Slovenci in njihove organizacije so vložile mnogo naporov za uveljavitev svojih pravic, a zadevni dosežki so bili skromni in občasni z več mrtvimi obdobji vmes. Predaleč bi nas zavedlo naštevane vseh pobud in dosežkov. Omenimo naj le, da je italijanska republika šele leta 1961 sprejela prvi zakon v korist slovenske manjšine na Tržaškem in Goriškem, to je zakon o ureditvi pravnega položaja dejansko delujočih slovenskih šol. Drugi problemi so ostali nerešeni ali so se le delno rešili. Zato je slovenska narodna skupnost vztrajno zahtevala, naj država z organskim zakonom uredi še vsa odprta vprašanja. Šlo je za zahtevo po t. i. globalnem zaščitnem zakonu, v podporo katerega so leta in leta romale v Rim številne delegacije. Prišlo je tudi do množičnega shoda na Travniku v Gorici (15. maja 1984). Vlada je nato ustanovila mešano Cassandrovo komisijo, ki naj bi pripravila osnove za zahtevani zaščitni zakon, a ni prišla do enotnih zaključkov. Šele februarja leta 2001 je takratna levosredinska vlada oz. parlament prav ob koncu svojega mandata končno sprejel močno okleščen zaščitni zakon, ki ga je manjšinska skupnost s trpkimi občutki bila prisiljena sprejeti, upajoč, da se bodo njegova določila pospešeno izvajala. Kot znano, do tega ni prišlo. Italijanski parlament pa do danes ni ratificiral niti Listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih Sveta Evrope z dne 11. novembra 1992.

Slovenska manjšina v Italiji je zato že dolgo časa upravičeno zaskrbljena nad celotnim zastojem v uresničevanju določil zaščitnega zakona. Matična država Slovenija stalno opozarja italijanske oblasti, naj dosledno izvajajo zaščitna določila v korist slovenske manjšine.

Minuli teden (23. septembra) je o stanju odnosov med Slovenijo in Deželo Fjk spregovoril deželni predsednik Renzo Tondo, in sicer na seji komisije deželnega sveta

za mednarodne dejavnosti in izvajanje čezmejnih evropskih projektov. Potem ko je dejal, da razume Slovenijo, ki hoče imeti odnose predvsem na državni ravni, da pa vzbuja pomisleke dejstvo, da na vseh uradnih srečanjih med Fjk in Slovenijo ta postavlja na prvo mesto problem narodnih manjšin. "Ko smo sedaj vsi v Evropi, se mi to ne zdi glavni problem", je svoje izvajanje zaključil predsednik Tondo, ki je nato prešel na vprašanje plinskega terminala v Tržaškem zalivu. Po eni strani je priznal legitimnost nasprotovanja Slovenije gradnji uplinjevalnika in da zahteva vpogled v svojo zadevno dokumentacijo in informacije, vendar je poudaril, "da je vsakdo gospodar na svoji zemlji in da je zato izključno naša pristojnost, da se odločimo

za plinski terminal ali pa ne". Ob tem je očitil Slovenijo, da ni odgovorila na italijansko ponudbo za sodelovanje pri gradnji drugega reaktorja nuklearke v Krškem. Poznavalci trenutnega ozračja v odnosih med Italijo in Slovenijo ugotavljajo, da se je med državama nekaj zataknilo po objavi stališča slovenskih oblasti do nameravane gradnje plinskega terminala v Žavljah oz. zahteva, da se morajo pri tem spoštovati vsi mednarodni kriteriji glede ugotavljanja škodljivih posledic omenjenega objekta tudi na območju čez mejo. Italija pa vztraja na stališču, da je zadevna študija upoštevala vse posledice in mednarodne standarde na tem področju. Zunanji minister Franco Frattini, ki vodi celotno zadevo, je na zadevno časniskarsko vprašanje kategorično "razsodil",

da Slovenija nima ne pravnih ne drugih razlogov za morebitno izpodbijanje gradnje tržaškega uplinjevalnika pri Evropskem sodišču. Še pred dobrim mesecem je isti minister pomirjevalno izjavil, da želi Italija vsa vprašanja v zvezi z uplinjevalnikom in krško nuklearko razrešiti v konstruktivnem dialogu.

V zvezi z navedenimi izjavami predsednika Tonda se je oglasila evropska poslanka DS Debora Serracchiani, ki je dejala, da ima desna sredina, kateri pripada tudi deželni predsednik Tondo, še vedno nekaj težav s sprejemanjem dejstva, da je Slovenija država članica Evropske unije. Sklepna misel: če smo vsi v Evropi, rešujemo probleme v evropskem duhu.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Okoljske preobremenitve prav pri nas?

Niso se še polegale nasprotujoče ocene o uplinjevalniku v Žavljah - Italija ga očitno želi za vsako ceno postaviti - in že smo bili seznanjeni z novico, naj bi v Tržiču zgradili jedrsko elektrarno. Natančneje povedano, pristojno ministristvo izvaja julija sprejeti zakon, po katerem bo Italija v naslednjih letih zgradila kar osem jedrskih elektrarn ter s tem poskrbela za zadostno proizvodnjo energije. Pri izvedbi tega načrta se bo obrnila na posamezne dežele in pokrajine ter skušala doseči potrebno soglasje - med nagovorjenimi kraji je tudi Tržič. Do sem vse v redu in prav, ko se ne bi vsiljeval vtis, da je dežela Furlanija-Juljska krajina deležna vse večjih okoljskih obremenitev. Pri tem ne gre za prepričanje, kako so energetske objekti okolju vselej neprijazni, ampak je govor o občutku, da njihova prevelika gostota ni ugodna. Do sedaj namreč še ne poznamo popolnoma "čiste" proizvodnje energije, vsaj tiste ne, ki se tiče jedrskih ter termoelektrarn. In prav v Tržiču je največja deželna termoelektrarna, ki jo za zdaj poganja kurilno olje. Njen pogon na plin bi pomenil 30% manjše onesnaževanje. In že se znajdemo sredi zgodbe, ki je tipična za okoljevarstvena dejanja. Že pred petimi leti so bili odobreni načrti in sredstva za uvedbo plinskega pogona tržiške termoelektrarne, nedavno pa je objekt prevzela nova uprava in prvi njen sklep je bil, da je treba prenovitveni načrt še enkrat preveriti in dopolniti. Pričetek del se bo torej dodatno zavlekel in s 30% manjšim

onesnaževanjem še dolgo ne bo nič. Poleg tega se Tržič ponaša z veliko ladjedelnico, kjer pa je na delu - v preteklosti vsekakor - močno azbestno sevanje. Okoljsko neoporečen ni niti uplinjevalnik, medtem ko jedrska energija kljub zelo izpopolnjeni tehnologiji ni docela brez tveganja, če samo upoštevamo shranjevanje odpadkov ali njihov odvoz. Seveda je jasno, da energijo še kako potrebujemo, ker predstavljamo velik, če že ne največji, delež naše visoke in za naše počutje že nujne življenjske ravni. V tem okviru je skrb za okolje pogostoma nadležna ali pa je javno mnenje naveličano poslušati vedno isti potek dogodkov: najprej predlog za nove energetske gradnje, potem okoljevarstveni ugovori in slednjič vendar gradnje, toda le z delnim upoštevanjem ugovorov. Na srečo je ameriški predsednik Obama jasno povedal, da predstavlja uničevanje okolja veliko tveganje za vse človeštvo, medtem ko je bil Bush mnenja, da bi resni ekološki ukrepi ogrozili ekonomski razvoj - podobno še vedno misli npr. Kitajska in Indija. Brezčutni del globalizacije skrb za okolje zavrača, Obama pa je prižgal upanje, da je globalizacija lahko tudi svetovna solidarnost v prid vsem. In če se vrnemo v naš prostor, je gotovo nujno z vsemi močmi vseh okoljsko zavzetih osebkov vztrajati, da ne bi v krajih, v katerih živimo, prišlo do takšne gostote energetske proizvodnje, ki bi ogrožala sedanjo zdravstveno varnost.

Janez Povše

Na dnu...

V KCLB: O iskanju novih rešitev za narodno skupnost

Kako manjšini ustvariti eno glavo?

V organizaciji Krožka za politična vprašanja Anton Gregorčič in mladinske sekcije stranke Slovenska skupnost (SSK) je bila v ponedeljek, 28. septembra, pod večer v goriškem Kulturnem centru Lojze Bratuž dobro obiskana okrogla miza pod naslovom Kako manjšini ustvariti eno glavo, na kateri so predsednika krožnih organizacij SSO Drago Štoka in SKGZ Rudi Pavšič ter politika Igor Dolenc in Damijan Terpin govorili o tem, kako bi v slovenski manjšini v Italiji dosegli vsaj večje sodelovanje, če že ne skupnega predstavnštva, skupnega organa, ki bi predstavljali vso narodno skupnost: do tega pa v kratkem ne more priti. Okrogle mize so se udeležili tudi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu RS Boštjan Žekš s konzulko Bojano Cipot iz Trsta ter veliko javnih in političnih delavcev. Iztočnico debatnemu večeru je podal predstavnik mladinske sekcije SSK Simon Koren, ki je citiral znanega ameriškega novinarja; ta je nekoč zmotno dejal, da človek nikdar ne bo hodil po Luni. Koren je dodal, da mladi prirejajo večer prav zato, ker verjamejo, da bi tudi v zamejstvu lahko hodili po Luni, če bi seveda dosegli, da bi vsi slovenski ljudje v Italiji imeli "skupno in eno glavo", eno politično, družbeno predstavnostno torej.

Novinarka Erika Jazbar, ki je večer vodila, pa je od vsakega udeleženca okrogle mize najprej zahtevala, da prikaže svoj pogled na sedanji trenutek v slovenski narodni skupnosti v Italiji in tudi obrazloži kratek pogled na zgodovino poskusov združevanja narodne skupnosti v Italiji, ki je od konca druge svetovne vojne razdeljena na dva dela. Predsednik SKGZ Rudi Pavšič je v svojem posegu orisal stanje predvsem na podlagi zgodovinskih izhodišč in povedal, da je bilo veliko poskusov za doseg skupnega predstavnštva Slovencev v Italiji, a tudi dodal, da so po njegovem v "Italiji predstavniki slovenske manjšine zamudili preveč časa, svet se je v zadnjih petnajstih letih namreč izjemno spremenil, manjšina pa se tega razvoja ni zavedela". Zato je po njegovem mnenju v zamejstvu danes tako, kot je, se pravi, tako Pavšič, da "vsakdo goji svoj vrtiček in med seboj smo postavili še višje

Z leve: Rudi Pavšič, Drago Štoka, Erika Jazbar, Igor Dolenc in Damijan Terpin (foto DPD)

mreže". Orisal je izjemno dobro sodelovanje SKGZ in SSO v času, ko sta se krožni organizaciji pred letom 2000 zavzemali za zaščitni zakon za slovensko narodno manjšino, današnje odnose med krovnima pa je označil "za odnose na nizki ravni". Nadalje je Pavšič tudi orisal poizkuse SKGZ-ja, da bi z ustanovitvijo Zveze Slovencev v Italiji prišlo do nekakšnega parlamenta vseh Slovencev v Italiji, in dejal, da se tudi za to idejo drugi niso ogreli.

Predsednik SSO Drago Štoka je v uvodnem posegu predstavil stališča svoje organizacije, a takoj dodal, da je "civilna družba sicer lepa stvar, a je le politika odločilnega pomena", tudi za narodno skupnost Slovencev v Italiji. Kot nekdanji politik stranke Slovenska skupnost je Štoka opisal prve odmevne obiske skupnega predstavnštva Slovencev iz Italije pri takratnem predsedniku slovenske republike Stanetu Kavčiču v Ljubljani leta 1968, pri italijanskem predsedniku vlade Emiliju Colombu leta 1971 v Rimu ter obiska pri vodji nemške narodne manjšine v Italiji Silviusu Maniagu v sedemdesetih letih minulega stoletja, ko je ostal kot mlad politik preseenečen predvsem nad dejstvom, da ga je Maniagu spraševal samo po političnem predstavnstvu in ne po civilni družbi. Po Štokovem mnenju bi morala slovenska manjšina v Italiji stremeti za skupno politično stranko in izrazil je tudi prepričanje, da bo do skupnega političnega nastopa Slovencev v Italiji prišlo najkasneje v petnajstih letih, ker bodo Slovence v to, po Štokovem mnenju, privedle razmere same. Dr. Štoka je bil tudi mnenja, da je sodelovanje s SKGZ dobro, če ne že odlično. Predstavniki in sedanji koordinator slovenske komponente v De-

mokratski stranki Igor Dolenc, ki je naslednica nekdanje stranke Levih demokratov in še prejšnje Italijanske komunistične stranke Italije, se ni strinjal s Štoko, češ da imajo Slovenci v Italiji premalo politike, opozoril je le na dejstvo, da so preveč razpršeni v italijanskih političnih strankah, tudi na levi. Opozoril je tudi na težavnost pri formiranju skupnega političnega predstavnštva, ker je levice danes razpršena. Dejal pa je tudi, da bi morali danes poiskati nove načine iskanja skupnega konsenza na političnem področju in poiskati tudi tiste Slovence, ki se danes ne prepoznajo niti v stranki Slovenska skupnost, ki deluje na etnični podlagi, in niti ne v italijanskih vsedravnih strankah levice. Po njegovem bi morali poiskati tudi tiste slovenske ljudi, ki volijo druge, tudi desne stranke.

Deželni tajnik stranke Slovenska skupnost Damijan Terpin je izrazil predvsem veselje nad veliko mladimi, ki so se udeležili goriškega debatnega večera, povedal pa je tudi, da je po njegovem prišlo do razbitja skupnega predstavnštva Slovencev v Italiji predvsem zaradi razpada italijanske levice na več strank. Izrazil je trdno prepričanje, da bi Slovenci v Italiji morali imeti slovensko politično stranko, propadli pa naj bi v trenutku, ko bodo volili samo italijanske politične stranke, saj je po njegovem poleg narodne asimilacije za slovensko narodno skupnost v Italiji pogubna tudi politična asimilacija. Terpin je sicer dejal, da si slovenski ljudje v Italiji želijo skupnega sodelovanja, ker so ideološke meje padle, a si politični in drugi predstavniki manjšine tega ne želijo. Zavzel se je za preučitev stvarnega stanja v manjšini, ki bi lahko bil dober po-

globljeno pogovarjati. Ob koncu so se tudi dogovorili, da bi v roku meseca dni prišlo do prvega srečanja med vsemi slovenskimi predstavniki v Italiji. Minister Boštjan Žekš, ki je imel

manjšini.

Prav gotovo je bil velik minus za sicer dober debatni večer dejstvo, da zaradi časovne stiske nihče iz publike prisotnih političnih predstavnikov ni mogel ničesar vprašati, saj javne debate ni bilo, predvsem bi bilo zanimivo slišati mlade, ki so večer organizirali, a na srečanju niso imeli besede!

Dveurna razprava sodelujočih pa je tudi pokazala na prepad med dvema različnima svetovnonazorskima sistemoma naše narodne skupnosti, kot bi v prihodnje kazalo tudi prirediti srečanje, odprto za javnost seveda, na katerem bi naši vidni predstavniki spregovorili samo o prihodnosti in kvečjemu sedanjosti, saj je na vsakem podobnem srečanju odločno preveč umikanja v preteklost, ki jo je sicer treba poznati, a je prav tako res, da se ni pametno zatekati vedno v (varno) preteklost, ko je potrebno storiti pomembne odločitve za vso prihodnost manjšine. Na to je jasno pokazal minister Žekš v svojem kratkem posegu.

Neprijeten občutek, da gre za "prežvekovanje vedno istih stvari", kot se je izrazil o podobnih srečanjih in debatah sam Igor Dolenc, namreč ostaja, žalostno pa je morda tudi dejstvo, da na srečanju nismo mogli slišati nič novega in ne vzpodbudnega. Kaj si misli več kot dvajset mladih, ne vemo, povedati pa tudi niso mogli.

Jurij Paljč

Posvet o vlogi zamejskih raziskovalnih inštitutov

O vlogi, ki jo imajo slovenski zamejski raziskovalni inštituti, tudi za Slovenijo, ter o sodelovanju s slovenskim znanstvenim prostorom je v torek, 22. septembra, tekla beseda na posvetu v Ljubljani. Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš in minister za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Gregor Golobčič sta izpostavila njihov pomen. Posvet in predstavitev treh slovenskih zamejskih raziskovalnih inštitutov sta organizirala urad za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu ter ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. Ravnateljica tržaškega SLORI - Slovenskega raziskovalnega inštituta Maja Mezgec je pojasnila, da bi si želeli, da bi bili manjšinski inštituti bolj vpeti v slovenski znanstveni prostor. Direktor Slovenskega znanstvenega inštituta iz Celovca Avgustin Malle je spregovoril o tem, da si želijo v prihodnje pozornost posvetiti vprašanju manjšinskih medijev in šolstva. Martina Piko-Rustia, ki vodi celovski Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik, pa je povedala, da se njihov inštitut posveča etnološkim raziskavam.

Delegacija SSK na obisku pri ministru Žekšu

Tržaški regulacijski načrt je ključni problem slovenske manjšine v Italiji

Na Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu je minister Boštjan Žekš sprejel delegacijo deželne tajništva SSK. Delegacijo je vodil deželni tajnik SSK Damijan Terpin, skupaj z njim so se srečanja udeležili še deželni predsednik Rafko Dolhar, pokrajinska tajnika Peter Močnik in Julijan Čavdek, tržaški občinski svetnik SSK Igor Švab ter člana deželne tajništva Miloš Čotar in Walter Bandelj. Ob ministru Žekšu je na sestanku bil prisoten še državni sekretar Boris Jesih. Deželni tajnik SSK Terpin je uvodoma na kratko predstavil delovanje in strukturo edine slovenske samostojne politične stranke v Italiji ter izpostavil zakoninjenost stranke na teritoriju, kjer živi slovenska narodna sku-

pnost. Ta se odraža preko lokalnih sekcij in lepega števila izvoljenih upraviteljev. S številkami z zadnjih deželnih volitev je mini-

V nadaljevanju je Terpin orisal problem tržaškega regulacijskega načrta ter pobude, ki jih namerava stranka izvesti, da bi branila le-

stru Žekšu prikazal dejstvo, da SSK predstavlja danes dobro polovico volilnega telesa Slovencev v Italiji.

gitimne pravice narodne skupnosti in njenih posameznikov, vključno s pritožbo na deželno upravno sodišče. Znano je nam-

reč, da je bilo, poleg problema velikih gradenj, v tržaškem regulacijskem načrtu črtanih veliko gradbenih parcel, ki bi jih lahko koristili domačini za svoje družinske potrebe in gospodarske načrte. Problem predstavlja tudi dejstvo, da so bila črtana kmečka, gospodarska in obrtniška področja, na katerih bi lahko slonel prihodnji razvoj tistega dela Krasa. Pri tem je posegel pokrajinski

SSK izvedla, tako da bodo občani primerno in praviloma predstavili svoje ugovore. Minister Žekš je poudaril, da slovenska vlada pozorno sledi razvoju dogodkov, saj ocenjuje, da je to danes ključni problem slovenske manjšine v Italiji. Omenil je pismo, ki ga je poslal na pristojne oblasti v deželi FJK. Tajnik SSK Terpin pa je predlagal, naj slovenska vlada to zadevo odločno problematizira na bližnjem oktobrskem medministrskem srečanju s predstavniki italijanske vlade, ki bo potekalo v Ljubljani.

SSK je ministru Žekšu ter državnemu sekretarju Jesihu predstavila tudi stališče SSK glede tržaškega uplinjevalnika, ki prav tako predstavlja velik problem predvsem s okoljevarstvenega in varnostnega vidika. Poleg ostalih obalnih občin, Devinsko-nabrežinske in Tržaške občine, bi bili prizadei predvsem Dolinska in Miljska občina, kjer živi avtohtona slovenska narodna skupnost. Tako občina Dolina kot Milje sta edini napovedali pritožbo na upravno sodišče, potem ko se je

na Tržaškem tudi najmočnejša stranka leve sredine - Demokratska stranka - pričakovano žal odločila, da bo podprla gradnjo plinskega terminala v Tržaškem zalivu, čemur se SSK zelo čudi in kar obžaluje.

Razvil se je nato pogovor, na katerem sta si obe strani izmenjali poglede na sedanjo politično situacijo v Italiji in Sloveniji, kot tudi na poglede znotraj slovenske narodne skupnosti same. Terpin je v imenu SSK pohvalil pozitivno delo ministra in njegovih sodelavcev in podčrtal dejstvo, da je učinkovitost Urada za Slovence v zamejstvu lahko sedaj neprimer- no boljša, ko ga vodi Minister in ne le državni sekretar ali celo podsekretar, kot se je dogajalo v preteklosti. Minister Žekš je izpostavil upanje v večjo enotnost zamejskih Slovencev pri zagovarjanju narodnih interesov slovenske skupnosti v Italiji.

Obe strani sta tudi poudarili potrebo po strukturni rešitvi za Slovensko stalno gledališče, ki pa ne more mimo večje pozornosti do potreb publike, ki se mu je v zadnjem desetletju zelo oddaljila.

Papeževa okrožnica Ljubezen v resnici

Celostni razvoj človeka

Okrožnica papeža Benedikta XVI. Ljubezen v resnici poudarja, da brez etike ni mogoče zagotoviti trajnega razvoja, je ob predstavitvi okrožnice v Ljubljani dejal mariborski pomožni nadškof Anton Stres; njegove besede posreduje Slovenska tiskovna agencija. Kot pravi, je papež za svojo prvo socialno okrožnico izbral vprašanje razvoja, ki se v gospodarski krizi na novo zastavlja in to s posebno ostrino. V zadnji okrožnici, ki je sicer izšla julija, papež "ne daje nekih receptov, zelo natančnih - bodisi gospodarskih ali političnih - navodil in tehničnih rešitev, kako naj se stvari uredijo,

ker to ni kompetenca katoliške Cerkve", je poudaril Stres, sicer tu-

Mariborski pomožni nadškof Anton Stres

di predsednik Komisije pravično-

st in mir pri Slovenski škofovski

konferenci. Okrožnica po njegovih besedah daje "moralne usmeritve, ki so nujno potrebne", in poudarja, da "tehnične rešitve, kratkoročni ali daljnoročni gospodarski ali politični ukrepi za reševanje razvoja postavljajo in terjajo nekatere zelo jasne odgovore o tem, kaj je človek in kaj je smisel človeškega življenja". Papež še posebej izpostavlja dve načeli, in sicer načelo pravičnosti ter načelo skupnega dobrega. Beseda pravičnost je po Stresovem mnenju v slovenskem okolju so razmerno znana, beseda skupna blaginja pa v našem političnem diskurzu "ne šteje veliko". O razvoju lahko, kot je prepričan mariborski nadškof pomočnik, govorimo takrat, kadar napreduje celoten človek v vseh svojih dimenzijah, skupni imeno-

valec tega razvoja pa je "jasna moralna zavest, kaj je prav in kaj ne". Cerkveni družbeni nauk, ki ga v okrožnici predstavlja papež, lahko tako postane vodilo za tiste kristjane v politiki in gospodarskem življenju, "ki bi tam res radi delovali kot kristjani". "Brez poštenih ljudi, brez gospodarstvenikov in politikov, ki v svoji vesti živo občutijo klic po skupnem dobrem, razvoj ni mogoč. Potrebni sta poklicna usposobljenost in moralna doslednost. Ko prevlada poveljevanje tehnike, pride do zmešnjave med nameni in sredstvi; podjetnik bo videl edino merilo proizvodnje v najvišjem možnem dobičku, politik v ugotovitvi oblasti, znanstvenik v uspehu svojih odkritij", je v okrožnici zapisal Benedikt XVI. Kot še piše, se "pogosto dogaja, da pod preprogo gospodarskih, denarnih ali političnih odnosov ostajajo nerazumevanja, stiske in krivice; množijo se tokovi tehničnega znanja, a seveda v korist gospodarjev, medtem ko so dejanske razmere ljudi, ki živijo v senci teh tokov, večinoma še naprej nespremenjene, brez možnosti za resnično enakopravnost".

Študijski dnevi v osrčju Dolomitov

Borca 2009

V kraju Borca di Cadore v osrčju Dolomitov so v prvi polovici meseca potekali letošnji študijski dnevi, ki jih je že desetič priredil svet za kulturo tržaške škofije. Po enoletnem premoru se je tako obnovila že tradicionalna pobuda tržaških katoliških kulturnikov v duhu misli Janeza Pavla II.: "Vera, ki ne postane kultura, ni v celoti sprejeta, ni do kraja domišljena, ni zvesto doživljena". Študijske dneve, ki hočejo obravnavati probleme sodobne družbe na splošno in posebej našega mesta in dežele, škof Ravignani od vsega začetka podpira in se jih tudi sam udeležuje. Močno se je zavzel za letošnjo temo, ki je bila po-

menjen obravnavi stičnih točk med vero in znanostjo in problemom, ki dialog resnično ali namišljeno ovirajo. Nastopili so nekateri vrhunski znanstveniki (fizik G. Ghirardi, astrofizik Marino Mezzetti, biolog Carlo Cirotto, klimatolog Gianguido Salvi), ki so prikazali izreden napredek na področju fizikalnih in bioloških znanostih ter klimatskih sprememb. Nova odkritja razkrivajo naravne pojave, obenem pa odpirajo nova vprašanja in ne dajejo končnih odgovorov glede izvora vesolja in njegovega konca. Podobno velja za življenje. Po drugi strani pa je tudi za kristjane nastopil čas, da Svetega pisma ne beremo več dobesedno v inte-

MARIBOR Na stadionu Ljudski vrt

Vrhunec dogodkov ob Slomškovem letu

Slomška smemo upravičeno nagovarjati duhovni oče slovenskega naroda, saj je bila njegova ljubezen do lastnega naroda izrazito celostna, je na sobotnem osrednjem vseslovenskem slavu na stadionu Ljudski vrt v Mariboru, ki predstavlja vrhunec letošnjih prireditvev ob Slomškovem letu, dejal apostolski nuncij v Sloveniji Santos Abril y Castello. Njegove besede prinaša tudi Slovenska tiskovna agencija. "S svojo pisano besedo je Slomšek hotel doseči zares vse: duhovnike in redovnike, meščane in kmete, družine in vzgojitelje, mlade in otroke, ostarele in bolne; tudi za berače je poudaril nasvete", je med drugim poudaril nuncij, ki je mašo pred približno 8000 verniki, s katero so obeležili jubilejno leto ob 150. obletnici prihoda Antona Martina Slomška v Maribor in ob deseti obletnici Slomškove beatifikacije, vodil skupaj s slovenskimi škofi, duhovniki in redovniki. Abril y Castello je med drugim

spomnil, da so se v 150 letih od prenosa sedeža škofije v Maribor na teh prostorih zamenjale štiri države, na Petrovem sedežu se je zvrstilo šestnajst papežev, doživeli smo dve svetovni vojni in veliko lokalnih spopadov, bila sta tudi dva koncila. Tudi Cerkve v Sloveniji je v tem času doživela številne reforme, ne nazadnje je po Slomškovi beatifikaciji dobila tri nove škofije, novo metropolijo in nadškofijo ter šest novih škofov. Po mnenju apostolskega nuncija se je nova evangelizacija v Sloveniji začela že s Slomškom, saj je ta v pastirskem pismu z naslovom Domača božja služba, v katerem je govoril o pomenu in lepoti družinske molitve, natančno navedel, kakšne knjige naj ima doma poštena krščanska hiša, da se bo

v njej krščanska vzgoja lahko začela in nadaljevala. Sicer pa se je osrednji govornik dotaknil tudi aktualnih časov, v katerih se zaradi procesa globalizacije po njegovih besedah tudi Cerkve v Sloveniji sooča z bolj ali manj istimi težavami kot v vsej Evropi. Tudi pri nas smo namreč, kot je dejal, nenehno na razpotju med dobrim in zlim, med smrtjo in življenjem, med vero

Apostolski nuncij v Sloveniji Santos Abril y Castello

in nevero. "Še posebej škofje in duhovniki ste morda zaskrbljeni, da kljub vsem pastoralnim naporom doživljate versko nazadovanje, da krščansko občestvo, še posebej mladi, podlegajo

vplivom sekularizacije in potrošništva. Vse to rojeva praktični ateizem, ki se izgublja v moralnem in verskem pluralizmu, ta pa povzroča negotovost, strah pred prihodnostjo in žal tudi kulturo smrti", je dejal Abril y Castello. Pastirski prihodnje potrošniške družbe pa je Slomšek po njegovem uvidel že davno prej, ko je dejal, da "k nepotrebnim rečem navajati ljudi se pravi ljudem mošnje prazniti, jih okraštiti", to pa ni nič drugega, kot dela današnja potrošniška in uživaška miselnost, ko nenehno, v realnem in virtualnem svetu, ustvarja v ljudeh nove in nove potrebe in jih nato z množico reklam in oglaševanja sili, da te potrebam zadostijo, je še dejal nuncij. Slovesnosti v Mariboru, v soboto, 26. septembra, so se udeležili tudi predstavniki ostalih krščanskih verskih skupnosti - pravoslavni metropolit zagrebško-ljubljanski Jovan, škof evangeličanske cerkve v Sloveniji Geza Erniša in paroh mariborski Savo Kosojevič. Poleg vernikov iz vse Slovenije in zamejstva so Ljudski vrt obiskali tudi župani iz regije, med njimi tudi mariborski Franc Kangler. Po bogoslužju na stadionu so obiskovalci lahko obiskali Slomškov grob ter si ogledali novi dokumentarni film o Slomšku in dve razstavi.

svečena odnosom med svetom verujočih in svetom znanosti. Tema je še posebno primerna za tržaško okolje, saj imajo prav v Trstu sedež, poleg univerze, številne znanstvene in raziskovalne ustanove, nekatere tudi na mednarodni ravni. Tema je tudi zelo aktualna, saj napredek znanosti in poznanje sveta ter njegovih pojavov v zadnjih desetletjih močno vplivajo na naše vsakdanje življenje. Svet po eni strani akritično sprejema vse, kar prihaja iz znanstvenih krogov, po drugi pa se še vedno vdaja iracionalnosti in verjame lažnim prerokom in njihovim čarovanjem. Posvet v Borci je bil na-

gralističnem duhu, ampak moramo razumeti svetopisemsko besedila v duhu časa in prvih piscev (biblist A. Bortuzzo). Teolog (Pavel Kapusta S. J.) pa je poudaril, da kljub metodološkim razlikam imajo teološke in eksaktne znanosti skupno gotovo to, da ene in druge iščejo resnico. Uvodnim predavanjem znanstvenikov, biblistov in teologov je sledilo delo po skupinah. Pristop k problematiki je bil na visoki ravni, diskusija resna. Taki študijski dnevi gotovo prispevajo k medsebojnemu spoznavanju, poglobljanju tem in stališč, ki so si bila dosedaj večkrat predalec. Slovenska udeležba je bila pičla.

Pavlovo leto

dr. Jurij Bizjak

PAVEL IN NJEGOVA VERA

Vera: v NZ okrog 240-krat, 3/4 pri Pavlu

Pavel dopolni judovsko vero in postane iz juda kristjan: Jeruzalemski kralj Ahaz se je tresel pred dvema kraljema, ki sta prihajala nadenj, prerok Izaija pa ga je tolažil in mu govoril: "Če ne boste verjeli, ne boste obstali" (Iz 7,9). Zelo podobno je Gospod odgovoril preroku Habakuku: "Glej, če odpade, njegova duša v njem ne bo ugajala, pravični pa bo v svoji veri živel" (Hab 2,4). Učencem, ki so ga vprašali, zakaj niso mogli izgnati hudega duha, je Jezus pojasnil: "Zato, ker imate malo vere" (Mt 17,20). In dodal: "Resnično, povem vam: Če bi imeli vero kakor gorčično zrno, bi rekli tej gori: 'Prestavi se od tod do tja!' in bi se prestavila in nič bi vam ne bilo nemogoče!" (Mt 17,20).

Resnica ima dve krili: prvo krilo je razum, drugo krilo je vera. Vera torej ni nekakšen podaljšek razuma, temveč njegov sestavni del, njegova 'boljša polovica'. Zato je razum brez vere slep tudi na začetku svojega delovanja. Vera se rojeva iz hvalečnosti za velika Božja dela stvarjenja in rešenja: Prva veroizpoved je zahvala za deželo (5 Mz 26). Apostol Pavel obravnava vero kot sestavni del spoznanja, kot sestavni del zasluženja, kot sestavni del vztrajnosti.

Vera kot izvir spoznanja: v pismu Rimljanom Pavel opisuje položaj poganov in pravi: "Čeprav so namreč Boga spoznali, ga niso kot Boga slavili ali se mu zahvaljevali, ampak so postali v svojih mislih prazni in je otemnelo njih nespametno srce. Imenovali so se modre, pa so se poneumili in so zamenjali veličastvo neminljivega Boga s podobno, slično minljivemu človeku in pticam in četrveronožcem in plazilcem" (Rim 1,31-33). Da jim

apostol očita pomanjkanje vere, je razvidno tudi iz uvoda, ki stoji pred razpravo in pravi: "Kajti ne sramujem se evangelija, Božja moč je namreč, v rešitev vsakemu, kateri veruje, najprej Judu, potem Grku. Kajti Božja pravičnost se v njem razodeva iz vere v vero, kakor je pisano: 'Pravični bo živel iz vere' (Rim 1,16-17). V 1 Kor Pavel opisuje smisel in moč križa in pravi: "Ker namreč svet po svoji modrosti ni spoznal Boga v njegovi modrosti, je Bog sklenil verujoče rešiti po norosti oznanjevanja. Kajti Judje zahtevajo znamenje in Grki iščejo modrost, mi pa oznanjamo Kristusa, Križanega, Judom pohujšanje in poganom norost, njim pa, kateri so poklicani, Judom in Grkom, Kristusa, Božjo moč in Božjo modrost" (1 Kor 1,21-24). "In jaz sem prišel k vam slaboten in v strahu in velikem trepetu in moja beseda in moja pridiga ni bila v prepričevalnih besedah modrosti, ampak v izkazovanju Duha in moči, da bi vaša vera ne slonela na človeški modrosti, ampak na Božji moči" (1 Kor 2,3-5).

Vera kot izvir zasluženja: v pismu Galačanom Pavel obravnava vprašanje opravičenja in pravi: "Mi smo po naravi Judje in ne grešniki poganskega rodu. Ker pa vemo, da se človek ne opraviči po delih postave, ampak po veri v Jezusa Kristusa, smo tudi mi sprejeli vero v Kristusa Jezusa, da bi se opravičili po Kristusovi veri in ne po delih posta-

ve, kajti po delih postave ne bo opravičen noben človek" (Gal 2,15-16). "Živim, pa ne več jaz, ampak v meni živi Kristus. Kolikor pa zdaj živim v telesu, živim v veri Božjega Sina, ki me je vzljubil in zame dal sam sebe. Ne zamejujem Božje milosti, kajti če je opravičenje po postavi, tedaj je Kristus zaman umrl" (Gal 2,20-21). Glej tudi: Rim 3,21-31; 4,1-25; 9,30-33; Gal 3,11; 5,5; Ef 2,8; Flp 3,9.

Kakor stvarjenje ni sad našega, temveč Božjega dela, tako tudi rešitev ni sad našega, temveč Božjega dela. Apostol Pavel obravnava vero v povezavi s postavo in deli postave. Izpolnjevanje postave je vsekakor dobro in potrebno, vendar ni zadostno: človek se sam s svojimi dobrimi deli ne more rešiti. Potrebna mu je vera v Božje usmiljenje in Božje odpuščanje: "Tako tudi vi: ko storite vse, kar vam je ukazano, recite: 'Ubogi hlapci smo, storili smo, kar smo bili dolžni storiti'" (Lk 17,10).

Vera kot izvir vztrajnosti: V 2 Kor Pavel opisuje težave apostolske službe (2 Kor 4,7-12) in nato pravi: "Ker pa imamo prav tistega duha vere, kakor je pisano: 'Veroval sem, zato sem govoril', tudi mi verujemo, zato tudi govorimo vedoč, da bo on, ki je obudil Jezusa, tudi nas z Jezusom obudil ter obenem z vami predse postavil. Zakaj vse je zaradi vas, da bi se milost po večji množici pomnožila in dala še obilnejšo zahvalo v Božjo

slavo" (2 Kor 4,13-15).

V 1 Tes Pavel opisuje stiske kristjanov in pravi: "Ker zato nismo več mogli strpeti, smo sklenili ostati v Atenah sami in smo poslali Timoteja, našega brata ter Božjega služabnika v evangeliju Kristusovem, da vas utrdi in opogumi za vašo vero, da bi nihče ne omahoval v teh stiskah, sami namreč veste, da smo v to namenjeni" (1 Tes 3,1-3).

V 2 Tes podobno: "Hvaliti moramo vedno Boga za vas, bratje, kakor se spodobi, ker vaša vera zelo napreduje in ljubezen vsakega izmed vas do drugih raste. Zato se tudi mi po Božjih cerkvah z vami ponašamo zaradi vaše potrpežljivosti in zvestobe v vsem vašem preganjanju in stiskah, ki jih prenašate" (2 Tes 1,3-4).

V pismu Rimljanom jemlje apostol Pavel za izhodišče preroka Habakuka, ki vprašuje Gospoda o njegovi zvestobi in verodostojnosti. Gospodov odgovor je trden: "Glej, če (verniki) odpade, njegova duša v njem ne bo ugajala, pravični pa bo v svoji veri živel" (Hab 2,4). Odpadnike od vere omenja Pavel v prvem pismu Timoteju: "To zapoved ti izročam, sin Timotej, v soglasju s prejšnjimi prerokbami o tebi, da bi ti po njih bojeval dobri boj ter ohranil vero in prepričanje, ki so ga nekateri zavrgli in tako odpadli od vere" (1 Tim 1,18-19). Glej tudi 1 Tim 4,1-3; 2 Tim 3,14; 4,7. Pismo Hebrejcem jasno opredeljuje vero: "Je pa vera podlaga za reči, v katere upamo, prepričanje o rečeh, ki jih ne vidimo" (Heb 11,1). Vera se nanaša predvsem na preteklost, na to, kar je že uresničeno, upanje pa se nanaša predvsem na prihodnost, na to, kar še bo uresničeno ali bo dokončno uresničeno. Z vero so zmogli: Abel, Henoh, Noe; Abraham, Sara, Izak, Jakob, Jožef; Mojzes, Rahaba; Gedeon, Barak, Samson, Jefe, David, Samuel ...

Slovesna maša v Ogleju ob 10-letnici goriškega nadškofa msgr. Dina De Antonija

Nadškof, ki "vse sprejema, ker ima vse rad"

Krona javnih srečanj ob 10-letnici škofovanja msgr. Dina De Antonija v Gorici je bilo svečano evharistično slavlje v oglejski baziliki, ki so se ga v nedeljo, 27. septembra, udeležili škofje iz dežele Furlanije Julijske krajine in bližnje koprške škofije (msgr. Metod Piriš in msgr. Jurij Bizjak), številni duhovniki iz vse goriške nadškofije, skupina svojcev in vernikov iz nadškofove rojstne Chioggie s škofom na čelu ter goriški verniki. Polne prisrčne iskrenosti in hvaležnosti so bile besede msgr. De Antonija, ki se je v starokrščanski baziliki želel zahvaliti Bogu za ta jubilej, pa tudi vsem prisotnim. Sam je priznal, da so slovesnosti organizirali, ne da bi on kaj imel pri tem, saj bi sicer najraje praznoval v zasebni obliki. Pri tem pa je razumel, da tak praznik "odeva v svetlobo spomin na preteklost in je lahko spodbuda za prihodnost", saj lahko utrjuje vezi med ljudmi, lahko opogumlja skupnost in vpliva optimizma ob pogledu na stvarnost. Služenje goriški Cerkvi je bilo zanj brez dvoma naporno, je priznal, mu je pa "po evangelijski obljubi povrnilo mnogo več od tega, kar sem vam skušal ponuditi". Msgr. De Antonij je nato navedel glavne točke svoje prehojene poti: spremenjene geo-politične razmere s padcem meja, veliki jubilej l. 2000 in 250-letnico ustanovitve nadškofije, pomenljive stike z drugimi krščanskimi Cerkvami, nov samostan klaris, prenovljeno sodelovanje s sestrskimi Cerkvami na Slonokošeni obali, družbene posege s škofijsko Karitas in nazadnje Kromacijev-vo leto, ki se bo končalo meseca decembra. S hvaležnostjo se je spomnil zavzetosti krščanskih skupnosti ob pastoralnih obiskih, med katerimi je lahko

pobliže spoznal življenje župnij, civilnih in vzgojnih ustanov. Prav med temi obiski je lahko dojel utrip vsakdanjega življenja vernikov, osamljenost ljudi, ki so se znašle brez nikogar, krhkost družinskih vezi, trpljenje. Skušal sem imeti rad zgodovino nadškofije, njeno bogato svetost, kulturo in umetnost, je povedal. Takoj je vzljubil različnost

mi, prepričan, "da tudi ranljivost škofa ima svojo vrednost". Svoje ideje je skušal izraziti na nevsihljiv način, "ki so ga nekaterih včasih lahko zamenjali za šibkost", v želji, da bi ljudje okusili "umetnost živeti bratstvo po vzoru moje izvirne družine, ki je bila številčna in združena okrog staršev, v svojem bistvu osnovana na skupnosti, ki je dop-

jimi duhovniki, z diakoni in z Božjim ljudstvom. "Vsi vedo, da jih nosiš v srcu, vsi so prepričani, da so prisotni v tvojih molitvah". Potrpežljiva in zaupna ljubezen, "to je tvoj stil". Škof ima eno samo srce, "ki vse sprejema, ker ima vse rad". Na poseben način se je msgr. Ravignani zahvalil msgr. De Antoniju, ker ima rad ljudi, ki govorijo različne

jezikov. Slovenske vernike je izrecno nagovoril s temi besedami: "Ko sem pred desetimi leti prišel semkaj, sem se prvič zares srečal z vami Slovenci in melodija Vašega jezika mi je postajala iz dneva v dan bolj domača in prisrčna. Začutil sem tudi, da ljubezen, ki jo gojite do svojega jezika, raste iz njegove dolge, nelahke in vendar lepe zgodovine, ki so jo najprej pisale Vaše družine in Cerkev in nato še šola. Hvaležen sem Gospodu in vam za vse lepo in dobro, ki ju je slovenska sestavina doprinesla vzdolž zgodovine naši goriški Cerkvi". Vzljubil je tudi furlanski jezik. Skušal je objeti vse in pri tem postavljati v središče svoje vere Kristusa, tako da bi ne odklanjal nikogar. Čutil se je svobodnega izražati svojo človeškost z ljud-

mi, prepričan, "da tudi ranljivost škofa ima svojo vrednost". Svoje ideje je skušal izraziti na nevsihljiv način, "ki so ga nekaterih včasih lahko zamenjali za šibkost", v želji, da bi ljudje okusili "umetnost živeti bratstvo po vzoru moje izvirne družine, ki je bila številčna in združena okrog staršev, v svojem bistvu osnovana na skupnosti, ki je dop-

jezike in pripadajo različnim kulturam, ker varuje bogati zaklad vere njihovih očetov. "Ne vem, če je to lahko bila homilija, je pa bilo pričevanje, ki sem ti ga moral dati zaradi modrosti, s katero si vodil svojo Cerkev teh deset let in ji ponudil svojo pastirsko služenje z velikodušno predanostjo". Spoštovanje in hvaležnost "očetu, modremu in potrpežljivemu učitelju ter starejšemu bratu" je po obhajilu v imenu vseh goriških duhovnikov izrazil generalni vikar Adelchi Cabass in mu poklonil v dar mozaik oglejskega dobrega pastirja. Slovesno mašo je sklenil svečan Te Deum, prav vsi prisotni pa so pri vratih bazilike prejeli v spomin na to zahvalno srečanje rožni venec. / DD

Papež Benedikt XVI. v Pragi

Pozdravil je padec "zatiralskih režimov" v Vzhodni Evropi

Papež Benedikt XVI. je v soboto, 26. septembra, dopotoval na tridnevni obisk na Češko. To je drugi obisk nemškega papeža v kaki vzhodnoevropski državi in njegovo edino pastoralno potovanje na to območje letos. Ob prihodu v Prago je papež pozdravil padec "zatiralskih režimov" v Vzhodni Evropi, poročala Slovenska tiskovna agencija. "Vam in vašim sosedom se zahvaljujem za osvoboditev tistih pod zatiralskim režimom", je dejal papež, ki se je za obisk na Češkem odločil le malo pred 20. obletnico žametne revolucije v Pragi in padca Berlinskega zidu. "Padec Berlinskega zidu je zaznamoval preobrat v svetovni zgodovini, še posebej pa za države v Srednji in Vzhodni Evropi, ki jim je omogočil, da so kot suvereni dejavniki v združenju narodov zavzeli mesto, ki jim pripada", je v nagovoru ob prihodu še dejal papež, ki je nekaj besed spregovoril v češčini, nadaljeval pa v an-

za vse družine". Nato je v češčini molil. Pred cerkvijo Marije Zmagovalke se je ob tem zbralo več tisoč vernikov. Češke oblasti so sicer ob obisku papeža poostrele var-

gleščini. Papeža so na letališču v Pragi pozdravili češki predsednik Vaclav Klaus, praški nadškof, kardinal Miloslav Vlk, in vodja češke škofovske konference in nadškof Olomuca Jan Graubner. Poglavar katoliške Cerkve je nato obiskal cerkev Marije Zmagovalke v Pragi, kjer hranijo znameniti kipec t. i. praškega Jezuščka, ki ga verniki častijo že od 17. stoletja. Papež je kipu Jezuščka daroval zlato krono in ob tem zaprosil "za dar enotnosti in harmonije

nostne ukrepe. Nato se je papež na Praškem gradu srečal s Klausom in drugimi predstavniki češkega javnega in političnega življenja. Ob

tem je dejal, da se 20 let po padcu komunizma "znotraj evropskega združevanja in vedno bolj globaliziranega sveta nadaljuje proces zdravljenja in obnavljanja". Izpostavil pa je tudi vprašanje o naravi svobode, ki so jo vzhodnoevropske države na novo pridobile, in njen odnos do resnice, "ki je vodilna norma za svobodo".

Papež se je sicer na kratko tudi prvič srečal z nekdanjim češkim predsednikom in političnim oporečnikom v času komunizma Vaclavom Havlom.

Vrhunec papeževega obiska je bila nedeljska maša na letališču v Brnu. V ponedeljek, 28. septembra, je mašo daroval v kraju Stara Boleslav, ki je prizorišče mučeništva sv. Venčeslava, zavetnika Češke, zaradi česar imajo Čehi na ta dan državni praznik.

Benedikt XVI. je med pastoralnim obiskom na Češkem predvsem poskušal okrepiti vero med tamkajšnjim močno sekulariziranim prebivalstvom. Češka je namreč močno sekularizirana družba. Na zadnjem šteju prebivalstva leta 2001 se je le dobra tretjina prebivalcev izrekla za verne.

Kratke

Gorica: praznovanje sv. Frančiška

Tudi letos bo praznovanje sv. Frančiška Asiškega v Gorici posebej slovesno. V četrtek, 1. oktobra, bo pri kapucinih ob 18.30 maša, ob 20.30 pa v dvorani bližnjega samostana predavanje-razprava na temo:

"Za skupno dobro? Po frančiškansko"! Posegel bo dr. Franco Frazzarin (na sliki), župan v občini Vigodarzere (PD), član Frančiškovega svetnega reda in njegovega Mednarodnega sveta. Poročen 30 let in oče dveh otrok, je že od mladih nog dejaven v prostovoljnem delu in na področju delavskih pravic, zadnja leta je stopil v politiko, kjer tudi skuša na dejaven in odgovoren način pomagati ljudem v stiski. Biti kristjan v politiki je "težje, kot sem mislil", je povedal v pogovoru s Carlotto Fonda, članico deželne odbora FSR.

Poštenost se v politiki ne obrestuje; ko je treba zavzeti stališče, vsi najraje molčijo in se izogibajo odgovornim odločitvam. Biti javni upravitelj "po frančiškansko" zanj pomeni med drugim odločati se za odprtost in razpoložljivost do ljudi, skrbeti za pravično porazdelitev bogastva v luči bratstva, enakosti, boja proti revščini in proti strahu, ki spodbuja zaprtost. Z iznajdljivimi predlogi moramo spregovoriti ne le frančiškansko ali "najboljše delu družbe", temveč "najboljše delu, ki je prisoten v vsakem človeku", je še povedal Frazzarin.

V petek, 2. oktobra, bo maša ob 18.30, v soboto, 3. oktobra, ob 18.30 svečan obred "prehoda" sv. Frančiška. V nedeljo, 4. oktobra, bodo maše ob 7.30, 9.30 in 11. uri. Ob 12. uri bo tradicionalni blagoslov živali v centru CISI, ob 18.30 poklon pred svetnikovim kipom, ob 18.30 pa slovesna maša, ki jo bo daroval goriški dekan g. Sinuhe Marotta.

Viliju Stegu v spomin

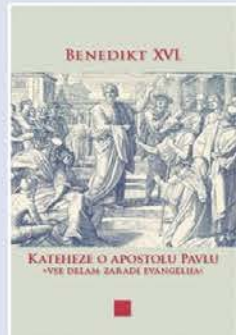
V soboto, 26. septembra, je poteklo 20 let, odkar se je poslovil s tega sveta slovenski izseljeniški duhovnik Vili Stegu. Z obletno mašo so se ga spomnili na rodnem Premu, kjer je bil rojen in je tudi pokopan. Tokrat prinašamo povzetek nagovora, ki ga je imel g. Ambrož Kodelja. Delo je imelo 27. avgusta zanimiv pogovor s slovenskim baritonistom Matjažem Robavsom, ki je 28. avgusta pel v koncertni izvedbi Webrovega Čarostrelca na festivalu v Lucernu. Švicarski in nemški dnevniki so tedaj prinesli laskave pohvale o predstavi. Naj navedem Matjažev misel iz pogovora z njim: "Življenjski dogodki oblikujejo tvoj odnos do pesmi, ki ti omogoči, da spoznanja posreduješ drugim, jim 'vrneš' v življenju. Prav v zadnjem času se v svoji bližini intenzivno srečujem s smrtjo. Zdej še bolje vem, da ni temna in strašna, ampak osvobajajoča. Ves čas poskušam najti upanje, pri čemer se opiram na pojem hrepenenja. Dokler hrepeniš, greš naprej. Ravno to je pot, četudi takšna brez vrnitve".

Tokrat bomo govorili o nekom, ki ga ni tukaj, saj sanja večni sen lučaj stran tu za zidom domače cerkve. Prav zato želim, da nam spregovori Vili sam. Davnega 12. avgusta 1967 je Vili razmišljal o temi, ki je pomembna tudi za nas To je HVALEŽNOST! Takole je zapisal: "O Bog, hvala Ti za vso milost in mir, ki si jo poklonil mojemu skromnemu bitju. Čudovita je Tvoja pesem, ki se prepleta skozi trpljenje, tesnobo radost in odrešenje. Resnično, srčna Ti hvala za vse trenutke notranjega trpljenja in dvomov. Hvala Ti, da si mi pokazal neznanost tega življenja in praznino, ki se skriva za užitki sveta. Hvala Ti, da si mi pokazal svoj krvavi obraz in me tako poklical, naj krenem na pot, ki ni niti lagodna niti vabljiva in je edina pot, ki vodi do notranjega miru in tihe sreče, ki je toliko ljudem nepoznana. Hvala Ti Gospod za prijatelje. O neskončno dobri Bog, hvala Ti za vse. Predvsem hvala Ti, da sem doumel, da sem vsak trenutek posebej postavljen pred ponovno odločitev. Hvala Ti, da si mi dal spoznati, da hočeš, da vsak trenutek znova rečem svoj "DA"! Hvala Ti za notranjo moč, ki me napolnjuje ob vsaki najmanjši zmagi. Gospod, spremljaj vse moje poti in ohrani čisto moje telo in mojo dušo. Gospod, žejam me po Tvoji ljubezni in čakam, da me pošlješ. Ob času, ki ga boš Ti določil, pa me sprejme k Sebi". - Te Stegujeve misli naj bodo tudi našim bralcem v spodbudo in komu tudi v uteho.

Pri Mohorjevi založbi je izšla knjiga papeževih katehez o apostolu Pavlu

V Mohorjevi založbi v Ljubljani so 14. septembra predstavili knjigo Benedikta XVI. Kateheze o apostolu Pavlu, kjer so zbrane kateheze, ki jih je imel papež ob srednjih avdiencah v Pavlovem letu. Kot poročala Slovenska tiskovna agencija, so obenem predstavili tudi knjigo kard. Franca Rodeta Vera in kultura v Evropi, ki naj bi utrdila evropsko zavest. Mariborski nadškof Kramberger, ki je k zbirki papeževih katehez napisal spremno besedo, je ob predstavitvi knjige dejal, da gleda na vse kateheze kot mozaik, ki ga je papež o apostolu Pavlu sestavljal "s svojo katehetsko dovršenostjo, biblijsko natančnostjo in teološko globino". Papež je tako po Krambergerjevih besedah nastopil "kot katehet vesoljne Cerkve in nam dal zgled, da apostola Pavla posnemamo". Knjiga je sestavljena iz homilije, ki jo je imel papež ob odprtju Pavlova leta, in 20 katehez. Prevajalec katehez Anton Štrukelj, sicer profesor na ljubljanski Teološki fakulteti, je dejal, da je Benedikt XVI. apostola Pavla predstavil kot "učitelja narodov v veri in resnici", saj Pavel "ni oseba preteklosti, ampak živi med nami in želi govoriti z nami". Kard. Rode je ob predstavitvi knjige Vera in kultura v Evropi dejal, da je Evropa nosilka določenih vrednot, "ki so nedvomno najvišje vrednote človeštva", in da je nedvomno večina teh vrednot krščanskega izvora. "Mi smo Slovenci in nedvomno je to naša jasna in čisto določena zavest. Manj določena in jasna zavest pa je, da smo Evropejci", kar se je pokazalo tudi na zadnjih evropskih volitvah, ki se jih je udeležilo le 28% volilnih upravičencev, pojasnjuje Rode.

Kratke

sKultura2009 v Štandrežu

V soboto, 3. oktobra, se bodo v Jeremitišču zbrali na prvem srečanju umetniki, ki bodo letos sodelovali na kiparski koloniji sKultura2009, ki jo organizirajo Društvo sKultura2001, štandreški rajonski svet in druge štandreške organizacije. Na koloniji sodeluje 10 umetnikov, ki bodo svoja dela klesali v kamnu in v lesu. Prihajajo iz raznih krajev Slovenije in Italije. Kolonija se bo končala v soboto, 10. oktobra, s slovesnostjo, ki bo v Jeremitišču v popoldanskih urah. Umetnike pri delu lahko obiščete vsak dan v jutranjih in popoldanskih urah.

Stališča svetniške skupine SSK v občinskem svetu občine Doberdob

1. Odločitev županov glede prevoza šoloobveznih otrok v OŠ v Romljan in na Nižjo sredjo šolo v Doberdob je nesprejemljiva in neodgovorna. Taka odločitev je dokaz, da je politika v tržiškem mestnem okrožju popolnoma odpovedala v primarnem sektorju, to se pravi pri zagotavljanju obiska rednega šolskega pouka v slovenskem jeziku. Upamo, da je bil to le spodrsilaj in da bodo župani čim prej vzeli v pretres problematiko prevozov s stvarnimi rešitvami.

2. Zadovoljni smo, da je Pokrajina pokazala in naredila do zdaj vse, kar je mogla pri reševanju problema šolskih prevozov tako za severno Goriško kot za južni del in prisluhnila potrebam Združenja staršev in osnovne šole v Romljanu.

3. Odločno nasprotujemo namenu širitve ovinkov pri Sabličih, saj bi ta povzročila le škodo okolju in prebivalcem ne samo Sabličev, ampak tudi Jamelj in Dola. S tem bi se promet znatno povečal. Podpiramo in se zavzemamo za sprostitev avtocestnega odseka pri Vilešu, ki je po našem mnenju edina rešitev.

4. Kar zadeva zadnje zasedanje občinskega sveta v Doberdobu, izjavljamo, da ima opozicija nalogo nadzorovati delo občinske uprave. Obenem ima opozicija dolžnost, da opozori tako upravo kot občane na morebitne nepravilnosti pri upravljanju. Občinska uprava ima pa vso pravico, da stvari jasno obrazloži in dokaže, da je ravnala zakonito. Svetnik SSK M. Jarc je v občinskem svetu načel problem, ki se vleče že dolgo časa, ni pa nikakor napadel nobenega. Vprašal je le za pojasnila o morebitnem konfliktu interesov med upravitelji Gradine in občinsko upravo. / Načelnik svetniške skupine SSK, Dario Bertinazzi

Sklep županov o šolskem prevozu za Romljan

Goriški del Svet slovenskih organizacij izraža zaskrbljenost in razočaranje nad odločitvijo županov tržiškega mestnega okrožja, da ne bodo vključili šolskega prevoza za slovenske šole v Romljanu in Doberdobu v redno občinsko bilanco ter tako zagotovili trajnostno rešitev tega vprašanja, ki je že več let odprto.

Seveda je hvalevreden predlog, da se stroški za šolski prevoz namenijo združenju staršev iz Romjana, ki je vsa ta leta za to tudi skrbelo. Ni pa to način strukturalne rešitve vprašanja šolskega prevoza. Po drugi strani ni razumljivo, kako bi pokrajinski prispevek občinam za nakup šolskega avtobusa preusmerili na Združenje staršev, kar bi izgledalo kot prispevek. Tudi ni naloga staršev, da skrbijo za šolski prevoz otrok. Pričakovati je bilo, da bodo tržiški župani na predlog in razpoložljivost goriške pokrajine in njenega predsednika Enrica Gherghette ravnali veliko bolj v skladu s tem, kar določa zakonodaja, ki štiti slovensko narodno skupnost, katere šola je bistveni element za ohranjanje in razvoj. Tako pa gre za precej pilatovsko odločitev, pri kateri bi denar goriške pokrajine samo obrnili na Združenje staršev, pri čemer posamezne občine nimajo posebnih obvez oz. pristojnosti. Pri tem je bila tudi nekoliko spregledana razpoložljivost pokrajinskega avtobusnega podjetja APT, ki je bilo pripravljeno priskočiti na pomoč. Svet slovenskih organizacij bo še vztrajal pri institucionalni rešitvi šolskega prevoza za slovenske šole v Romljanu in Doberdobu. Mislim, da je ravnanje treh slovenskih občin, Doberdoba, Sovodnjega in Soči in Števerjana, ki italijanskim šoloobveznim otrokom nudijo brezplačen prevoz v italijanske šole v Gorico, zgleden primer spoštovanja različnosti, ki bi ga morale posnemati tudi občine tržiškega mestnega okrožja. / Svet slovenskih organizacij-Gorica, Walter Bandelj

Koliko bomo morali še čakati na zamenjavo treh žarnic?

Križišče med ulicama Scodnik in Orzoni v Gorici je že dalj časa v popolni temi. Žarnice, ki so bile postavljene pod visokim stolpom telefonske antene, so že zdavnaj pregorele. Rajonski svet je bil o tem obveščen že takrat, ko je pregorela prva žarnica. Predsednik rajonskega sveta je namreč pozval vse svetnike, naj nemudoma obveščajo o manjših problemih, tako da se to pravočasno sporoči pristojnim občinskim uradom. Na tak način bi bilo mogoče nelagodje občanov omiliti na najkrajši čas. Žal se to v tem primeru ni zgodilo, saj problem ostaja nerešen.

Čez čas sva ugotovila, da je pregorela tudi druga žarnica in takoj za njo je ugasnila še tretja. Križišče je ostalo v popolni temi. Od prvega opozorila je preteklo celo leto, a o posegu ne duha ne sluha. Najina opozorila, ki jih je občinski upravi prenesel predsednik rajonskega sveta, niso požela nobenega uspeha. Opravičila s strani občinskih uradov so bila, da bodo to naredili v prihodnjih dneh, da nimajo primerne dvigala in da je to kompetenca telefonskega podjetja. Pri tem ne želimo raziskovati o resničnih vzrokih take zamude, ostaja pa razvidna neučinkovitost občinske uprave pri izvedbi manjših posegov na občinskem teritoriju, kot je lahko to zamenjava navadne žarnice.

Večkrat smo namreč poslušali razprave o gostem prometu, ki se odvija skozi križišče, in o njegovi posebni razporeditvi, zaradi katere je za voznike, ki pripeljejo iz ul. Orzoni, zelo težko ugotavljati prihod vozil iz drugih ulic, kar je izredno nevarno.

Ogromen in na pogled neprijeten stolp, ki je bil nameščen za potrebe telefonskega operaterja, je imel eno samo dobro lastnost, ki je bila prav ta, da je omogočal primerno razsvetljavo križišča.

V dani situaciji pozivamo občinsko upravo, da poleg takojšnje zamenjave pregorelih žarnic vnese pred sklenitvijo podobnih pogodb s telefonskimi operaterji tudi točno določen postopek in termin za zamenjavo žarnic, da ne bo več tega nevzdržnega prenašanja odgovornosti, katerega negativne posledice občutijo v prvi vrsti navadni občani. / Miloš Čotar in Niko Klanjšček, Svetnika SSK v rajonskem svetu Placuta – Sv. Gora

Tridnevni enogastronomski sejem v mestnem središču

Rekord obiskovalcev za Okuse na meji

Tudi letošnji tridnevni enogastronomski sejem Okusi na meji je od 25. do 27. septembra zadel v polno, saj občinska uprava za trjuje, da ga je obiskalo 30% več oseb kot lani. Na tisoče ljudi iz FJK in bližnjih dežel ter Slovenije in Avstrije je ob čudovitem vremenu vse tri dni preplavilo mestno središče, hodili so od stojnice do stojnice, prisluhnili raznim glasbenim točkam ter pokazali, da so izredno cenili tako krajevne kot tudi tuje enogastronomске dobrote. Ovrednotene so bile namreč naše specialitete, pa tudi druge evropske tradicije. Avstriji so letos na trgu Battisti podvojili svoje moči, prav tako Nemčija na ul. Roma, kjer so bile prisotne tudi Albanija, Bosna, Hrvaška in Srbija. V ul. Diaz so "kraljevali" Grki, dobrote iz najrazličnejših italijanskih dežel, od Vezuva do Alp, pa so se ponujale po Korzu Italija in Verdi. V ljudskem vrtu so se nastanili Francozi, v ulicah Boccaccio in Oberdan pa furlanski šotori. Gor-

ica se je s svojimi gostilnami, briškimi vini, "gubano", medom, radičem, kavo in drugimi specialitetami predstavila na Travniku, večina Slovencev pa je bila prisotna v ul. Crispi. Med drugim so tam bili nogometno društvo Sovodnje, pa tudi vedno delavni in nasmejani Števerjanci z Vinoteko Števerjanski griči. Posebno velik prostor je imelo Prosvetno društvo Štandrež. V nedeljo pozno zvečer, ko so mnogi že pospravljali šotore (tudi ker so izčrpali zaloge), so Štandrežci še vedno stregli. Predsednik društva Marko Brajnik je bil z izkušnjo vidno zadovoljen. "V vseh teh letih opažam, da privabljam veliko ljudi. Tega se zavedajo tudi na občini, kjer tudi zaradi

tega lahko zahtevamo določeno pozornost. Prihajajo ne le vaščani, ampak tudi številni znanci, ki so nas npr. spoznali, ko smo jih obiskali z dramsko skupino. Tudi mi igramo svojo vlogo". Uspeh njihove ponudbe je po Brajnikovem mnenju tudi v nizkih cenah v zameno za kakovostno hrano. "Ljudje se vračajo k t. i. revni hrani najprej zato, ker je dobra, potem zato, ker

je cena 'hvaležna'. Gre do tudi pokušat ribe ali kaj novega; če pa se hočejo najesti, pridejo k nam. Imeli smo tudi dobro vino. Ni kot Števerjansko..., je pa bilo po primerni ceni. Tudi letošnja izkušnja je potrdila našo odločitev za ta tip hrane. To je naše".

Za 'šankom' smo našli tudi Božidarja Tabaja, dolgoletnega stebra društva in občinskega svetnika, ki nam je povedal, da bi se dalo organizacijo še malo izboljšati, saj

je bila glede nekaterih vidikov malce pomanjkljiva. Vsekakor je bila "Gorica v teh dneh res živa, mestoma morda preveč živahna". Veseli so, da so lahko "pošteno" zastopali slovenski del Gorice s tako velikim prostorom. "Manjše skupine zahtevajo manj investicij, manj dela in manj ljudi. Mi kuhamo vse v Štandrežu, tu samo

serviramo. Šlo je približno 400 kg krompirja, 250 l jote, 100 kg njokov, ogromno paste in seveda naših 'tartufov' (vrzot, op. ur.). "Prodali smo vse, kar smo imeli". Tabaj se je želel na poseben način zahvaliti članom društva, "zlasti mladim, ki so se res potrudili. Pri ti pod te šotore ob 9. uri zjutraj in tu vztrajati tudi do 2. ponoči, je kar težavno. Smo jim res hvaležni!" / DD

Žabnice / MePZ Lojze Bratuž v koči sv. Jožefa

Prijeten pevsko-družabni konec tedna

Meščani pevski zbor Lojze Bratuž je s prvo pevsko vajo dne 7. septembra pričel novo sezono. Pretekli teden smo se pevci, po zgledu lanskega, lepo preživete vikenda v Žabnicah, spet odpravili v koč sv. Jožefa in si oddahnili v gorah. Spremljal nas je dirigent Bogdan Kralj, pod čigar vodstvom je zboru uspelo kronati lansko pevsko sezono z zlatima zmagama na mednarodnem zborovskem tekmovanju Seghizzi v Gorici. Dejstvo, da dirigent, ki je zelo zaposlen, saj je tudi ravnatelj slovenske Glasbene matice v Trstu, vedno najde čas, da se nam pridruži v Žabnicah, priča o tesni in prijateljski zvezi med nami pevci in njim. Tudi letos smo na prošnjo okoliških prebivalcev v Žabnicah zapeli pod okni hiš, ki so pod koč sv. Jožefa; z improviziranim programom smo poželi bučen ter hvaležen aplavz. V nedeljo, 20. septembra, pa smo, ravno

tako kot lani, peš poromali na Sv. Višarje, kjer smo prepevali slovenske pesmi med večječinim bogoslužjem pri opoldanski slovesni maši ob spremljavi naše

pevke-organistke Mojce Bizjak. Avstrijski, nemški, furlanski in slovenski verniki, ki so se zbrali v

božjepotni cerkvi Višarske Matere Božje, so nas po končani sveti maši nagradili s toplim aplavzom. Poleg Svetih Višarij smo v teh dneh obiskali tudi bližnje naravne znamenitosti: sprehodili smo se ob Belopeškem jezeru in si ogledali tudi spomenik padlim vojakom iz časov Napoleonovih Ilirskih provinc ter se spustili po lepo urejeni stezi v globoko sotesko reke Ziljice. Tridnevno bi-

je bila to zares odlična priložnost za prijateljsko druženje, medsebojno boljše spoznavanje, za iskren in odprt pogovor tudi o prihodnjih načrtih zbora ter seveda za zabavo.

Z zborom se letos nameravamo udeležiti regijskega tekmovanja pevskega zbora, ki bo v Postojni. Ob tem nas čaka nastopanje na raznih slovenskih in italijanskih prireditvah, med katere sodi prav gotovo slovenska Cecilijanka, na

vanje v koči sv. Jožefa nam je nudilo možnost lepih sprehodov po čudoviti naravi, predvsem pa

kateri naš zbor že pregovorno nastopa od samih začetkov.

Ivana Paljč

11. oktobra blagoslov novih podob na Jazbinah Čemažarjeve skrivnosti rožnega venca

Na Jazbinah bo v nedeljo, 11. oktobra, slovesen praznik. Nadškof msgr. Dino De Antoni bo namreč blagoslovil 19 novih poslikav - skrivnosti sv. rožnega venca, delo akad. slikarja Lojzeta Čemažarja. V prezbiteriju jazbinske cerkve že od leta 1993 stoji Čemažarjevo delo, ki uprizarja Marijo Pomočnico pri čudežu v Kani Galilejski. Zdravko Klanjšček, domačin, ki je tedaj izdelal podlago za fresko, je v zadnjih letih dal pobudo za no-

vi podvig, pri čemer so ga župnik Anton Lazar in drugi vaščani radi podprli. Umetnik je tako pripravil skice novih umetnin, ki jih je škofijska komisija za cerkevno umetnost pred nekaj meseci končno le odobrila. Celotna župnijska skupnost se bo na dogodek pripravila s tridnevno. Na Jazbinah bo v petek, 9. oktobra, ob 18. uri rožni venec, ob 19. uri maša; pred njo in po njej bo možnost za spoved; ob 20.15 bo koncert cerkvenih pesmi, na ka-

terem bodo nastopili trije zbori. V soboto bo ob 18. uri spoved, nato rožni venec, ob 19. maša. V nedeljo, 11. oktobra, bo ob 15. uri slavlje z mašo in skofovim blagoslovom novih podob; navzoč bo tudi p. Leopold, frančiškan, ki bo poskrbel za majhno pripravo na dogodek.

V Števerjanu bo v petek spoved ob 15. uri, ob 16. pa maša. V soboto bo srečanje z mladino osnovne in srednje šole ob 10. uri, ob 15. uri spoved za vse, ob 16. uri rožni venec in maša.

V nedeljo bo sv. maša ob 10. uri. Želja g. Lazarja je, da bi tudi z novimi podobami "malo bolj vzljubili Marijo in molitve rožnega venca", da bi cerkevica, ki so jo Jazbinci sami zgradili in so nanjo navezani, lahko postala cerkev Rožnovenske Matere Božje.

Delovno tudi v vročih dneh

Pestro poletje DVS Bodeča neža

Kljub vročim poletnim dnevom in počitniško poletnemu vzdušju dekleška vokalna supina Bodeča neža, ki jo vodi Mateja Černic, nikakor ni počivala. V sklopu pobude Imago Sloveniae smo namreč 1. avgusta v Vipavi priredile celovečerni koncert v sodelovanju z instrumentalno skupino Nomos Ensemble iz Trsta. Koncert je potekal na odprtem v sugestivnem središču mesteca. Najprej je nastopila instrumentalna skupina, ki je publiki ponudila nekaj klasičnih in nekaj modernejših, v stilu jazza obarvanih skladb. Sledil je skupni del programa. Sestavljale so ga vokalno-instrumentalne skladbe štirih ustvarjalcev mlajše generacije: Aljoše Tavčarja, Iztoka Cergola, Patrica Quaggiata in Davida Klodiča. Kot znano, sta prva dva Tržičana, tretji je z Goriškega, Klodič pa je Benečan. Ti

naši zamejski ustvarjalci so te skladbe napisali za projekt Preko mej, ki so ga izpeljali meseca maja letos in pri katerem so sodelovale vse tri slovenske manjšine. Večer je zaključila dekleška

vokalna supina s svojim samostojnim sporedom. Izvedle smo vrsto pesmi iz slovenske umetne

le Primorske dneve na Koroškem.

Lucija Tavčar

Prejeli smo

O vrhovskem jusu in sovođenjski občinski upravi

Pred nekaj dnevi je goriško civilno sodišče razsodilo, da se zemljišča na Vrhu, ki si jih je občina protipravno prisvojila, vrnejo zakonitemu lastniku, to je Jusu Vrh. Zgodba se je začela leta 2002, ko je domačin zaprosil občino za odkup dela juserske parcele za dograditev stanovanjske hiše. Legitimna prošnja, s katero so se in se še vedno vsi vaščani strinjajo, saj so tako delali že naši starši in tudi prejšnje občinske uprave. Prav pri tem aktu pa so bile storjene grobe napake. Namesto prepisa lastnine samo dela parcele je bilo prepisano v last občine celotno premoženje vrhovskega jusa, ki je danes sestavljeno iz približno 63.686 m² nerodovitne zemlje in cest, 170.654 m² pašnikov in 70.736 m² gozda. Nastalo napako takratna občinska

uprava ni hotela popraviti in je za devoto zamlčala. Ob oživitvi vrhovskega jusa, leta 2005, je novonastalo stanje prišlo na dan. Upravitelji jusa so takoj stopili v stik z občinsko upravo, tako ustno kot tudi večkrat v pisni obliki. Na dopise niso prejeli odgovora, čeprav sta takratni opozicijski skupini, Skupaj za Sovodnje in Slovenska skupnost, predlagali in podpirali sporazumno rešitev problema. V občinskem svetu je bilo vprašanje ureditve odnosov glede premoženja srenj nazadnje omenjeno na seji februarja letos. Na to je opozoril svetnik Klemše. Prvi priziv na konservatorja zemljiške knjige ni obrodil želenih rezultatov, zato je takrat jus z dopisom z dne 28.6.2006 obvestil občinsko upravo v Sovodnjah, da zahteva odgovor in rešitev omenjenega problema, ker se bo

in ljudske zborovske zakladnice. Pevske vaje so se po tem koncertu prekinile do prvih dni septembra, ko smo se odpravile na intenzivne vaje v Ankarano, da bi se pripravile na bližnje nastope in prihodnja tekmovanja ter tako z novim elanom začele novo sezono. Že v petek, 18. septembra, nas je namreč čakal nastop ob 100-letnici rojstva Radovana Gobca v Novi Gorici. Koncert sta poleg nas oblikovala še mešani pevski zbor Sontius iz Nove Gorice, ki ga vodi Matej Petejan, in čezmejni goriški mešani mladinski zbor Primož Trubar, ki ga vodi Gregor Klančič. Vsak zbor je predstavil 4 pesmi: dve Gobčevi, dve pa po prosti izbiri. Zadnjo točko večera smo oblikovali združeni zbori. Zapeli smo Gobčevi Zapoimo pesem (Janez Menart) in Pesem o svobodi (Radovan Gobec). Sledila je družabnost ob zakuski. Tako se je naša nova sezona začela zelo delavno, saj so se poleg vsega že začele pripravice za regijsko tekmovanje v Postojni, kate-rega se bomo udeležile meseca novembra letos. Še prej pa nas čaka nastop na Koroškem, saj bomo med skupinami, ki bodo letos sooblikovale Primorske dneve na Koroškem.

Lucija Tavčar

Obvestila

V mali dvorani Kulturnega doma v Gorici bo v četrtek, 1. oktobra 2009, ob 18. uri, predstavitev knjige dr. Cvetka Vidmarja: Zadnja tuja vojaška okupacija slovenskega ozemlja - oris zavezniške vojaške uprave v slovenskem Primorju (od 12. junija 1945 do 15. septembra 1947). Knjigo je izdal Goriški muzej iz Kromberka, predstavili jo bodo avtor dr. Cvetko Vidmar, zgodovinar dr. Branko Marušič in Andrej Malnič, direktor Goriškega muzeja. Večer prireja Kulturni dom v Gorici in Goriški muzej iz Kromberka. **Župnija sv. Justa mučenca v Podgori** pripravlja tudi letos običajno praznovanje ROŽNOVENSKE MATERE BOŽJE v nedeljo, 4. oktobra. Ob 9.00 uri bo v župnijski cerkvi praznična sv. maša, ob 14.30 molitev rožnega venca, ob 15.00 nagovor vojaškega kaplana Slovenske vojske g. Milana PREGIJA in procesija po vaških ulicah. Med obredi bosta sodelovala domači pevski zbor in Godba na pihala iz Nabrežine. Po procesiji bo bogat srečolov, vsem pa bodo na voljo domači štrukli in pijača. **Društvo Jadro** prireja 50-urni tečaj slovenščine za odrasle na sedežu v Romjanu v začetku oktobra. Organizacijsko srečanje bo v ponedeljek, 5. oktobra, ob 20. uri, v ul. Monte 6 Busi 2. Informacije o tečaju se lahko dobijo pri odbornikih društva, v ronški knjižnici in v mladinskem informativnem središču v Tržiču (Informagiovani). **Klekljarski odsek** društva Jadro je začel novo letno dejavnost

ob torkih med 15.30 in 18.30 na sedežu društva; vpisovanje in informacije na tel. 0481776123.

V nedeljo, 4. oktobra, bo ob 11.30 tradicionalna maša za Slovence iz Laškega, ki se srečujejo vsako prvo nedeljo v mesecu v cerkvi sv. Lovrenca, tokrat v Selcah v cerkvi, posvečeni sv. Nedelji.

SDZPI obvešča, da poteka vpisovanje na tečaje po univerzitetni diplomi: uporaba načinov in obvladovanje orodij komunikacije (80 ur), priprava turističnih paketov za čezmejno območje in njihova promocija (80 ur), upravljanje informacijske varnosti (60 ur). Brezplačni tečajji, ki so financirani s sredstvi Evropskega socialnega sklada, bodo potekali na goriškem sedežu SDZPI, Verdijev korzo 51 v prostorih KB Centra. Rok vpisovanja do 16. oktobra 2009. Vpis in dodatne informacije na tel. št. +39 0481 81826 ali go@sdzpi-irsip.it. Več na spletni strani www.sdzpi-irsip.it.

Romanje v Medjugorje od 9. do 12. oktobra. Odhod avtobusa z glavne postaje v Novi Gorici ob 4.45 in ob 5. uri iz Rožne Doline. Obisk krajev prikazovanj, Oaze miru in drugih znamenitosti. Celoten program vključuje potovanje, prenočitve in hrano. Cena 105,00 evrov. Državlani iz Slovenije kot tudi iz Italije potujejo z veljavno osebno izkaznico. Prijave: Ana, tel. 05-3022503 (za Slovenijo), g. Darko, tel. 0481 32121, ali g. J. Markuža, tel. 040 229166. Z vpisom pohitite!

Darovi

Za misijonarja Danila Lisjaka: N. N. 150 evrov.
Za misijonarja Pedra Opeko: N. N. 150 evrov
Za misijonarja Ernesta Saksido: N. N. 100 evrov
Za Novi glas: N. N. 200 evrov

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 02.10.2009 do 08.10.2009)
Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 18.30 do 19.30, na soboto ob 15. uri. Spored:
Petek, 2. oktobra (v studiu Andrej Baucon): Zaigrajmo in zapojmo domače viže in napeve - Obvestila.
Sobota, 3. oktobra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.
Ponedeljek, 5. oktobra (v studiu Andrej Baucon): Zimzelene slovenske popevke, stare in manj stare - Obvestila.
Torek, 6. oktobra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.
Sreda, 7. oktobra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pridobivanje apna nekoč in danes / 1. del - Izbor melodij.
Četrtek, 8. oktobra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Prejeli smo

Ray-ban

Prejšnji teden so se mi zlomila sončna očala. Seveda sem šel, tako kot potrošniška družba veleva, takoj po nova. Ko vstopim v bele prostore optike, moram čakati, ker pred menoj kupuje očala družina iz Slovenije. Italijanščina jim je tuja, zato si pomagajo z mimiko in kako angleško besedo. Tedaj pa jih prodajalka začne zmerjati, češ da, če že pridejo v Italijo po stvari, ki se v "Srbiji" ne dobijo, bi si lahko poskrbeli "dizionario tascabile slavo-italiano" (slovansko-italijanski žepni slovar). Kupce in tudi mene so prodajalkine besede prizadele, zato sem posegel in pomiril prodajalko. Zanimivo je, da se v Sloveniji prodajalci vsaj potrudijo, da razumejo tuj jezik. Tudi v Italiji je precej takih trgovin. Prava sramota je, da šestdeset let po odpravi rasnih zakonov v trgovini še vedno lahko slišimo take besede. Škoda, da ta optika in trgovine s podobnimi prodajalkami nimajo napis "qui si parla solo italiano", saj ga vestno izpolnjujejo. Po neprijetnem dogodku sem odšel iz trgovine, prav tako je storila tudi družina iz Slovenije. Seveda je medtem prodajalka brundala, kaj vse si upa današnja mladina. Na pločniku se mi je mati družine zahvalila in mi rekla, da je včasih v tujini res težko za Slovence. Res je, Slovenci se moramo stalno boriti za svoj jezik in svojo identiteto. / IR

v nasprotnem primeru začel pravi postopek za vrnitev odtujenega premoženja. Ker tedanja občinska uprava ni odgovorila, se je pravni postopek začel. Zaključil se je te dni z razsodbo. Zaradi takšnega ravnanja prejšnje sovođenjske uprave je v tej zadevi bilo oškodovanih več subjektov. V prvi vrsti današnji lastniki zemljišča, ki so kupljeno zemljo od občine (ki je takrat samo upravljala jusersko premoženje) pošteno plačali in so danes odkrili, da imajo hišo na zemlji jusa. V drugi vrsti jus Vrh, ki je moral vložiti veliko prizadevanj in časa ter stroškov za ponovno pridobitev premoženja, ki je bilo že njegovo. Nazadnje je bila oškodovana občina sama, ki bo morala povrniti stroške. Zato v imenu svetniške skupine Skupaj za Sovodnje predlagam, da se skupaj z upravitelji jusa, lastniki zemlje in občino končno usedomo za mizo in uredimo tranzicijsko pogodbo, s katero jus priznava vaščanom posest nad prej kupljenim delom parcele. Vrhovski jus naj dobi nazaj posest in občina naj krije sodnijske stroške ter stroške ponovnega prepisa. V nasprotnem primeru bo stvar treba reševati še naprej preko sodišč, z dodatnimi stroški in drugimi posledicami. Ker jusi upravljajo premoženje, ki se iz roda v rod prenaša vaškim skupnostim (niti fašizmu ni uspelo odtujiti premoženja), se iz srca zahvaljujem vsem tistim Vrhovcem, ki so v prvi osebi nastopili in se osebno izpostavili, da se je ta zemlja vrnila domačinom. Pomembno je namreč, da se jusersko premoženje ohrani neokrnjeno tudi za naše potomce, ker je to del naše identitete, naše biti.

Devetak Walter,
načelnik skupine
"Skupaj za Sovodnje"

KONCERTNA SEZONA 2009/2010

17. oktobra 2009 ob 20.30

Orkester RTV Slovenija

koncert v sklopu festivala Kogojevi dnevi 2009
Alessandra Schettino, sopran
Ivan Skrt, klavir
Anton Nanut, dirigent

20. decembra 2009 ob 20.30

Božični koncert

St. Florianer Sängerknaben - Avstrija
Franz Farnberger, zborovodja

18. januarja 2010 ob 20.30

Carmina Slovenica - Maribor

Na juriš in the mood!
Od koračnic do swinga
Janez Dovč, harmonika
Karmine Šilec, zborovodja

6. marca 2010 ob 20.30

Solo & Orkester

Črtomir Šiškovič, violina
Vasja Legiša, violončelo
Erik Žerjal, pozavna
Sijavuš Gadžijev, klavir
Marco Feruglio, dirigent

22. aprila 2010 ob 20.30

Trio in Mladinski zbor

glasbene šole Koper
Barbara Jernejčič, mezzosopran
Irena Pahor, viola da gamba
Tomaž Sevšek, čembalo
Maja Cilenšek, zborovodja

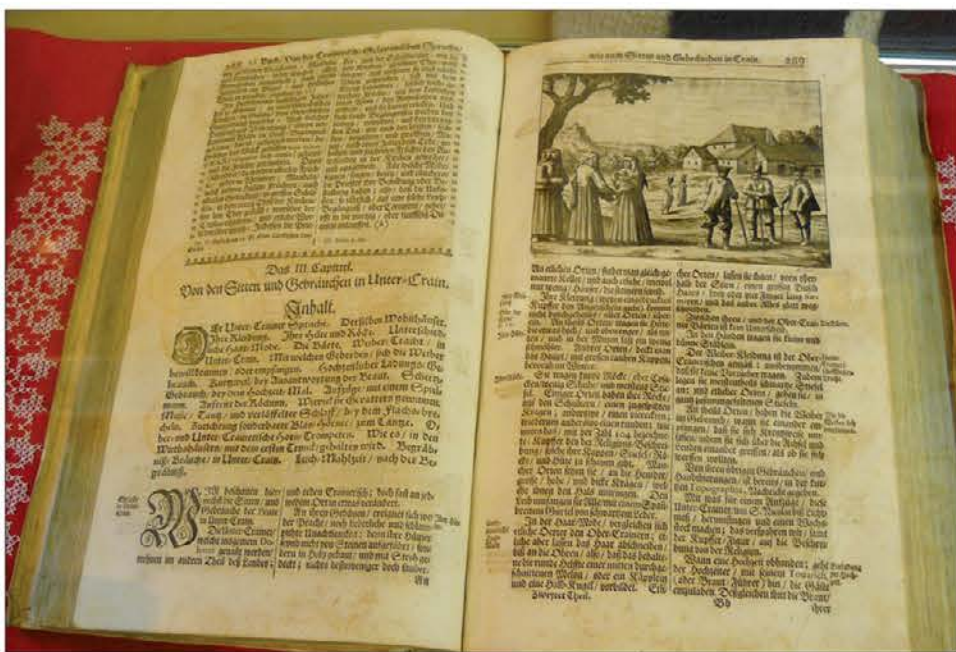
Pred vsakim koncertom predprodaja vstopnic na tel. 0481 531455
Kulturni center Lojze Bratuž - info@kclbratuz.org - www.kclbratuz.org

Doberdobski zbiratelj knjig Roman Gergolet Neprecenljivo delo J. Vajkarda Valvasorja

Doberdobski lastnik in zbiratelj knjig Roman Gergolet je goriški in širši slovenski javnosti v zadnjih letih ponudil v pogled že več izvirnih del in starejših ponatisov. V njegovi zbirki lahko med drugim najdemo zbirko knjig Janeza Vajkarda Valvasorja, Janeza Svetokriškega ter prvi učbenik za nedeljske urice Antona Martina Slomška. Njegov knjižni zaklad je že dalj časa dostopen. Roman Gergolet se je namreč odločil, da bo svoje bisere predstavil javnosti. Na Zadrugi banki Doberdob – Sovodnje si lahko tako ogledate prvotisk znane Slave Vojvodine Kranjske, ki je nastala izpod peresa barona Janeza Vajkarda Valvasorja. "Če je Biblija Jurija Dalmatina najlepša slovenska knjiga, je Valvasorjeva Slava Vojvodine Kranjske prav gotovo najobsežnejša", pravi Gergolet, ki je že kot osnovnošolec čutil veliko ljubezen do slovenskih knjig. Na doberdobskem sedežu banke si boste Slavo Vojvo-

dine Kranjske lahko ogledali do konca 31. oktobra, nato bo od 3. novembra razstavljena v podružnici banke v Gorici.

slednji pa se naprej delijo na 15 knjig. Celotno delo skupno šteje 3532 strani, 24 prilog in 528 bakrorezov. Na to obsežnost opozarja

Slava Vojvodine Kranjske je najznamenitejše delo slovenskega intelektualca in barona iz 17. stoletja Janeza Vajkarda Valvasorja. Izšlo je leta 1689 v Nürnbergu. Razdeljeno je na štiri zvezke,

sam doberdobski zbiratelj: "Kakor je vsaka Valvasorjeva knjiga lepa, zanimiva in dragocena, je vendarle njegova Slava Vojvodine Kranjske slovenska glavna stvaritev 17. stoletja. To velja tako za njeno vsebino, kot tudi za zunanjo podobo. Gre za nenavadno in v svetu redko delo, ki se predstavlja v štirih debelih zvezkih, trdno vezanih v čudovito belo usnje". Valvasorjev lik je zanimiv tudi zato, ker je baron svoje knjige tiskal kar doma, na gradu Bogenšperk. "V svojih devetih, danes znanih delih, je za tiste čase univerzalno izobraženi Valvasor posegel na tri področja, in sicer na versko, umetnostno in znanstveno. Slednje se kaže predvsem v topografiji Kranjske in Koroške, zlasti pa v Slavi Vojvodine Kranjske. Valvasorja, poleg naravnost čudežne marljivosti in univerzalno širokega znanja, oprtega na zdrav razum, krasiša še dve odlični lastnosti: izjemno domoljubje in močan občutek dolžnosti za kulturni razvoj Slovencev", pravi še o Valvasorju Roman Gergolet.

Prvi del Valvasorjeve stvaritve pri naša spise o narodih, ki so živeli na Kranjskem, hkrati pa nudi natančen morfološki pregled same pokrajine. V Valvasorjevem pisanju seveda izstopa raziskava o presihajočem Cerkniškem jezeru. Drugi del je namenjen jeziku, šegam in navadam Kranjcev s posebnim poudarkom na slovenske pisatelje in njihova dela. Najbolj znan je tretji del, t. i. Knjiga gradov, ki je natančno dodelana z bakrorezi. Tudi bakroreze je Valvasor večinoma izdeloval sam. Velika privlačnost Slave Vojvodine Kranjske so prav slike, ki so hkrati prave umetnine in kakovostni obrtniški izdelki. Roman Gergolet močno ceni avtorjevo ustvarjalno delo: "Razločno ga je opaziti pri celotni zasnovi in razporeditvi snovi, najbolj pa v vsebinskih poudarkih na tistih delih, ki so se mu kazali kot najvažnejši. Govorim o narav-

slovnih lepotah in posebnostih dežele Kranjske, o jezikovni, knjižni, oblačilni, prehranjevalni in delovni kulturi slovenskih prebivalcev". Obsežno delo Janeza Vajkarda Valvasorja je izšlo v več ponatisih. Prvi ponatis je izšel med leti 1877 in 1879. Drugič pa je bila Slava ponatisnjena hkrati v Sloveniji in v zahodni Nemčiji med leti 1970 in 1974. Obe izdaji se najdeta v antikvariatih. Originalno izdajo pa je Valvasor tiskal kar doma: "Tiskarno je imel na gradu Bogenšperk, kjer so tiskali knjige; za to je (Valvasor, op. av.) zapravil celotno premoženje. Tiskarski stroj iz tistega časa hranijo v Nemčiji, na gradu Bogenšperk je le njegov ponaredek. Svojo takratno najbogatejšo knjižnico na Slovenskem, ki je štela 10 tisoč knjig in bakrorezne plošče, je Valvasor prodal zagrebški škofiji, da je poravnal dolgove, in nato obubožan umrl", je svoje pripovedovanje sklenil zbiratelj Roman Gergolet.

Andrej Černic

Kratki

Razstava in dve knjigi Gustava Januša – Ob 70-letnici

Kar dve knjigi Gustava Januša, pesnika in slikarja, slovensko in nemško, je celovška Mohorjeva izdala ob avtorjevi sedemdesetletnici (rojen je bil 19. 9. 1939 v Selah). Gre za izbor poezije iz let 1962 – 2009. Slovenski izbor ima naslov V barve spremenjena beseda, nemški pa Wort, verwandelt in Farben. Prevod iz slovenščine je delo za marsikoga kontroverznega Petra Handkeja, Januševega sošolca iz malega semenišča na Plešivcu (Marianum Tanzenberg) na avstrijskem Koroškem. (Letos julija so to tudi za Slovence pomembno ustanovo po 63 letih delovanja zaprili, ker ni bilo dovolj dijakov: po drugi svetovni vojni je bilo tam tristo gojencev, nazadnje pa le še sedem.)

Likovni in pesniški izraz Gustava Januša sta si po svoje zelo sorodna, izrazito metaforična, meditativna, vedra, a hkrati zadržano otožna, pogosto jasno razvidna, nikakor pa ne realistična, napisana v svobodnem verzu, v likovnem jeziku abstraktna. Kajti, česar ne more izraziti v besedi, izrazi v sliki, pravi sam. V slikarstvu je samouk in samohodec, v poeziji rahlo otožen, a tudi veder, do koroške stvarnosti satiričen. Bil je učitelj slovenščine in likovne vzgoje, ob tem pa še fizike in kemije na ljudski šoli. Sedaj živi v Breznici (nem. Friessnitz) pri Šentjakobu v Rožu. V Januševi biografiji vzemo, da je imel že čez sedemdeset samostojnih razstav, da je dobil vrsto nagrad, v Sloveniji, recimo, nagrado Prešernovega sklada (1985), celo znamenito evropsko Petrarcovo nagrado (1984), ko je ob podelitvi imel slavnostni govor prav Handke, itd., na Koroškem med drugim Tischlerjevo nagrado (2008). Sedemdesetletnica rojstva slikarja in pesnika Gustava Januša mineva v znamenju razstav njegovih del na Koroškem (Amthof, galerija Šikoronja, do 2. oktobra) in najobsežnejša v Sloveniji, kjer je v Slovenj Gradcu na ogled Januševa retrospektivna slikarska razstava (11. sept. – 18. okt. 2009). Pesnik bo ob jubileju imel tudi več literarnih nastopov. / Peter Kuhar

Žekš: Ukinitve gledališča bi bila za zamejstvo katastrofa

Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš je s predsednico Združenja dramskih umetnikov Slovenije Alenko Pirjevec v torek, 22. septembra, govoril o Slovenskem stalnem gledališču. V izjavi za STA je dejal, da je SSG kot vrh kulture v zamejstvu izjemno pomembno, a ne bi bilo prav, da bi ga Slovenija financirala, saj je del italijanske mreže

gledališč. Kot je posebej za STA poudaril minister Žekš, je v zvezi z neizpolnjevanjem obveznosti italijanskih oblasti - zlasti Občine Trst in tržaške pokrajine - pisal tudi predsedniku Furlanije Julijske krajine Renzu Tondju, in sicer s prošnjo, da posreduje pri italijanskih oblasteh. Sicer na ministrstvu trenutno še čakajo na zadnje informacije iz uprave SSG, nato pa se bodo skupaj z vlado odločili o nadaljnjem ravnanju. Slovenija ima po ministrovih besedah "kljub krizi toliko denarja, da bi lahko sofinancirala gledališče, a to ne bi bilo prav". Slovenija za zdaj krije okrog 10% proračuna gledališča, ki po ministrovih besedah zadostuje za kritje "manjšinskega dela". Pirjeveva je, prav tako za STA, opozorila, da približno deset igralcev ne bo moglo podpisati pogodb, ker ni zagotovil za finančna sredstva. Poudarila je, da "ne gre le za manjšinsko, pač pa slovensko vprašanje". Pojasnila je, da v SSG delujejo tudi slovenski državljani, "razpeti med Ljubljano in Trstom", spomnila pa je tudi na številne slovenske režiserje, scenografe in glasbenike, ki sodelujejo s SSG. "Tržaško gledališče je sestavni del slovenskega gledališkega prostora", je poudarila in dodala, da se za to kot predsednica Združenja dramskih umetnikov Slovenije zavzema za sistemsko ureditev položaja, saj se zgodba po njenih besedah že leta ponavlja. Minister Žekš, za katerega bi ukinitve gledališča za zamejstvo pomenila katastrofo, je še povedal, da razmišljajo o spremembi statuta SSG. Po sedanjem statutu imajo trije italijanski ustanovitelji le enega predstavnika v upravnem odboru; meni, da bi lahko imenovali še kakšnega predstavnika.

Štefan Mauri, skladatelj iz Avč

Filmska in televizijska uprizoritev skladbe Maša za pokojne

Povzemamo nekatere misli, podrobnosti in zanimivosti iz pogovora s Štefanom Maurijem, skladateljem iz Avč. Intervju z njim je bil objavljen v novi številki Mosta, časopisa občine Kanal ob Soči. Avtorica Ksenija Černuta je uvodoma zapisala, "da je skladatelj Štefan Mauri v letu 2008 dosegel nekaj zelo pomembnih in odmevnih uspehov. Še posebej z izvedbami glasbenih kompozicij v Franciji in na gostovanjih po Evropi v okviru poti Svetega Martina, od svetnikovega rojstnega mesta Szombathelyja na Madžarskem do Toursa v Franciji. Pot Svetega Martina je Svet Evrope leta 2005 razglasil za Evropsko kulturno pot. Skladatelj pa je lani dočakal

še filmsko uprizoritev svojega dela Maša za pokojne. Tak je tudi naslov filma, ki ga je v občini Kanal ob Soči posnela Televizija Slovenija". Na vprašanje, kako je spremljal nastajanje in uprizoritev

zoritve tvojega lastnega dela je nedvomno doživetje in zadovoljstvo. Zato sem izjemno hvaležen tistim, ki so se odločili za prikaz Maše za pokojne, in tistim, ki so skladbo poustvarili". O spodbudah in razlogih, ki so ga navedli, da je napisal omenjeno skladbo, je Štefan Mauri dejal: "Že v rosnih letih svoje mladosti sem bil priča mnogim tragedijam v drugi svetovni vojni. Vsi ti tragični dogodki, ki so se kar vrstili in pomikali v latentna podzavestna domovanja iz čustvene podzavesti, oblikujejo zvočno predstavo doživetega v mladosti. Gledati, kako so nemški vojniki pred

Foto DPD

tev filma, je skladatelj odgovoril, "da je snemanje s 30-člansko ekipo strokovnjakov in umetnikov trajalo kar pet dni. Takšna upri-

vestna domovanja iz čustvene podzavesti, oblikujejo zvočno predstavo doživetega v mladosti. Gledati, kako so nemški vojniki pred

KC Lojze Bratuž / Razstava o Goriškem likovnem krogu in slovenskem tisku

Zdravo in močno ustvarjanje na Goriškem med vojnama

V galerijskih prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici so v četrtek, 24. septembra, postavili eno tistih odmevnih razstav, ki rade pritegnejo veliko obiskovalcev, saj so na njej razstavljeni avtorji, ki za širši goriški prostor veliko pomenijo. Kljub temu da o njih že veliko vemo, se vsakokrat najde kaj novega, tako da prireditelji že sedaj načrtujejo nadaljnje podvige.

Veno Pilon, Ivan Čargo in Lojze Spazzapan so trije likovni velikani, protagonisti tokratne razstave, na kateri so na ogled tudi dela drugih odličnih ustvarjalcev, ki so tako ali drugače vezani na goriška umetniška snovanja med dvema vojnama. Gre za ustvarjanje, ki je bilo celo v očeh italijanskih kritikov "zdravo, ekspresivno, močno in polnokrvno". Vodilna trojica je v zadnjih desetih in več letih vedno bolj znana pod nazivom Goriški likovni krog, je po glasbenem uvodu, ki sta ga ponudila mezzo-

Franka Žgavec in Irene Mislej (foto DPD)

sopranistka Mirjam Pahor in pianist Carlo Corazza s skladbo Marija Kogoja, povedala direktorica Pilonove galerije iz Ajdovščine dr. Irene Mislej. Razstava, ki so jo pripravili KC

Lojze Bratuž, Galerija Rika Debenjaka iz Kanala ob Soči in Pilonova galerija, je v manjšem obsegu že bila na ogled v Kanalu; v Gorici pa je znatno bogatejša, je poudarila

dr. Mislej. Goriški kulturni hram s sodelavci je namreč zbral med zamejskimi zasebniki in ustanovami še lepo številno del omenjenih likovnikov, poleg teh pa še prave

poslastice izpod čopiča Avgusta Bucika, Milka Bambiča, Rudolfa Saksida in drugih. Gre za raznoliko delo skupine avtorjev, ki so bili pod različnimi umetniškimi vplivi. Pilon je na neki način vsa ta imena združeval, je povedala gostja, saj je o njih tudi prirčno pisal v svojih spominih, iz katerih izvemo, da so bili tudi pravi prijatelji, ki so se med sabo tudi portretirali in naslavljali z vzdevki. Presenečena nad kakovostnimi eksponiranimi deli, je dr. Mislej priznala, da se mora kot kustosinja razstave zahvaliti predsednici KC Bratuž Franki Žgavec in sodelavcem, da je zbrala njej toliko še nepoznatih slik in risb. "Vedno se kaj dobrega rodi, če institucija sodeluje s tistimi, ki delajo res s srcem, saj institucija včasih dela tudi birokratsko". To velja predvsem za Bambiča, pa tudi za Saksido. Po njenem mnenju bi se morali umetnostni zgodovinarji lotiti velikega projekta, "da bi na pravi antološki razstavi dostojno prikazali Goriški likovni krog tudi z vsemi ostalimi, ki niso tu zastopani; na prvem mestu bi morali bolj ovrednotiti opus Rudolfa Saksida". Poleg likovnih del in dveh kipov je na ogled tudi dokumentarna razstava Slovenski tisk v Gorici med obema vojnama, ki pripoveduje žalostno

zgodbo slovenske knjige med vojnama, torej v času, ko je bila naša skupnost na udaru in se morala boriti za svoj obstoj. "Naš tisk je preživel, z njim pa tudi likovna umetnost, saj so številna dela ilustrirali odlični umetniki tistega časa". Ta razstava, ki je povezana s prvo, želi opozoriti na dejstvo, da tisti, ki še hrani doma slovenske knjige iz tistega obdobja, jih mora skrbno čuvati, saj imajo veliko umetniško in pa tudi zgodovinsko vrednost. Razstavljene eksponate v vitrinah so last knjižnice Damir Feigel. Nekatera dela so bogato ilustrirana in grafično imenitno opremljena. Za to gre zasluga tedanjim urednikom, med katerimi je po besedah dr. Mislej izstopal France Bevk; on je očitno na poseben način cenil dobro likovno opremo, saj so njegova dela ilustrirali Spazzapan, Bambič, Gorše, France in Tone Kralj ter drugi. Franka Žgavec, ki je v slovensčini in italijanščini poznavala zbrane, se je na koncu javno zahvalila zasebnikom, ki so omogočili tako bogat vpogled v ustvarjanje Goriškega likovnega kroga. Razstavo samo pa sta še enkrat prav lepo zaokrožila Mirjam Pahor in Carlo Corazza, ki sta s Kogojevima skladbama pričarala vzdušje, v katerem so ustvarjali naši likovni velikani. / DD

Ob 50-letnici Zveze slovenske katoliške prosvete

Nova opereta, sad raznolike ustvarjalnosti

Naglo se bliža premierna uprizoritev operete Grofica Marica madžarskega avtorja Emmericha Kalmana (1882-1953), ki jo Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice zavzeto pripravlja s člani društev, ob navdušenem delovanju katerih se na Goriškem že pol stoletja neprekinjeno pretakajo sokovi žlahtne ljubiteljske kulture. O novem glasbeno-pevsko-gledališkem delu, ki se pridružuje vrsti uspešnih operet, spevoiger in kantat (Planinska roža, 1990; Srce in denar, 1992; Pri belem

konjičku, 1996; Oljki 1994; Hmeljska princesa 1999; Kovačev študent, 2002; Soči, 2005), z velikim uspehom postavljenih na oder prav po zaslugi ZSKP, smo že pisali v eni izmed septembrskih števil našega tednika. Vračamo se k njej pred skorajšnjo premiero, saj so uprizoritev javno predstavili v četrtek, 24. septembra, na tiskovni konferenci v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž. O novem podvigu Zveze slovenske katoliške prosvete so spregovorili predsednica Zveze Franka Padovan, s katero je bil tudi član odbora Filip

Hlede, režiser Emil Aberšek, dirigent Hilarij Lavrenčič, nositeljica glavne vloge, profesionalna gostja, Elvira Hasanagić, in Walter Bandelj, blagajnik ZSKP in predsednik SSO za Goriško. Uvodoma je spregovorila predsednica Franka Padovan, ki je poudarila, da ZSKP s skrbno pomočjo včlanjenih društev uresničuje pomemben projekt, ki ga ni hotel nihče podpreti, niti nobena institucija iz matične domovine, zato bo ZSKP morala sama, le z delno pomočjo SSO, kriti velik finančni zalogaj. Naglasila je tudi, da bo opereta prvič v celoti v slovensčini – krstno je bila uprizorjena v nemščini na Dunaju l. 1924 -. Pevski del in dramsko besedilo je v slovensčino prevedel pesnik Ivan Tavčar iz Trsta. Priprave zanjo so se začele že spomladi in se intenzivno nadalje-

Utrinek z vaje operete Grofica Marica (foto DP)

še ustvarjanje scenografske ekipe, pod vodstvom Aleksandra Starca, in svetlobnih ter kostumografskih delavcev. Za celotno usklajevanje odrskih in zaodrskih pripravljen je zaslužna asistentka režije Irena Ferlat. Lavrenčič je z zadovoljstvom izjavil, da je šlo do sedaj vse v redu in da je izbira pevске zasedbe zelo dobra. Ob dejstvu, da je bilo sodelovanje z vsemi usklajevali delo osmih skupin (pevske sestavljajo pevci zborov Hrast, Lojze Bratuž, F. B. Sedej,

glasbi je povedal, da bi morala zadovoljiti vse, saj v njej prevladuje madžarski melos, prisoten pa je tudi dunajski valček. Slovenskemu življu je opereta blizu že zaradi samega naslova, saj je Maric tudi v našem okolju ničkoliko. Sploh pa nam je iz zgodovinskega spomina avstro-ogrske ozračje domače. Po Lavrenčičevih besedah bo celota lepa za ušesa in oči; zato smo lahko ponosni, da je prišlo do uresničitve njene slovenske inačice v naših krogih.

delala s Hilarijem Lavrenčičem in z Emilom Aberškom; hvaležna je Zvezi, da ji je dala možnost izpeljati to vlogo. Sama je pristopila k opereti predvsem zato, ker je izvedela, da bo izvedena v slovensčini. Zelo navdušena pa je tudi nad izredno pozitivnim pristopom do dela, ki je toplo primorski; temu ambientu se je z lahko prilagodila. "Vsi so sončki", je prirčno izjavila. Walter Bandelj je ob koncu izpostavil predvsem dejstvo, da opereto soustvarja veliko mladih, ki jim moramo v vseh društvih in ustanovah pri različnih pobudah dati možnost, da se izkažejo.

Opereta bo, kot rečeno, slovenski krst doživela v petek, 2. oktobra, ponovitve pa bodo 4., 6. in 11. oktobra. Nakup vstopnic na tajništvo Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici (drevored 20. septembra, 85) tel. 0481 531445 (od ponedeljka do petka od 8.30 do 12.30 in od 17.00 do 19.00.) elektronska pošta: info@kelbratuz.org. Ob praznovanju pol stoletnega jubileja bo Zveza izdala CD ploščo s skladbami mladega skladatelja Patricka Quaggiata, ki jih izvajajo razni zbori, ter publikacijo o 50-letnem delovanju ZSKP. Predstavitve bo v torek, 17. novembra 2009, v Kulturnem centru Lojze Bratuž.

Iva Koršič

O ZSKP in njeni dejavnosti

Zveza slovenske katoliške prosvete je bila ustanovljena v Gorici l. 1959 po zaslugi duhovnika in glasbenika prof. Mirka Fileja, ki je bil njen prvi predsednik. Dolgo let sta ji nato predsedovala dr. Kazimir Humar in dr. Damjan Paulin, za krajši čas tudi Emil Valentinčič. Sedaj združuje dvanajst kulturnih društev: SKPD F. B. Sedej, Števerjan; KD Sabotin, Štmaver; KD Podgora; MePZ Lojze Bratuž, Gorica; MoPZ Mirko Filej, Gorica; Radio spazio 103 za slovenski program; PD Štandrež; KD Rupa-Peč; SKD Hrast, Doberdob; SKRD Jadro, Ronke in PD Vrh Sv. Mihaela. Vodilo ZSKP so vrednote demokracije, ideološkega pluralizma in krščanstva. Zveza je nepridobitniškega značaja in njen cilj so družbenokoristne dejavnosti na kulturnem, rekreacijskem, vzgojnem, informativnem in družbenem področju. Zveza povezuje dejavnost svojih članic z namenom, da bi razvijale in ohranjale slovensko kulturno dediščino na območju FJK. Člani ZSKP so lahko društva in ustanove, ki imajo sedež v goriški pokrajini. Število članov je neomejeno. Člani sodelujejo pri društvenih dejavnostih in koristijo vse storitve, ki jih Zveza ponuja, in predlagajo razne pobude. Predstavniki članic se sestajajo enkrat mesečno na sejah širšega upravnega odbora Zveze. ZSKP prireja že 50 let zborovsko revijo Cecilijanka in je soorganizator pevske revije Primorska poje. Zveza ima plodne stike s sorodnimi organizacijami v FJK, s Koroško in matično domovino. S Krščansko kulturno zvezo iz Celovca in Slovensko prosveto iz Trsta prireja že dolgo vrsto let Koroške kulturne dneve na Primorskem in Primorske kulturne dneve na Koroškem. V preteklosti je bila pobudnica odmevnih pobud, med katere gotovo spadajo zelo uspešne izvedbe operet, kantat in spevoiger.

Z leve: Hilarij Lavrenčič, Filip Hlede, Elvira Hasanagić, Franka Padovan, Walter Bandelj in Emil Aberšek

Bodeča neža, Podgora, Štandrež, Akord; plesna skupina Kremenjak iz Jamelj pod vodstvom Jelke Bogatec, zbor otrok pa otroški zbor Veseljaki iz Doberdoba z zborovodkinjo Lucijo Lavrenčič Terpin, ki so vadile posamično, pa

garja, pa še Mojco Milič, Nikolaja Pintarja, Alessandro Schettino, med igralci pa še posebej Božidarja Tabaja, ki je nosilec, po njegovem, najbolj komične vloge v zgodovini operete. Ta od izvajalca terja tudi veliko plesa in petja. O

Prav na te besede se je navezala Elvira Hasanagić, ki je dejala, da je to ogromen projekt, ki si ga ni pričakovala v tako obširni obliki. Zato je zelo zadovoljna z vsem; glasba je po njenem mnenju čudovita. Zelo je vesela, da je lahko

Kratke

Prvo srečanje Društva slovenskih izobražencev

Društvo slovenskih izobražencev bo 5. oktobra stopilo v novo sezono s prvim ponedeljkovim večerom, na katerem bo gost ameriški Slovenec psihiater dr. Tomislav Žergaj. V Združene države se je odselil v šestdesetih letih in tam deloval na področju Bostona v javnem zdravstvenem sektorju. Govoril bo o svojih ameriških izkušnjah, stikih z drugimi ameriški Slovenci, pogledih na matično stvarnost...

Na zadnji seji društvenega odbora so pozitivno ocenili potek letošnjih študijskih dnevov. Draga 2009 je bila dobra tako po kvaliteti predavanj kot po diskusiji in obisku, in to kljub temu da je bilo v istih dneh pri nas veliko prireditev.

Na seji je bilo izrečeno tudi priporočilo, da se razširi krog sodelavcev in pobudnikov Drage. Odoben je bil tudi osnutek programa za novo društveno sezono, ki bo trajala do prihodnjega junija.

Igor Gabrovec poročevalec za zakon zaščite nemških manjšin na Videmskem

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec bo na zasedanju deželnega sveta v četrtek, 1. oktobra, kot eden petih poročevalcev (ostali so Baritussio, Picco, Colussi in Antonaz) zagovarjal stališča sedemnajstčlanske svetniške skupine DS v razpravi, ki bo naposled po vsej verjetnosti še istega dne privedla do sprejetja deželnega zakona za zaščito in promocijo nemških manjšin v FJK.

Zakonski predlog je vložila skupina svetnikov Tondove desnosredinske večine, v pristojni komisiji deželnega sveta pa je prišlo do aktivne soudeležbe vseh političnih opcij, tako da je zakon naposled doživel soglasno podporo. "V šesti komisiji, ki je pristojna tudi za manjšinska vprašanja, je prišlo do konstruktivne razprave, ki je omogočila pomembne popravke in izboljšanje prvotnega besedila, pa čeprav obstaja še nekaj pomislekov zlasti glede pristojnosti videmske pokrajinske uprave pri upravljanju s predvidenimi finančnimi dotacijami in pri evidentiranju prednostnih posegov", je povedal deželni svetnik SSK Gabrovec.

Sprejetje zakona za zaščito nemških skupnosti v Kanalski dolini, kjer je razširjen nemški jezik, ter v občinah Timau in Sauris, ki ju bogati prisotnost starodavnih narečnih različic, se pridruži zakonom za zaščito slovenske manjšine in furlanskega jezika. Oba zakona sta bila v fazi sprejemanja predmet tudi zelo ostrih soočanj, kar se menda ne bo ponovilo z zakonom za zaščito skupnosti, ki so nemškega izvora. Prvi podpisnik in zagovornik zakonskega osnutka je deželni svetnik Franco Baritussio, ki je bil svojčas tudi trbiški župan.

Andrej Kosič v Bambičevi galeriji na Opčinah

Goriški slikar Andrej Kosič bo v soboto, 3. oktobra, ob 20.30, v Bambičevi galeriji na Opčinah odprl razstavo z naslovom Veličastni jesenski Kras. Umetnika bo predstavila mag. Jasna Merku', poezije na temo jeseni bo interpretiral Aleksij Pregarc. Glasbeno kuliso pa bo prispevala harfistka, gojenka Glasbene matice, Tadeja Kralj.

Foto JKP

Predavanje v priredbi Mladinskega doma V Boljuncu dvomotorec z Golega otoka

Le krutejši aparat od sovjetskega je omogočil jugoslovanski in z njo slovenski partiji, da sta se uspešno uprli Stalinu 1. 1948. To je bil sistem, ki je v Trstu in Gorici v desetih dneh napravil dosežke četrstoletnega odpora in boja primorskih ljudi. Edinstven primer škode samega ideološkega spopada je bila odločitev večinskega dela slovenske narodnostne skupnosti, da zataji tovarštvo z matično domovino.

Valjar partijskega sodnega in iz-

vensodnega sistema je po vrnjenih belogardistih, liberalcih, narodnjakih, duhovnikih in preži-

velih iz nacističnih taborišč trl še lastne sinove, ki se niso pravočasno odločili, mnoge pa zgolj iz potrebe po utrditvi terorja.

NARODNI DOM Zgodovinski simpozij

Ko si politika lasti zgodovino

Čeprav nas od druge svetovne vojne ločuje že več desetletij in se zato določenih zgodovinskih dogodkov lahko lotevamo z nekoliko bolj umirjenim pogledom, se je vendar ta čas razblinila vez z družbenokulturnim okoljem, v katerem se je stopnjevalo nasilje med italijanskim in slovenskim življenjem. H krepitvi te miselne distance so nedvomno prispevali politični interesi obeh strani: ko bi se torej lahko z večjo suverenostjo razglabljale in raziskovale geneza etnične mrznosti med obema narodoma, srčika dogajanj druge svetovne vojne in posledice le-te, a se pač niso in negativnost te zamrznitve je še danes občutiti. Še več: nekdanji molk gotovo spodbuja tudi današnje težnje, ki kljub prizadevanju nekaterih še naprej silijo k odtujevanju sožitja.

Pristransko tolmačenje zgodovine postaja torej sredstvo za izdelavo določenih političnih dinamik, s katerimi je mogoče v trenutkih krize pospešiti družbeno kohezijo nekega naroda. To se je po mnenju prof. Pirjevca zgodilo v Italiji sredi 90. let prejšnjega stoletja, ko je zaradi

moralne pokvarjenosti političnega kadra in secesijskih teženj Severne lige bilo treba oplemenititi in okrepiti narodno zavest z izdelavo umetelnega sovražnika.

Gorazd Bajc, Jože Pirjavec, Roberto Spazzali, Nevenka Trohar in Darko Dukovski (foto IG)

"Tedad sta bodisi levica kot desnica zagovarjali tezo, po kateri so bili Slovani po drugi svetovni vojni barbari, ubijalci in storilci genocidnih dejanj – tendence namreč, ki naj bi sočasna vojna na Balkanu dodatno podkrepila", je dejal prof. Pirjavec na okrogli mizi, ki je v sklopu petega državnega srečanja o sodobni zgodovini Cantieri di storia bila v Narodnem domu v petek, 25. septembra (številna predavanja so se namreč vrstila od 23. do 25. septembra v Trstu). Proces ponarejanja zgodovine je dosegel višek, ko je predsednik republike Giorgio Napolitano

(nekdanji pripadnik KPI) uradno počastil trpljenje italijanskih državljancev in ezulov s t. i. Dnevom spomina, ki ga v Italiji častijo le nekaj dni po židovskem spominu na shoah: "Potemtakem je tematika fojb istovetna s holokavstom. Genocidno dejanje, ki ga je italijanski narod utrpel, avtomatično podvomi v veljavnost teritorialne razmejitve, kakršno je določila mirovna pogodba 10. februarja 1947". Prof. Pirjavec je na okrogli mizi, ki jo je vodil tržaški zgodovinar

Darko Dukovski z univerze na Reki se je pa poglubil v tematiko istrskih fojb v letu 1943, ko je v nekaj tednih do prihoda nemških sil izginilo do 500 oseb italijanske narodnosti. Nemci so prve poboje s strani partizanov izrabili v propagandistične namene, da bi dokazali nasilnost avtohtonega slovanskega prebivalstva. Nevenka Troha z Inštituta za novejšo zgodovino iz Ljubljane je na podlagi arhivskega gradiva – vsaj tistega, ki je danes na voljo – spregovorila o številu umrlih slovenskih državljanov med vojno in po njej: okrog 90 tisoč Slovencev je izgubilo življenje. Med njimi naj bi bilo 32 tisoč partizanov, 13 tisoč pa domobrancev in infojbranih. Gorazd Bajc je predaval o problemu fojb po 1. maju 1945, se pravi po osvoboditvi Trsta. Spregovoril je o doslej, ki so jih angloameriške sile na

terenu pošiljale svojim nadretnim: iz primerjave med tem, kar so angloameriški vojaki zasledili na teritoriju, in uradnimi sporočili visokih činov zaveznikov je zaslediti veliko neskladij. Dejanski položaj na terenu ni bil za Italijane tako hud, kot so ga Britanci in Američani hoteli prikazati. Zavezniška izkopavanja v bazovskem šoftu do novembra 1945 so namreč pokazala prisotnost 150 trupel nemških vojakov in enega civilista. Bazovsko fojbo so nato na vrhovni ukaz zavezniških sil dali zapreti.

IG

TRŽAŠKA KNJIGARNA Predstavitev knjige

Pesniški prvenec Elene Cerkvenič

Elena Cerkvenič se na tržaški literarni sceni oglašala s pesniškim prvencem v italijanskem jeziku, ki nosi naslov Amore chissa' se. Gre za knjigo, ki je nastala ob prizadevanju ZKB z Opčin. Publikacijo so predstavili v petek, 25. septembra, v Tržaški knjižarni. Ob branju poezij Elene Cerkvenič, ki jih je interpretirala Patrizia Jurinčič, se je vil dialog med avtorico in prevajalko Dario Betocchi, ki je zbirko razčlenila na osrednje tematske sklope: "Knjigo, zlasti njen prvi del, označuje izredno močan in konkreten družbeni angažma, ki se nato preliva v občutljivost do ženske tematike", je dejala Betochijeva. S posebno tankočutnostjo se je pesnica poglobila v doživljanje

erosa, ki pa "nikakor ne presega meje telesnosti", je pojasnila avtorica. "Zavzemam se za etični eros, ki v človeku postane prava gonilna sila, član življenja". Cerkveničeva se je s sogovornico strinjala glede poetično – družbenega angažmaja svojih poezij. Avtorica je trdno prepričana, da je človeško telo edini vredni kapital sedanje družbe: žal pa ga sedanjí gospodarski sistem istoveti z golo delovno silo in mu tako jemlje dostojanstvo. "Težko sprejemam dejstvo, da se dan z dnem pojavljajo na časopisnih straneh novice o vedno novih smrtnih nesrečah na delovnih mestih. Ravno tako me boljijo novice o vedno večjem številu primerov nasilja nad ženskami", je dejala Elena Cerkvenič. Pot, ki je avtorico vodila do pisane poezije, je nastajala ob branju

Foto IG

solidne svetovne literarne zakladnice. Kako pa, da se je sama podala na pot pesnjenja? "Zamisel za pesniško zbirko je nastala sama na sebi, brez velikih načrtovanj. Čutila sem namreč željo, da bi izrazila misli in vzgibe, ki sem jih imela v sebi; to sem najprej

zaupala belemu papirju in ga hranila v predalu, nato pa sem se prepričala, da bi svoje stihove rada delila z drugimi". Poezija Elene Cerkvenič sega tudi v intimno sfero, v kateri se najbolj izkristalizira spomin na babico Paulino. "Pogrešam dejstvo, da moje babice ni več med nami, da bi lahko brala moje poezije. Z njo sem namreč preživela otroštvo". Spomin nanjo hrani lesena skrinja, ki je postala del pesniške zbirke: skrinja simbolizira vrednote naše družbe, ki smo jih izgubili: zlasti potrpežljivost in pripravljenost na poslušanje bližnjega. "Hudo doživljam pomanjkanje komunikacije, ki je danes še kako razširjeno", je dejala avtorica, ki nikakor ne čuti, da je s svojo zbirko v italijanskem jeziku izdala svoj materni jezik. "Zadovoljna in ponosna sem, da mi je slovenska šola vlila ljubezen do italijanskega jezika: to je dokaz odprtosti in kulturne širine naše skupnosti".

IG

DSI-Knjižnica Dušana Černeta / Večer v Peterlinovi dvorani

O slovenski kulturi v Argentini in vlogi dr. Tineta Debeljaka

V petek, 9. oktobra, bo ob 20.30 na pobudo Društva slovenskih izobražencev in Knjižnice Dušana Černeta v Peterlinovi dvorani v Trstu večer o slovenski kulturi v Argentini ter o življenju in delu vodilnega kulturnega delavca med tamkajšnjimi Slovenci dr. Tineta Debeljaka (1903-1989). Ta pesnik, prevajalec, esejist, urednik, literarni kritik in zgodovinar je bil že močno uveljavljen v Sloveniji pred vojno, v emigraciji pa je svojo bogato in mnogovrstno dejavnost neverjetno razširil, in to kljub delu prej v tovarni, potem v uradu ter ostalim družbenim za-

dolžitvam v slovenski skupnosti. V rojstni Škofji Loki so dr. Tineta Debeljaka 23. septembra posmrtno razglasili za častnega člana Muzejskega društva, ki mu je bil sicer soustanovitelj. Predstavili so tudi njegov doslej nepoznan prevodni pesniški podvig Olimpijski venec ter gradivo za njegovo sicer skoraj nepregledno bibliografijo, ki ga je zbrala dr. Rozina Švent. Zaradi slovesnosti sta iz Argentine dopotovali v Slovenijo njegovi hčerki s svojci, to redko priloženost pa so tržaški prireditelji izkoristili, da bi z njihovo pomočjo oblikovali večer o slovenski kulturi v Argentini in o vlogi

dr. Tineta Debeljaka. Večer bo uvedel arh. Jure Vombergar, ki je Debeljakov zet in zaslužen kulturni ter javni delavec v Argentini, nato bo Debeljakov vnuk Marko Vombergar predstavil dokumentarec o dedovem življenju in delu v Argentini. Svoje pričevanje o očetu bosta podali hčerki Meta Debeljak Vombergar in Jožeka Debeljak Žakelj, recitiral pa bo še pravnik Marjan Vombergar. Sledil bo razgovor o prejšnjih in sedanjih razmerah v kulturi in življenju naših rojakov v Argentini. Knjižnica Dušana Černeta bo tudi razstavila izbor Debeljakovih knjižnih del.

NARODNI DOM Slori, UP in NSK

Podpis sporazuma za novo znanstveno prihodnost

Za obmejni znanstveni prostor se začelja novo obdobje sodelovanja na podlagi sporazumov, ki ju je Univerza na Primorskem v petek, 25. septembra, v Narodnem domu, slavnostno podpisala z Narodno in študijsko knjižnico in Slovenskim raziskovalnim inštitutom. Dogodka se je ob spremstvu državnega sekretarja Borisa Jesiha udeležil tudi minister RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš.

Sporazum predvideva utrditve raziskovalne mreže na obmejnem pasu, ki bo temeljila na izmenjavi izkušenj na področju izobraževanja in znanstvenoraziskovalnega dela, na sodelovanju pri razvoju študijskih programov in pri izvajanju skupnih znanstvenoraziskovalnih in strokovnih projektov, na spodbujanju izobraževanja z izmenjavo visokošolskih učiteljev, raziskovalcev in študentov, na organizaciji simpozijev in poletnih šol ter na izdajanju skupnih publikacij in učbenikov. Sporazuma bosta v kratkem omogočila še možnost koriščenja knjižnega fonda za visokošolske učitelje, znanstvenoraziskovalne delavce in sodelavce ter študente obeh podpisnic. Pomembna postavka sporazuma je tudi čezmejni pretok intelektualnega kapitala.

Načrt torej teži k spodbujanju skupnega slovenskega znanstvenoraziskovalnega prostora, kar nosi v sebi velike potencialne zmožnosti, obenem pa zahteva korenite posege v sedanji okvir obstoječih znanstvenih ustanov, zlasti v zamejstvu. "Pri slovenski manjšini v Italiji je potrebno naj-

prej ustvariti elitno znanstveno kulturno institucijo mednarodnega nivoja: šele nato bi lahko uravnovesili sodelovanje z ostalimi raziskovalnimi ustanovami v matični domovini. Tudi v Sloveniji pa bi bilo potrebno ustvariti sistemsko mrežo, ki bi spodbujala izmenjavo in pretakanje intelek-

nost konkretnjšega kandidiranja na evropske razpise za raziskovalne načrte (prorektor za znanstvenoraziskovalno in razvojno delo UP Rado Pišot je izrecno omenil potencial Interreg projektov). Dr. Bohinc se je strinjal z definicijo znanosti, ki jo je poprej izrekel minister Žekš: UP že vrsto

Milan Bufon, Boštjan Žekš, Rado Bohinc, Viljem Černo in Aleksander Panjek (foto IG)

tualnega potenciala", je bil mnenja minister Žekš, ki pa je posvaril, da obstaja med kulturo in znanostjo bistvena razlika: kultura si lahko dovoli tkanje lokalnih vezi, "znanost pa je mednarodna dejavnost". Zato je treba v tej luči razmisliti tudi o vključevanju čim širšega števila meddržavnih in naddržavnih dejavnikov. Minister Žekš je bil namreč prvi gost, ki je po podpisu sporazuma posegel na okrogli mizi z naslovom Skupni slovenski znanstveni prostor, ki jo je moderiral prof. na UP Aleksander Panjek. Osrednji podpisnik sporazuma v imenu UP, rektor Rado Bohinc, je v obeh bilateralnih dejanjih uvidel mo-

let proučuje različne vidike integracijskih procesov na obmejnih in etnično mešanih območjih, med katere sodi tudi raziskovanje manjšinskih skupnosti in medetničnih odnosov. "Oblikovati moramo zato take študijske programe, da se znanje našega raziskovalnega področja ponese v svet, tja, kjer je treba širiti znanje o medkulturnosti". O okrepitvi zamejske znanstvene mreže sta spregovorila tudi predsednik NSK Viljem Černo in predsednik Slorija (in hkrati prof. na UP) Milan Bufon. Slednji je Sloriju zaželel, da bi se s kakovostnim delovanjem vključil v čim širše raziskovalno področje in znanstvenoraz-

iskovalno mrežo, "drugače bomo tvegali izumrtje". Bufon pa se v današnjih okoliščinah hkrati zaveda doprinos, ki ga lahko t. i. manjše stvarnosti imajo pri dopolnjevanju velikih znanstvenih dejanj. K potrebi po dejanskem izvajanju namer sporazumov pa sta pozvala ravnateljica Slorija Maja Mezgec in Boris Jesih, dober poznavalec manjšinskih stvarnosti, saj ima za sabo dolgoletno izkušnjo na Inštitutu za narodnostna vprašanja. Roberto Dapit, profesor na videmski univerzi, in Ivan Verč s tržaške univerze sta na okrogli mizi podala drugačen pogled glede obmejnega znanstvenega sodelovanja. Zlasti prof. Verč je naglasil problem birokratskih ovir, ki onemogočajo sodelovanje profesorjev slovenske narodnosti (teh je okrog petdeset), ki so zaposleni na tržaški univerzi, na razpisih v RS za raziskovalno delo.

Da slovenski znanstveni (in kulturni) prostor mora zaživeti, je bil mnenja tudi ravnatelj NSK Milan Pahor, ki pa je opozoril, da so tovrstne slovenske ustanove v Italiji v skorajda kronično hudem finančnem stanju. Zamejske ustanove morajo postati najprej atraktivne na obeh straneh meje. "Izučene kadre v zamejstvu imamo, a kaj pomagamo, če pri nas ne dobijo službe", se je vprašal Pahor. Veliko zamejske inteligence čedalje polni zlasti koprsko, v manjši meri tudi ljubljansko univerzo. Gre za pekoč problem, ki ga je med debato izpostavil pokrajinski predsednik SKGZ Ace Mermolja: kako naj torej manjšina ohrani svoje telo, če možgani bežijo v veliko bolj perspektivne loge?

Ali bo uveljavitev skupnega slovenskega znanstvenega prostora s podpisom sporazuma uspelo zaustaviti to bolečo dihotomijo? Igor Gregori

Obvestila

Slovensko kulturno društvo Bar-kovlje, ul. Bonafata 6, pod pokroviteljstvom Slovenske prosvete in Zveze slovenskih kulturnih društev, vabi v četrtek, 1. oktobra 2009, ob 20.30 na odprtje razstave Smeri, tekstilije, grafični listi & ilustracije. Razstavlja Magda Starec Tavčar. Umetnico bo predstavil Filip Fischer. Urnik razstave: od ponedeljka do petka od 17. do 19. ure, v soboto in nedeljo od 10.30 do 12.30. Konec razstave v nedeljo, 18. oktobra 2009.

V petek, 2. oktobra, bo ob 17. uri v cerkvi sv. Jakoba maša v spomin na g. Marijana Živca in za vso njegovo družino.

Slovensko kulturno društvo Bar-kovlje, ul. Bonafata 6, pod pokroviteljstvom Zveze cerkvenih pevskih zborov, Slovenske prosvete in Zveze slovenskih kulturnih društev, vabi na odprtje razstave Note spomina, ki bo v nedeljo, 4. oktobra 2009, ob 10.15. Zamišljal in postavitev Rossana Paliaga. Urnik razstave: od ponedeljka do petka od 17. do 19. ure, v soboto in nedeljo od 10.30 do 12.30. Konec razstave v nedeljo, 18. oktobra 2009. Vabljeni.

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 5. oktobra, v Peterlinovo dvorano, Donizettijeva 3, na prvo srečanje v sezoni. Gost večera bo ameriški Slovenec, psihater dr. Tomislav Žergaj. Govoril bo o svojih ameriških izkušnjah, stikih z drugimi ameriški Slovenci in pogledih na matično stvar-

nost. Začetek ob 20.30.

V Peterlinovi dvorani, Donizettijeva 3 v Trstu, bo v petek, 9. oktobra, ob 20.30 večer O slovenski kulturi v Argentini ter vlogi dr. Tine Debeljaka. Prirejata ga Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta. Na ogled bo dokumentarec Marka Vombergarja, spregovorili pa bodo Jure Vombergar, Meta Debeljak Vombergar in Jožejka Debeljak Žakelj. Na ogled bo tudi izbor Debeljakovih knjižnih del.

Romanje v Medjugorje od 9. do 12. oktobra. Odhod avtobusa z glavne postaje v Novi Gorici ob 4.45 in ob 5. uri iz Rožne Doline. Obisk krajev prikazovanj, Oaze mira in drugih znamenitosti. Celoten program vključuje potovanje, prenočitve in hrano. Cena 105,00 evrov. Državljeni iz Slovenije kot tudi iz Italije potujejo z veljavno osebno izkaznico. Prijave: Ana, tel. 05-3022503 (za Slovenijo), g. Darko, tel. 0481 32121, ali g. J. Markuža, tel. 040 229166. Z vpisom pohitite!

Šolske sestre de Notre Dame vabijo na romarski izlet v soboto, 10. oktobra 2009. V jutranjih urah bomo šli na Brezje, potem bomo obiskali Prešernovo rojstno hišo v Vrbi, sledilo bo kosilo v Žirovnici. Popoldne se bomo odpeljali v Doslovče, kjer bo voden obisk Finžgarjevega muzeja, nato si bomo ogledali še muzej pisatelja Janeza Jalna in Ljubno. Vpis in dodatne informacije na tel. št. 040 220693 oz. 3479322123. Vabljeni.

Darovi

Za rojansko glasilo Med nami daruje Sonja Kralj 30 evrov.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na pritrkovalski večer

ZVONOV POJEJO V POZDRAV

ob prihodu novega tržaškega škofa msgr. Crepaldija
v soboto, 3. oktobra 2009, po večerni sv. maši ob 19. uri
v župnijski cerkvi sv. Jerneja ap. na Opčinah.

Sodelovalce bodo skupine iz Boljunca, Mačkoli, s Kontovela, z Opčin in DPS Vesela pomlad

Novost

Poštna znamka o zavetnikih Evrope

Italijanska poštna uprava se je odločila, da bo med letošnje nove izdaje uvrstila tudi znamke, posvečene zavetnikom Evrope. Po prvi zamišlji, da bi izdali dve znamki, so se odločili, da bodo izdali poseben poštni listič, ki bo vseboval dve znamki. Na lističu so narisani razni liki svetnikov, ki jih je papež določil za zavetnike Evrope.

Med temi sta, kot znano, tudi sveta brata Ciril in Metod, ki sta v IX. stoletju prišla na Moravsko misijonarit med Slovane. Jezik, ki sta ga uporabljala, je bil stara cerkvena slovanščina, za pisavo pa sta si pomagala najprej z glagolico in nato s cirilico. Sveta brata Cirila in Metoda je papež Janez Pavel II. imenoval za sozavetnika Evrope leta 1980.

Na poštne lističu, ki bo izšel v sredo, 7. oktobra, sta poleg ostalih zavetnikov narisana tudi oba brata. Sredi lističa pa bosta dve znamki s križem v ospredju in z zemljevidom Evrope v ozadju. Vrednost znank bo 0,60 in 0,65 evrov.

Ob tej priložnosti je Slovenski filatelistični klub Košir iz Trsta naročil v Rimu dvojezični poštni žig z ikono obeh svetnikov. Žig bo na razpolago javnosti v sredo, 7. oktobra, od 9. do 13. ure v galeriji Tržaške knjižarne. Klub Košir je izdal tudi razglednico z ikono svetih bratov, ki jo je izdelal Paskval Zuanella iz Benečije.

Ob 10. uri pa bo v istih prostorih odprtje dokumentarne razstave o sv. Cirilu in Metodu na Tržaškem. Pri razstavi sodelujeta Zgodovinski odsek Narodne in študijske knjižnice in tržaški klub Foto Video Trst 80.

MARIJIN DOM Radijski oder in Slovenska prosveta

Uvod v 12. Gledališki vrtljak zaupan najmlajšim

Med pobude, ki že vrsto let krojijo kulturno ponudbo za tržaške malčke, spada tudi družinski abonma Gledališki vrtljak, ki stopa letos v 12. sezono. Kot je že v praksi, je uvodna predstava priložnost, da na odru Marijinega doma pri Sv. Ivanu nastopijo udeleženci Male gledališke šole Matejke Peterlin, ki so v Finžgarjevem domu na Opčinah od 15. do 19. junija pripravili predstavo,

s katero so se izkazali že ob koncu poletnega gledališkega tedna. Z novim zagonom so zgodbo Male morske deklice prikazali tudi na jesenskih ponovitvah. Marijin dom je bil namreč v nedeljo, 27. septembra, kar dvakrat popolnoma zaseden, saj so organizatorji zaradi velikega povpraševanja že pred leti podvojili predstave Gledališkega vrtljaka (ob 16. uri abonma Sonček, ob 17.30 abonma Zvezda). Na prvem srečanju

gledalci, saj je med njimi najti veliko abonmentov Gledališkega vrtljaka. Po Hansu Christianu Andersenu je besedilo za izredno številni skupini prepsnila in za potrebe "ansambla" priredila Lučka Susič, ki je k projektu povabila tudi stalne sodelavce, Magdo Samec, ki si je zamislila in izdelala morsko sceno ter pisane kostume; Aljošo Saksida, ki je v celoti poskrbel za glasbeno kuliso; Jelko Bogatec, ki je z

malčki naštudiral plesne točke. Samuel Kralj in Danjel Radetti pa sta bila zadolžena za tehnično plat predstave. Da bo živahno in veselo tudi na prihodnjih srečanjih Gledališkega vrtljaka, lahko sklepamo po številu mladih družin, ki so se spet odločile za družinski abonma. In zakaj ne bi, saj je Gledališki vrtljak namenjen celi družini, bodisi po vsebini bodisi po ugodni formuli, s katero nosita denarno breme le dva člana, ostali pa si predstave ogledajo brezplačno. Gledališki vrtljak se bo ponovno zavrtel 18. oktobra, ko bo svetovansko publiko obiskala Palčica (Mini Teater iz Ljubljane).

AL

Društvo Apokalipsa in SSG

Prijeten pesniški večer v Kulturnem domu

Podirati meje in graditi mostove med pripadniki različnih narodov s pomočjo poezije je možno. Prav dobro je to uspelo Društvu Apokalipsa in Slovenskemu stalnemu gledališču, ki sta v okviru IV. Mednarodnega srečanja založnikov in avtorjev Srednje in Jugovzhodne Evrope "Revija v reviji" priredila pesniški večer, ki je stekel minulo soboto v prostorih Slovenskega stalnega gledališča. Pobuda je bil nekakšen pozdrav organizatorjev pesnikom, ki so teden dni

preživeli v Škocjanu in kraški okolici in so pred slovesom želeli obiskati tudi naše gledališče. Večer je povezoval dolgoletni pobudnik tovrstnih pesniških večerov Janko Petrovec v sodelovanju z Dario Betocchi, pesmi, ki so bile prevedene v slovenski in italijanski jezik, pa je brala igralka Nikla Petruška Panizon. Sprehod po ustvarjalni poti evropskih pesnikov se je začel na naših tleh. Prva avtorja, ki sta se predstavila s svojimi pesmimi, sta bila namreč tržaška pesnica Marina Moretti in priljubljeni

slovenski pesnik Marko Kravos. Pesnica se ni mogla udeležiti večera, zaradi česar je njeno pesem v originalu brala Nikla Petruška Panizon, Marko Kravos pa je postregel z originalom in prevodom nekaterih svojih pesmi. Le-ta se je želel spomniti svojega sodelavca in prijatelja, furlanskega pesnika Luciana Morandinija, ki nas je pred kratkim zapustil, o katerem je spregovoril nekaj besed in prebral nekatere pesmi. Nato je šla beseda trem avtorjem, ki se posvečajo pisanju priljubljenih zvrsti poezije "haiku": predstavili so se srbski pesnik Dejan Bogojević, ameriški pesnik, založnik in nekdanji teniški profesionalca Jim Kacian in pa madžarski pesnik Lajos Notaros. Sprehod se je nadaljeval proti Vzhodu, vzdusje katerega so

prisotnim pričarali štirje slovenski avtorji. Najprej je bil na vrsti slovaški pesnik Erik Jakob Groch, sledila sta mu češki pesnik Petr Hruška in slovaški pesnik Miroslav Brück, za konec pa so si poslušalci privoščili poezijo ukrajinskega pesnika Valerija Kupka, ki ustvarja v slovaškem in ruskem jeziku. Pesniški večer sta nato obogatila še romunski pesnik Ioan Matiu in italijanska pesnica Mary Barbara Tolusso, za konec pa ga je še popestila poezija slovenskega pesnika Jurija Hudolina, ki jo je prebral Janko Petrovec.

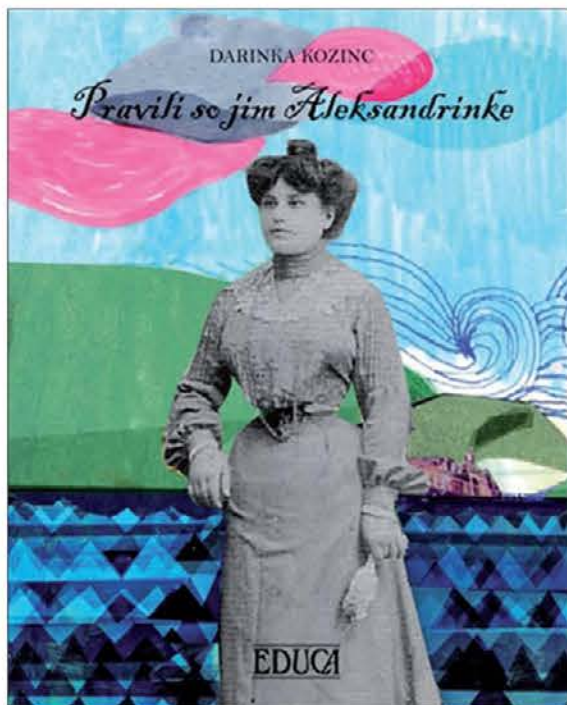
Kdor se je udeležil pesniškega večera, je prav gotovo odšel obogaten. Izmenjava pesnikov je torej odlično uspela, zaradi česar upamo in pričakujemo, da bo takih večerov še veliko.

Patrizia Jurinč

Novo delo za otroke pisateljice in novogoriške podžupanje

Darinka Kozinc: Pravili so jim Aleksandrinke

Zasebna založba Educa v Vrtojbi je izdala novo knjigo pripovedi za otroke z naslovom *Pravili so jim Aleksandrinke*. Njena avtorica je Darinka Kozinc, sicer podžupanja mestne občine Nova Gorica, ki je uspešna tudi na literarnem področju. Piše zlasti za otroke, omenjena knjiga pa je že njeno peto delo. Zgodbe in pravljice za otroke objavlja v revijah Ciciban, Cicio, Trobentica, Mladi rod in na Radiu Trst A. V novi knjigi opisuje spomine na ne Benedikte, ki je bila Aleksandrinka v Egiptu, zgodbo Brez mame, pripoved O prstanu in uhanih in objavlja Zgodovinski oris obdobja Aleksandrink, kot ga je napisala časnikarka in pisateljica Dorica Makuc iz Gorice. V novem delu je v povezavi z usodo primorskih, pretež-

no pa vipavskih žena in deklet, ki so nekoč v preteklosti hodile na delo v Egipt, predstavljena tudi Anna Törrönen, po očetu Slovenka, po materi pa Finka. Konča-

Darinka Kozinc vključila tudi Dušico Kunaver, kulturno publicistko iz Ljubljane. Napisala je predstavitevno besedilo na zadnji strani ovitka. Napisala je tudi naslednje: "Aleksandrinke so bile mlade mamice, ki so zaradi revščine naših primorskih vasi morale od doma, v Aleksandrijo, kot dojilje in varuške otrokom bogatih družin. Preživljale so dolga leta v hrepenenju po svojem otroku in svoji družini. Mala Manca, ki v novi knjigi novogoriške pisateljice opisuje žalostno zgodbo svoje none, spozna, kako velika je sreča, če nisi lačen in reven. Če imaš kruh za svojega otroka, ti ni treba z veliko ladjjo od doma v tuji svet, tako kot Benediktina mama, ki je v Egipt vzela školjčno lupino, da je v njej poslušala šumenje Vipave v tihih nočeh". Nova knjiga podžupanje mestne občine Nova Gorica in pisateljice Darinke Kozinc je bogato ilustrirana s črno-belimi in barvnimi ponazorili, ki jih je prispevala Anna Törrönen.

M.

Dr. Dimitrij Rupel v mesečniku Ampak Pokvarjenost brez zadrege v Sloveniji

Tudi v novi številki mesečnika za kulturo, politiko in gospodarstvo, Ampak, je objavljenih veliko prispevkov, ki zvečine kritično obravnavajo stanje, razmere in odnose v Sloveniji. Tako je teolog Ivan J. Štuhec v članku z naslovom Slovenija brez glav zapisal, "da je Slovenija trenutno brez razmišljajočih glav, zato tava in v tem tavanju ljudi lahko animira tako, da odpiraš postranska vprašanja in jih predstavljaš kot usodna, pred usodnimi pa tiščiš glavo v pesek in sestaviš naslednjo frazo, s katero boš lahko uspešen na naslednjih volitvah". Ustanovitelj slovenske diplomacije in politik dr. Dimitrij Rupel, ki je bil zelo zaslužen za slovensko osamosvojitve, pa je v razdelku, imenovanem Izzivi in rezi, objavil članek z naslovom Pokvarjenost brez zadrege. V njem se je odzval na ugovore urednikov Nove revije in mesečnika Ampak, "da se je slovenska država po dvajsetih letih svojega obstoja in ob globalni gospodarsko-finančni krizi znašla tudi v lastni krizi". Menita nadalje, "da gre za pomanjkanje vizije, morale, avtoritete, za nižanje demokratičnih standardov, teptanje vrednot slovenske demokracije in osamosvojitve, poljubnost v označevanju in zastopanju nacionalnega interesa". Dr. Dimitrij Rupel omenjenemu prikazu in opredelitvi razmer v Sloveniji dodaja oceno, "da se je ves svet znašel v težavah zaradi pohlepnosti in podivjane domišljije različnih fantazov, špekulantov in goljufov. Slovenski tajkuni in oligarhi so pristavili svoj piskrček k tej "dinamični" situaciji. Pohlep, podivjana domišljija in različni piskrčki po eni strani niso neznani pojavi, vendar kaže, da so danes dosegli neko izredno razvito in visoko triumfalno fazo, ko so se osvobodili nekdane za-

drege in se je pokvarjenost spremenila v nekakšno sodobno miselnost". Pisec se je spomnil bosanskega verskega voditelja Cerića, ki je nedavno imenoval sedem grehov današnjega časa. Ti so bogastvo brez dela, poslovanje brez etike, znanje brez vzgoje, užitek brez zavesti, politika brez načel, vera brez žrtvovanja in družba brez družine. Dr. Dimitrij Rupel pravi, "da težko sodi, koliko smo se v Sloveniji približali mednarodnim standardom na področju pokvarjenosti. Po drugi strani pa se strinjam, da slovenska država doživlja lastno krizo, torej vsebuje izvirne pokvarjenosti, te pa zaslužijo svoj razmi-

Foto JMP

slek. V Sloveniji smo pred nedavnim doživeli nezasišano in celo javno demonstracijo pokvarjenosti v zvezi z zanikanjem očitno spornih poslovnih in premoženjskih zadev. Član vlade, ki je pristojen za visoko šolstvo, znanost in informatiko, je spornost svojih poslov najprej zanikal, nakar jo je

brez zadrege priznal, pri tem pa ga je podprl sam predsednik republike, češ da gre za napako, ki jo je mogoče opustiti. Pokvarjenost pa vendarle ni izključna lastnost naše države ali našega časa. Današnje goljufije dejansko spominjajo na mahinacije iz socialističnih časov. Današnji goljufi so se učili pri komunističnih bankirjih, vendar pa so jih vsestransko prekosili". Dr. Dimitrij Rupel glede preteklosti meni, "da je bilo življenje povprečnih državljanov, ki so bili vsestransko indoktrinirani in slabo informirani, videti drugače kot od zunaj ali s časovne razdalje. Večina Slovencev se je pustila zapeljati socialistični retoriki za nekaj časa in nekatere so varali večino časa. Da bi bili vsi ves čas za luno, ni mogoče trditi. Seveda je bilo junakov malo. Pač ni mogoče spregledati dejstva, da smo živeli v diktaturi". Nekdanji zunanji minister je svoja razmišljanja, objavljena v mesečniku Ampak, takole zaključil: "Sodobna miselnost je danes kot še nikoli naklonjena poigravanju z dejstvi in njihovemu ponarejanju. V tem je bistvena pokvarjenost našega trenutka. V skladu s to sodobno miselnostjo je eden najvišjih funkcionarjev Slovenije (to je predsednik države dr. Danilo Türk, pripomba pisca) brez zadrege izjavil, da so povojni poboji in zamolčana grobišča drugorazredna tema. S to izjavo se je v Sloveniji povečala kolona Titovih naslednikov in z njo se danes, leta 2009, nadaljuje tradicija diktature. Današnji predstniki in politični funkcionarji se morajo vprašati, ali res želijo biti Titovi nasledniki? In: ali je neodvisna Slovenija le nadaljevanje socialistične republike Slovenije, kot je obstajala v okviru Titove Jugoslavije?"

M.

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Neracionalnost je tudi del naše identitete

Včeraj se mi je pripetilo nekaj čudnega in neljubega. V mestni veleblagovnici sem iskala bluzo. Pregledovala sem police, iskala nekaj, kar bi ne bilo črne ali kake druge temne barve, ker si vedno bolj želim utripanja svetlih barv, za katere si domišljam, da me spominjajo na naravo. Pretehtala sem to in ono, vzela nekaj bluz in se napotila proti kabinam, da bi si jih pomerila. Verjetno sem jo opazila že takrat, pri tistem prvem romanju proti kabinam. Petdesetletna ženska, rumenozagorele polti, ki je lahko spominjala tudi na kako dnevno konjsko dozo kakih pomirjeval, mirnih kretenj. Prvič jo ugledam, ne posvetim ji pretirane pozornosti, navsezadnje so take trgovine namenjene vsem, ki bi si radi sami in za (včasih) nižjo ceno izbrali kaj zase, brez pomoči prodajalk. Znašli sva se pač druga zraven druge. Ko sem kasneje na nasprotnem koncu trgovine, jo zopet uzrem, stalno kaka dva metra za mano. Na oddelku za nogavice ravno tako, vedno za mano. Ponovno se napotim proti kabinam, ona pa za mano. Takrat se odločim za reakcijo, obrnem se, hlinim, da iščem še kavbojke in potem urno po stopnicah gor v zgornje nadstropje, kjer so moška oblačila. Puli si bom poskusila v kabinah v tem nadstropju, končno sem se je rešila. Za zaveso me daje neki nerazločljiv občutek skorajšnjega strahu. Zakaj mi ta ženska sledi? Pred leti se mi je v predvečernih poletnih urah, ko sem si zaželela sprehoda do morja, dogodilo neljubo moško zasledovanje. Takrat sem se po vijuganem med ulicami zatekla na kvesturo. Tokrat pa se res čudim. Zakaj naj bi mi ženska sledila? Je morda vse skupaj sad moje domišljije? Puli je precej širok, "S" zadošč. Odgrnem zaveso in jo takoj uzrem na svoji desni. Očitno mi je sledila tudi v prvo nadstropje. Takrat se stresem, verjetno mi spomin ponovno prikljuje občutke ti-

stega uličnega zasledovanja pred leti, ne morem ostati enostavno neprizadeta. Puli seveda odložim na polico in se s hitrimi koraki oddaljim, ponovno na prosto, v bližnji bar, kjer ostanem vsaj pol ure, da mi srce neha utripati kot ponorelo. Čuden občutek. Morda se počutim celo krivo, da si žene k srcu nekaj sicer neljubega, a vseeno gotovo nedolžnega. Za tisto mizico v baru in kasneje, ko skušam doma možu dešifrirati svoje občutke, razmišljam o človeški psihi, o tem, da ostajamo vedno v nečem za druge nerazločljivi. Naključje, ki verjetno ni nikoli tako, je v današnjo izdajo tržaškega dnevnika prineslo poglobljeno razmišljanje filozofa Galimbertija o duševnih motnjah in upravljanju s slednjimi v današnji družbi. Prebiram in se počutim nerazločljivo majhno v svojih strahovih mestne veleblagovnice. "Ljudje nismo več subjekt, pač pa žal funkcionalni sistem, ki morajo delovati ravno kot stroji, ki jih imamo pred očmi cel dan, začeni s računalnikom. To pomeni, da osebo žal ocenjujemo izključno na podlagi produktivnosti in funkcionalnosti". (...)

"Prepričan sem, da je tudi "norost" sestavni del naše identitete. Pomislimo le na besede dveh zaljubljenec: "Brez tebe se mi svet podre". Besede, ki so nedvomno lastne deliriju... Vsi imamo trenutke neracionalnosti. Ko sanjamo, ko se zaljubljam, ko govorimo sami s sabo. Razlika med nami in "duševno motenimi" ni v kvaliteti, pač pa v kvantiteti". (...)

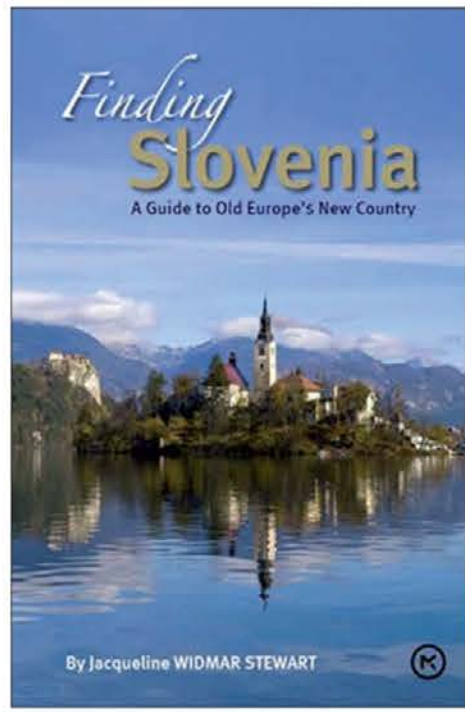
"V današnjem času smo predvsem tuji samim sebi, bežimo stran od lastnih občutkov in globlje refleksije kot pred najhujšim sovražnikom". (...) Preveva me čuden občutek. Sramujem se lastne pretirane reakcije v trgovini, racionalno vem, da ni bila smiselna. Morda je pa res, da je tudi ta delček tiste neracionalnosti, ki jo nosimo v sebi, tiste nerazločljive "norosti", ki sestavlja identiteto vsakogar izmed nas, kot nam razlaga Galimberti.

Pri Mladinski knjigi Nov angleški vodnik o lepotah Slovenije

Založba Mladinska knjiga je bogatejša za nov vodnik po bogati naravi in kulturni dediščini Slovenije; po poročanju Slovenske tiskovne agencije so izdali knjigo Američanke slovenskega rodu Jacqueline Widmar Stewart z naslovom "Finding Slovenia: A Guide to Old Europe's New Country". Avtorica je s knjigo, napisano v angleškem jeziku, želela prispevati delček k ohranitvi slovenske tradicije. "Knjiga je odsev avtoričine ljubezni do Slovenije, vpogled v njeno zgodovino in prečudovito naravo in bogastvo ljudi", so zapisali v založbi. V njej potomka Slovencev predstavi zgodbo o uspehu majhnega naroda, ki mu je uspel velik korak - pridobitev lastne in neodvisne države ter polnopravno članstvo v Evropski uniji. Delo avtorice začne s kratko predstavitev države Slovenije in njene zgo-

dovine, pozneje predstavi vse pokrajinske dele Slovenije, na koncu pa predlaga tudi nekaj popotniških izletov oziroma obiskov različnih krajev v določeni slovenski pokrajini. Vodnik, ki na 200 straneh tujega bralca seznani s skritimi kotički Slovenije, pa tudi z navadami in običaji Slovencev, je drugo delo Widmar Stewartove. V prvem delu "The Glaciers' Treasure Trove" je predstavila pet parkov ob jezeru Michigan - pridobitev lastne in neodvisne države ter polnopravno članstvo v Evropski uniji. Delo avtorice začne s kratko predstavitev države Slovenije in njene zgo-

prelomu prejšnjega stoletja. Po poklicu je pravica, z diplomom iz nemščine in francoščine; izobrazbo je nadgradila še z magistrstvom iz francoske literature in doktoratom iz prava. Zadnje čase se ukvarja s pisateljevanjem.

Novice z onstran "luže"

Na Slovenski pristavi v Ohio že šesti festival kranjskih klobas

V Harpersfieldu pri Clevelandu v ameriški zvezni državi Ohio je bil pred dnevi šesti tradicionalni festival kranjskih klobas, na katerem so podelili nagrade najboljšim. Nagrado sta dobili podjetji Maple Heights Catering in Raddell's Slovenian Sausage Shop. Prireditve, na kateri je okrog 800 ljudi pohrustalo nekaj manj kot 200 kilogramov kranjskih klobas, je organizirala Dvorana slavnih in muzej pristavi v Harpersfieldu. Kot po-

roča Slovenska tiskovna agencija, je nagrado ljudstva dobila klobasa od Raddell's Slovenian Sausage Shop, najboljša klobasa leta 2009 pa je izdelek podjetja Maple Heights Catering. Poleg uživanja v klobasah, izdelanih po receptih iz Slovenije, so udeleženci uživali tudi v narodno-zabavni glasbi šestih polka orkestrrov. Med sodniki, ki so ocenjevali klobase, sta bila tudi novi slovenski generalni konzul v Clevelandu Jure Žmauc in gostujoči profesor slovenskega jezika na državni univerzi Cleveland Luka

Zibelnik. Med gosti je bila tudi Bonnie Zalokar Pandya, mati ameriške astronavtkine slovensko indijskega rodu Sunite Williams, ki je decembra leta 2006 poletela v vesolje z raketoplanom Discovery in s seboj ponesla tudi slovenske klobase po naročilu svoje mame. "Festival kranjskih klobas je popolna kombinacija dobre glasbe, dobre hrane in dobrih ljudi, kjer delimo našo ljubezen slovenske glasbe in kulture", je ob tej priložnosti izjavila predsednica Dvorane slavnih in muzeja polke Cecilija Dolgan.

Po mnenju J. Janše bi bile potrebne predčasne parlamentarne volitve

Nastala je tudi politična kriza

Nekateri dogodki, ki so nastali v preteklih tednih in dneh, opozarjajo na slabljenje države in oblasti, kar vzbuja različne ocene in mnenja. Premier Borut Pahor je ob prvi obletnici državnozbornih volitev dejal, "da je Slovenija lahko srečna, ker je na volitvah zmagala sedanja levsredinska koalicija". Bila je to še ena od populističnih in optimističnih izjav, kakršne so znane in pogoste v besednjaku predsednika vlade. Pridružil se mu ni noben drug politik, tudi ne iz strank, ki skupaj izvajajo izvršilno oblast v slovenski državi. Bilo pa je veliko opozoril, da so mnoge težave in zapleti v obdobju finančne in gospodarske krize nastale zato, ker sta velekapital in pogosto tudi manjši kapital v družbi in državi zelo povečala svoj vpliv, tako da določata marsikaj, kar se dogaja pri vodenju in usmeritvah oblasti in v politiki. Tudi tista občila, ki podpirajo vladno koalicijo pod vodstvom Boruta Pahorja oz. stranke Socialnih demokratov, pišejo o tem, da so ljudje sprči sedanjih razmer zaskrbljeni, v stalni napetosti in čedalje bolj prepričani, da bo treba napraviti kaj odločnega, nemara tudi nasilnega, za spremembo sedanjih razmer. Za ponazoritev možnih akcij navajajo primer iz Industrije gospodinjstkih strojev Gorenje v Velenju, kjer so delavci in delavke, ogorčeni zara-

di nizkih plač, množici funkcionarjev, med katerimi sta bila tudi premier Borut Pahor in predsednik največje sindikalne organizacije, Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, Dušan Semolič, vpi-li "da so lopovi", na sindikalne voditelje pa so metali steklenice. O razmerah v Sloveniji in zlasti o odnosih med kapitalom in t. i.

kaj naučil"? Filozof dr. Rastko Močnik pa je v članku, objavljenem v omenjenem tedniku, zapisal: "Slovensko delavstvo živi v revščini in negotovosti, zato da plačuje vladajočemu razredu prisvajanje bogastva, ki ga je samo ustvarilo v preteklosti. Kdor govori o 'roparskem kapitalizmu', ta še ni povedal vsega. Pokazati mo-

Protest delavk Mure

navadnimi ljudmi se je tednik Mladina odzval z napisom na naslovni strani, ki se glasi Vstanite v suženjstvo zakleti! Ob tem geslu nekdanjih revolucionarjev je objavil fotografijo delavcev z dvignjenimi pestmi, zraven pa je še napis: "Slovenski delavci in delavke so do sedaj prenesli vse. Z vstajama v Gorenju in Muri je tega konec. Ali se bo iz tega kdo

ramo na njegovega razrednega nosilca, na domači roparski vladajoči razred". Kolumnist Janko Lorenci je v tedniku Mladina menil, "da se lahko prepričanje, da Slovenija ne more dvignjenimi pestmi, zraven pa je še napis: "Slovenski delavci in delavke so do sedaj prenesli vse. Z vstajama v Gorenju in Muri je tega konec. Ali se bo iz tega kdo

niji je svoje mnenje zapisal tudi popotnik in humanist Tomo Križnar. Strah ga je, "ker smo na ladji brez kapitana. Glede na to, kaj nas čaka, bi morali politiki okoli hoditi vsi blede in shujšani, pa neprespani, ne pa, da se lesketajo kot Barbike".

Razmere v Sloveniji je ocenil tudi Janez Janša, predsednik največje opozicijske stranke SDS in nekdanji premier, v intervjuju, objavljenem 26. septembra v Sobotni prilogi časnika Delo. Bil je zelo kritičen do vlade in dejal, "da bi bile predčasne parlamentarne volitve v Sloveniji najbolj učinkovit ukrep v spopadanju s finančno in gospodarsko krizo". V novi številki nestranske revije Svobodna Misel pa je njen odgovorni urednik, pisatelj Vladimir Kavčič, zatrdil, "da sedanje stranke in sedanji parlament ne delujejo po volji večine volivcev. Razpisati je zato treba nove, res demokratične volitve in vzpostaviti dejansko odločanje državljanov".

Med aktualnimi dogodki v Sloveniji omenjamo razprave o odnosih z Vatikanom, ki so se domnevno zaostriji po imenovanju spornega Aleša Guliča za predstojnika vladnega urada za verske skupnosti, zaskrbljenost, da nas bo poskušala Hrvaška ponovno izigrati pri pogajanjih za določitev meje med državama in začetek javne razprave o preobrazbi pokojninskega sistema. Starostna meja za pridobitev pokojnine naj bi v prihodnje pri obeh spolih znašala 65 let. V slovenski državi je sedaj že skoraj 600 tisoč upokojencev, za katere pa spremembe v pokojninskem sistemu ne bodo veljale.

Marijan Drobež

Kratke

V vrtcih dovolj prostorov za vse otroke

V mestni občini Nova Gorica se večja števila otrok, ki jih vključujejo v otroške vrtce oz. jim zagotavljajo organizirano varstvo in vzgojo, primerno njihovi starosti. Posebej so zadovoljni, da imajo v vrtcih zagotovljenih dovolj prostorov za vse otroke.

Sicer v mestni občini Nova Gorica deluje pet otroških vrtcev v okviru osnovnih šol in en samostojen zavod Vrtec v Novi Gorici. V njih deluje 62 oddelkov otroškega varstva, ki jih obiskuje skoraj 1.100 otrok. V primerjavi z lanskim letom se je število oddelkov otroškega varstva na območju omenjene mestne občine povečalo za štiri, število otrok pa za 93. Ocenjujejo, da gre povečanje vpisa v otroške vrtce pripisati povečanemu številu rojstev, saj tako velikega števila rojstev, kot jih ugotavljajo v zadnjem času, ni bilo prej v petnajstih letih. Svoje je prispevala tudi država, ki družinam z dvema otrokoma v vrtcu plačuje stroške za enega otroka.

Javni razpis "Številčnejše slovenske družine 2009"

Slovenska konferenca SSK se zavzema za povezovanje Slovencev, ohranjanje slovenske samobitnosti, krepitev slovenstva in narodne enotnosti. Hkrati se zavzema tudi za posebno varstvo otrok in družine, zato z zaskrbljenostjo spremlja podatke o upadanju števila rojstev med Slovenci. 20.9.1997 smo se na zboru Slovenske konference v Kranju odločili, da bomo vsako leto na razpis prijavljene številčnejše slovenske družine obdarili, staršem pa podelili javna priznanja.

Pogoji za prijavo na razpis za najštevilčnejšo slovensko družino so: - Podpisana izjava staršev o slovenskem državljanstvu staršev in otrok; - Družina je v preteklem koledarskem letu dobila novega člana (novorojenček); - Z novorojenkom je družina štela pet (5) ali več otrok; - Vsaj polovica družinskih članov še ni polnoletna; - Prijave morajo prispeti v našo pisarno do 10. oktobra 2009.

Ves razpisni material je mogoče najti na spletni strani www.slokongres.com. Prijave pošljite na: Slovenska konferenca, Cankarjeva cesta 1/IV, 1000 Ljubljana, Slovenija s priloženo: "Slovenska družina 2009". Za vse informacije smo na voljo na telefonski številki 01 24-28-552 ali na e-naslovu ssk@siol.net.

V SNG Nova Gorica premiera Goldonijeve komedije Nenavadne prigode

V Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica bo v četrtek, 1. oktobra, druga premierna uprizoritev v letošnji gledališki sezoni. Člani domačega ansambla, Bine Matoh, Marjuta Slamič, Jože Hrovat, Helena Peršuh, Blaž Valič, Ana Facchini, in gost Danijel Malalan bodo pod vodstvom mladega režiserja Luke Martina

Škofa, prvič gosta v novogoriškem gledališču, uprizorili komedijo Nenavadna prigoda slavnega Carla Goldonija. V delu je Goldoni "osmešil samovšečne ljudi, ki se radi vpletajo v tuja življenja in 'pomagajo' bližnjim, pri tem pa tvegajo, da se prej ali slej zapletejo v lastno zanko".

Pri predstavi sodelujejo prevajalec Gašper Malej, dramaturg Dejan Spasič, dramaturška sodelavka Tea Rogelj, lektor Arko, scenograf Miha Knific, kostumografka Nadja Bedjanič, svetovalka za gib Tanja Skok, avtor glasbe Mirko Vuksanović in oblikovalec luči Samo Oblokari.

Osnovna šola v Čepovanu bo ohranjena

Osnovna šola v Čepovanu v novem šolskem letu obiskuje samo 38 otrok, le eden več, kot pa jih je bilo v lanskem letu. Pouk je kombiniran, organiziran v štirih oddelkih. Deluje tudi oddelček otroškega vrtca, v katerem zagotavljajo varstvo in vzgojo sicer manjšemu številu predšolskih otrok iz območja Trnovsko-banjske planote. V mestni občini Nova Gorica želijo, da se v Čepovanu osnovna šola kljub zmanjševanju števila učencev ohrani. Za njen obstoj in delovanje bo občina seveda prispevala tudi sredstva. Sicer pa se je število učencev v novem šolskem letu znižalo tudi v osnovnih šolah Trnovo in Grgar, ki tudi delujeta na območju Trnovsko-banjske planote.

Socialna pomoč

Varne točke za otroke in mladostnike

V Sloveniji že dalj časa ustanavljajo t. i. varne točke za otroke in mladostnike. Gre za posebej označene javne prostore, v katere se posamezniki iz omenjenih kategorij prebivalstva lahko zatečejo po pomoč, če se znajdejo v osebnih stiskah, če se morda izgubijo v neznanih krajih, če jim nemara grozijo vrtniki ali odrasli ljudje, če se ne morejo vrniti domov, ali če iz ka-

terih koli drugih razlogov potrebujejo pomoč. Otroci in mladostniki pomoč dobijo v javnih prostorih, kot so mladinski centri, združenja staršev, lekarne, knjižnice, nekatere cvetličarne in trgovine. O varnih točkah zainteresirane poučujejo posebne zloženke in plakati, ki so jih razdelili tudi mnogim šolam po vsej državi. T. i. varne točke so ustanovili tudi ob meji z Italijo,

tako v Novi Gorici kot v Kopru. Varne točke v Sloveniji ustanavljajo na pobudo in s pomočjo

Unicefa, Mednarodnega sklada Organizacije združenih narodov za pomoč otrokom.

Med ljudmi je zaskrbljenost, a ni panike

V Sloveniji bi se z virusom nove gripe lahko okužilo do 30% ljudi

Tudi v Sloveniji javna občila že dalj časa obširno obravnavajo pojav in možen obseg okužbe z virusom nove gripe. Opazno je, da Ministrstvo za zdravje, Inštitut za varovanje zdravja ter zdravniški specialisti za nalezljive bolezni pri kliničnih centrih v Ljubljani in Mariboru v svojih mnenjih poskušajo javnost pomiriti, da v državi ne bi nastala pretirana vznemirljenost zaradi možnega obsega ali celo epidemije pri širjenju virusa.

Državni sekretar na ministrstvu za zdravje primarij dr. Ivan Eržen, ki je tudi izkušen epidemiolog, meni, "da ni razloga, da bi ljudi strašili zaradi gripe. Dobro smo pripravljeni in upam, da se predvidevanja nekaterih ne bodo uresničila. Celotno, če bi zbolelo štirideset odstotkov prebivalstva, bo dovolj prostorskih in stro-

kovnih zmogljivosti, na pomoč pa bi lahko priskočila tudi vojska.

Epidemija iz leta 1918 ni bila primerljiva s sedanjim stanjem. Teda so bili ljudje izčrpani zaradi

vojne, ni bilo zdravil, vprašanje pa je tudi, koliko smrti je bilo sploh posledica gripe. Sedanje razmere so bistveno bolj obvladljive in ni razloga za paniko. Umrljivost zaradi nove gripe je manjša kot pri običajni gripi, znaša manj kot 0,2 odstotka. Ni razloga za bojazen, da bi v jesenskem in zimskem času lahko nastale velike spremembe. Zdravil je dovolj, saj imamo v Sloveniji zdravila Tamiflu za 500.000 prebivalcev. Marsikomu zdravil ne bo treba predpisati, ker je bolezen na splošno blaga. Prihodnje mesece bomo zdravilo bolj spoznali, saj ga na ta način prej še niso uporabljali. Tudi cepiva bo dovolj. Vlada ga je rezervirala in plačala za možne potrebe 650 tisoč oseb. Zdaj se pripravljajo načrti o tem, katere skupine ljudi bodo najprej cepili. Cepljenje bo prostovoljno in doplačljivo. Znesek ne bo visok, za socialno ogrožene pa bo cepljenje brezplačno". Dr. Alenka Kraigher, predstojnica

centra za nalezljive bolezni na inštitutu za varovanje zdravja v Sloveniji, opozarja, "da je osebna higiena zelo važna pri preprečevanju možne okužbe z virusom nove gripe. Potrebno si je pogosto in dobro umivati roke, jih po potrebi razkužiti, se izogibati druženju v skupinah in stanovanja dobro zračiti. To so zelo važni preventivni ukrepi, ki jih po naročilu ministrstva za šolstvo in šport že izvajajo v otroških vrtcih in v šolah po vsej Sloveniji".

Nadalje je dr. Alenka Kraigher poudarila, "da ljudje nimamo odgovornosti proti novemu virusu, kar seveda pomeni, da lahko zbolijo vsaki, ki je tvegajo za okužbo izpostavljeni. Ocene, ki imajo realno podlago, so, da bi lahko zaradi okužbe z virusom nove gripe od 25 do 30% prebivalstva Slovenije potrebovalo zdravniško pomoč, v najhujših primerih tudi zdravniško oskrbo. To pa je precej velik delež in velika obremenitev za zdravstveno službo. V naši državi imamo sicer že od leta 2006 načrt delovanja zdravstvene službe v primeru epidemije oz. okužb z virusom nove gripe". Navajamo še, da so v Sloveniji doslej odkrili oziroma potrdili okoli 130 primerov okužbe z virusom nove gripe. Vsi primeri, razen enega, so bili blažje narave. M.

Vsak pripadnik vojske mora ravnati častno pri opravljanju svoje službe

Sprejet kodeks vojaške etike slovenske vojske

V Sloveniji je Ministrstvo za obrambo sprejelo kodeks (zakonik) vojaške etike slovenske vojske. Vsebuje tista etična načela, ki so v skladu z vlogo in mestom oboroženih sil v samostojni in neodvisni državi, kot je Slovenija. Gre tudi za načelo, da se vojaki in častniki ne morejo ukvarjati s politiko. V kodeksu (zakoniku) je zapisano tudi, "da morajo pripadniki slovenske vojske ravnati častno pri opravljanju vojaške službe". Nadalje je poudarjeno, "da morajo spoštovati, negovati, razvijati in uresničevati vrednote, ki izhajajo iz domoljubja kot temeljne skupne vrednote slovenske družbe in države.

Zavedati se morajo, da je delo v Slovenski vojski ne le služba in poklic, ampak način življenja. Zaupajo drugim in so vredni zaupanja, ker vedno spoštujejo dano besedo. Spoštujejo dostojanstvo

drugih, živih in mrtvih. Živijo pošteno, odgovorno in sprejemajo utemeljeno kritiko ter odgovornost za svoja dejanja". Nadalje je v kodeksu zapisano: "Pripadniki slovenske vojske ne obiskujejo prireditve in se ne ude-

ležujejo aktivnosti, ki spodbujajo nestrpnost do drugih ali razlikovanje na podlagi katerekoli osebnostne okoliščine, ne izražajo intimnih čustev do pripadnikov Slovenske vojske ali tujih vojsk na

način, ki bi lahko moteče vplival na vojaško službo, vojaško disciplino ali medsebojne odnose. Pripadniki Slovenske vojske med opravljanjem službe ne delujejo politično in se v uniformi ne udeležujejo političnih shodov ali drugih aktivnosti političnih strank". Izvirno se zdi tudi naslednje določilo, vsebovano v kodeksu Slovenske vojske: "Pripadniki Slovenske vojske ne razkazujejo javno svojega telesa na neprimeren način ali iz neprimernih nagibov, ne sodelujejo pri snemanju filmov, oddaj ter drugih medijskih zapisov in se ne udeležujejo aktivnosti ter dogodkov, katerih sporočilo je žalitev ali izražanje nestrpnosti do drugih, ki so tudi sicer javno moralno nesprejemljivi".

M.

Sporazum med Pošto Slovenije in družbo Petrol naj bi še razširili

V Sloveniji poštne storitve tudi na bencinskih črpalkah

Pošta Slovenije in gospodarska družba Petrol sta povečali sodelovanje. Sporazumeli sta se namreč, da bo odslej na sedeminštiridesetih bencinskih črpalkah v Sloveniji mogoče oddati priporočena in navadna pisma. Pakete je bilo mogoče oddati že po nekem prejšnjem dogovoru med slovensko Pošto in družbo Petrol. Podpredsednik Petrolove uprave Igor Irgolič je pojasnil, da bodo nove storitve poimenovane kot Storitve Pošta na Petrolu "omogočale hitro, preprosto in priročno oddajo paketnih in pisemskih pošilk, pa tudi prevzem paketnih pošilk, tudi tistih s spletno prodaje. Vse se bo dogajalo tako rekoč na cesti". S preusmeritvijo dela svojega prometa na bencinske čr-

palke oz. servise bodo pošte zmanjšale svojo obremenjenost, ki je, zlasti kar zadeva pakete, zelo velika. Član posloводства Pošte Slovenije Vinko Filipič je povedal, da bodo pošte Slovenije v letošnjem letu obremenile skupaj več kot 300 milijonov pisemskih pošilk in okoli 8,5

milijona kosov paketov. Če bodo izkušnje sodelovanja med tako velikima družbama, kot sta Pošta Slovenije in Petrol, dobre, bodo slednje še razširili. Poštne storitve bi lahko začeli opravljati vsi bencinski servisi v Sloveniji, ki jih je skupaj 131.

M.

Čebelarstva zveza Slovenije Slovenski čebelarji cenjeni tudi po svetu

Čebelarstva zveza Slovenije je že skoraj od osamosvojitve leta 1991 članica svetovne čebelarstva organizacije Apimondije, ki prireja vsaki dve leti mednarodni kongres. Za leto 2003 je vodstvo Apimondije zaupalo organizacijo takšne prireditve slovenskim čebelarjem. Kongres v Ljubljani je odlično uspel

2007 je bil v Avstraliji, letošnji pa se je končal v nedeljo, 20. septembra, v francoskem mestu Montpellier. Na vseh kongresih aktivno sodelujemo tudi slovenski čebelarji in uspešno promoviramo našo deželo. Najbolj se nas zapomnijo udeleženci z vseh celin sveta po medaljah, ki jih redno osvajamo v tekmovanem

za fotografijo in še srebrno za svoj film z naslovom Slovenija - domovina kranjske čebele. Uspeh ni izostal niti letos v Franciji. Fotografija znane cerkvice na Jamniku nad Kropo in pod njo rumeno cvetoč travnik s čebelami je preprčil žirijo, da je prav ta fotografija najboljša. Eden od članov žirije je povedal, da je takoj vedel, od kod prihaja avtor posnetka, saj je tako lepe prizore prikupnih cerkvic na gričih lahko videti samo v Sloveniji. Franc Šivic pa je zaslužen še za eno zlato medaljo. Prejeli sta jo knjigi Domovina odličnih čebelarjev, v kateri je kot pisec in zlasti kot fotograf sodeloval tudi Šivic, ter Slovenija, domovina kranjske čebele. Promocija naše domovine nam bo prav prišla v naslednjih mesecih, ko se bomo pripravljali na izvedbo svetovnega kongresa o apiterapiji ali z drugimi besedami o zdravljenju s čebeljimi pridelki, kot so med, cvetni prah, matični mleček, propolis in celo čebelji strup. Kongres bo potekal konec prihodnjega septembra najprej v Ljubljani, nato pa še v Lipici, na Bledu, v Mariboru in v Dolenjskih Toplicah. Da nam je vodstvo Apimondije ponovno zaupalo izvedbo tako pomembne prireditve v Sloveniji, pomeni, da uživamo slovenski čebelarji velik ugled v svetu. In tega želimo še naprej utrjevati.

in je bil po mnenju mnogih čebelarjev najboljši doslej. Kongresi Apimondije so vsaki dve leti. Slovenskemu je sledil leta 2005 kongres na Irskem, leta

programu. Tako je naš podpredsednik Franc Šivic osvojil leta 2001 zlato medaljo za fotografijo v Južni Afriki, na kongresu v Avstraliji pa ponovno zlato medaljo

Različno ocenjevanje gospodarskega stanja Povprečna plača v Sloveniji 912,53 evra

Domače in tuje ustanove ter izvedenci različno ocenjujejo stanje slovenskega gospodarstva v sedanjem obdobju finančno-gospodarske krize. Na rednem srečanju inštitutov za konjunkturo v Evropi so menili, da je kmalu pričakovati okrevanje gospodarstva tudi v Sloveniji. Dejansko je marsikatero podjetje že odpravilo poslovne in finančne težave, in v nekatere panoge prihajajo nova naročila. Pojavile pa so se nekatere trditve,

ki si nasprotujejo. V bankah npr. zatrjujejo, da imajo na voljo dovolj sredstev za kreditiranje

sprotnih potreb gospodarstva, v Gospodarski zbornici pa opozarjajo, da je posojila zelo težko dobiti. Po mnenju poslovezne bi gospodarstvo nujno potrebovalo skupaj eno milijardo evrov posojil, da bi lahko opravilo svoje likvidnostne težave. Po napovedih bo gospodarska rast v Sloveniji letos upadla za 2,5%, prihodnje leto pa naj bi se povečala za okoli 1,6 odstotka. Po uradnih podatkih je bilo v Sloveniji v mesecu marcu letos 566.019 delovno aktivnih prebivalcev. V preteklem aprilu pa je bilo uradno prijavljenih že 82.832 brezposelnih oseb. V istem mesecu so območni zavodi za zaposlovanje prijaviili 11.964 prostih mest, a nanje ni bilo dovolj odzivov. Iz uradnih virov sporočajo, da povprečna mesečna neto plača v Sloveniji sedaj znaša 912,53 evra in je realno za 3,1 odstotka višja, kot je bila v tem obdobju lani.

Po propadanju zgradb in objektov, ki trajajo več let V zdravilišču Rimske Toplice spet sprejemajo goste

Zdravilišče v Rimskih Toplicah je bilo pred drugo svetovno vojno najbolj znano in cenjeno, vendar pa je bilo drago in t. i. navadnim ljudem skoraj nedostopno. Po drugi svetovni vojni ga je prevzela jugoslovanska vojska, namenjeno pa je bilo predvsem visokim častnikom in drugim uslužbencem oboroženih sil. Po umiku vojske iz Slovenije je začelo zdravilišče propadati, na kar so domačini dolgo časa vztrajno, toda neuspešno opozarjali. Končno se je država zganila in spodbudila obnovo zgradb in objektov. Nastajajo sodobne Rimske Terme, ki se urbano vključujejo v

naravno okolje. V obnovljenem hotelu Sofijin dvor so proti koncu lanskega leta že sprejeli prve goste. Zanje je na voljo 43 enoposteljnih in dvoposteljnih sob in apartmajev, v hotelu pa so še restavracija, kavarna in nočni klub.

Kmalu bo končana tudi obnova Zdraviliškega doma, v katerem bo skupaj okrog 180 ležišč. Dodajamo, da so v Rimskih Toplicah že Rimljani postavili prve kopalne kadi in s tem zaznamovali razvoj in zgodovino tega kraja.

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Montecchi 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To število smo poslali v tisk v torek, 29. septembra, ob 14. uri.

Gospodarska kriza in boj za preživetje

Strah in upor

Vem, da bi bilo velikokrat bolje, če bi molčala. Za vsakogar velja, največkrat v življenju, pa tako radi pozabljam na to zlato pravilo!!! Bilo je pred dnevi, na zadnji vaški veselici, ko sem po dolgem času srečala sovaščanko, ki je vse bolj krhkega zdravja. Pa sem ji začela na široko razlagati o zdravi prehrani, o zdravilni moči biološko neoporečnih živil, o čiščenju črevesja in drugih prednostih naravne medicine. Dolgo me je samo gledala in poslušala, žalost sem videla v njenih očeh, pa nisem razumela in sem še naprej razkazovala svoje znanje. Ko sem umolknila, se je sama oglasila, žalosten je bil njen glas, poln razočaranja, jeze ni bilo v njem, samo globoka vdanost in teža razočaranja. Saj vem, veliko tega že vem, je povedala s povešenimi očmi, vem tudi, da imam po vsej verjetnosti celiakijo in bi se morala izogibati izdelkom iz navadne moke. Pa kako naj živim zdravo, kako naj pazim, da bo hrana kvalitetna, ko dobivam 400 evrov mesečno in še položnice za vodo in elektriko težko plačujem. 400 evrov na mesec nam ne zadošča niti za čisto navaden kruh in nekaj mesa pa zelenjave, je govorila. In povedala je, kako sta si zadnjic z možem pri Merkatorju ogledovala eko sadje in zelenjavo. Pa je zavitek z repo stal toliko, kot onadva dnevno porabita za živila. Pa je bil samo zavitek z repo. Sreč

ni so tisti, ki lahko tako hrano kupujejo, ki lahko pazijo na zdravje, ki si lahko privoščijo tudi vitaminske dodatke in obisk pri specialistu. Onadva nista tako srečna, je pristavila in umolknila. Bilo mi je težko, nisem vedela, kaj naj odgovorim, samo nekaj sem zamomljala in ji položila roko na ramo. Nekaj o tistih 400 evrih, nekaj o tisti stiski, ki je sama že dolgo let več ne poznam. In mi je bilo težko, težko, kot bi tistih 400 evrov meni sami omejevalo življenje. Sploh nisem več vedela, zakaj sem spregovorila, sploh nisem vedela, zakaj sem sploh tu, kako naj tem ljudem pravzaprav pomagam. Pri nas na vasi je ljudem vsak dan težje. Nekaj si sicer pomagajo z njivami in vrtom, ampak ko izgubi službo pri petdesetih in zamen pošiljaš prošnje desno in levo, je to premalo. Ne samo za vsakdanje preživetje, tudi za človeško dostojanstvo je premalo, za ponos človeka, ki je vsak dan garal v tovarni in verjel v svoje delo, v družbo, v državo. Včasih me je še posebno sram, ko sem slabe volje zaradi vremena ali če sarkoli, pa me kdo od sosedov spravi z nasmehom v dobro voljo. Z nasmehom človeka, ki shaja s 300, 400 evri na mesec in se kljub temu ne pritožuje ter ponosno

odklanja pomoč, češ, saj zmoredno. Včasih se sosedom zlažem in prinesem nekaj moke, testenin in olja, češ da ima moja mama preveč in ostaja in je blizu zapadlosti. Ker bi drugače moje skromne pomoči ne sprejeli... Vem pa, da je vse to premalo, da jim je vsak dan težje. Položaj v Sloveniji, kot sicer marsikje po svetu, je iz dneva v dan slabši in vse kaže, da si je vlada za-

dala kot cilj ljudem, predvsem najrevnejšim, povsem zagreniti življenje. Govor je o drastičnem znižanju bolniških nadomestil, o zamrznitvi pokojnin, tudi tistih najnižjih, ki že sedaj ne omogočajo dostojnega preživetja, o višjih davkih in o vse manj socialni državi, ki naj bi na primer, če vzamemo zobozdravstvo, vsake-mu posamezniku zagotovila le

pičlih 40 evrov uslug letno. Občutek imam, da ljudje molčijo, preveč molčijo, saj gre za njihovo zdravje, saj gre za njihovo delovno mesto, saj gre za njihovo državo, ki bi morala biti socialna država, pa ima z resnično socialnimi državami skupnega le visoke davke, pravzaprav najvišje na svetu. Delodajalci, podjetniki, direktorji in politiki krivdo seveda valijo na gospodarsko krizo, pa ni samo to.

pošteni ljudje molčijo, je vse to dogajanje toliko bolj boleče. Težko mi je pri srcu, ko poslušam vodilne pri Gorenju, ki pravijo, da plača delavcem oziroma delavkam, ne zadošča za življenje, ker se preveč zadolžujejo za draga oblačila. Vem, da ni tako, poznam slovenskega človeka, poznam slovenske delavke. Ampak tudi ko bi v resnici bilo tako (pa ni), je v demokraciji vsak posameznik svoboden, da prosto odloča o svojih izdatkih, pravico pa ima do dostojnega življenja. Tudi sama opažam, da so ljudje prepogostokrat žrtve divjega oglaševanja in prodajne mrzlice, pa kupujejo, ne da bi vedeli, kaj kupujejo. Tega pa so jih naučili in to pravzaprav od njih pričakujejo ravno tisti, ki so na oblasti. Saj naj bi bili noro nakupovanje in zadolževanje pravzaprav temelj sodobnega gospodarstva, ki sloni na rasti proizvodnje in potrošnje. Pred dnevi sem dobila domov pismo znane ameriške populistične založniške hiše. V njem je pisalo, da sem na nekem žrebanju zmagala 35.000 evrov, samo knjigo naj še kupim pri njih in že bodo prišli z limuzino na moj dom in me zapeljali v Ljubljano na slovesno izročitev bančne knjižice. Kapitalizem poznam že od rojstva, v njem sem rasla in dozorevala, bančno knjižico tudi na srečo že imam in reklama je v mojem primeru romala k skobčevkam v kletko za podlago iztrebkom in ostankom hrane. Ne vem pa, če je bilo v vsaki hiši tako. Kaj namreč pomeni obljubljenih 35.000 evrov človeku, ki je na ro-

bu preživetja? Kakšne sanje so to, kakšna nedosegljiva blaginja. Pa si odtrže od ust, kupi knjigo in čaka na limuzino in sanjsko nagrado... zaman. V zadnjem času je delovna obremenitev slovenskega človeka postala vse večja. Rast plač pa sorazmerno vse manjša. Začela so se senuvati življenja, kajti posamezniku je bil vzet prosti čas. Vzeta mu je bila sobota. Vzeta mu je bila družina. Spremenila se je celotna življenjska filozofija in bogastvo se je porazdelilo tako, da so vsak dan rasla družbena nasprotja. In v negotovosti in osamljenosti, ki dan za dnem izpodriva družbeno solidarnost, je za marsikoga prazna obljuba o velikem dobitku edina svetla luč. Pa vendar se je sredi septembra tudi za slovenskega pohlevnega delavca nekaj spremenilo. Nepričakovano, čisto nenadoma, v trenutku, ko se je še vse zdelo mogoče, tudi to, da bodo ljudje še naprej živeli s 300, 400 evri na mesec, brez dostojnega zdravstvenega varstva in pri tem molčali, so se v veliki tovarni Gorenja čisto nenapovedano ustavili stroji, zaposleni pa so drug za drugim zapustili proizvodne hale in stopili na plano. Odločno, spontano, enotno, brez vodstva sindikatov in brez predhodnih razgovorov. Zaradi tiste "usrane" plače, kot je nekdo rekel, zaradi nezadovoljstva, zaradi občutka nemoči. Zaradi tega, ker niti najboljši ljudje in najbolj hlapčevski narod ne morejo samo molčati... in prenašati. In Gorenje naj bi bil samo začetek...

Suzi Pertot

Začele so se tudi tekme v košarki

Špica našega gibanja Jadran v državni C ligi

Minuli konec tedna so s prvenstvenimi obveznostmi začeli košarkarji Jadrana Mark, ki so letos naša najvišje postavljena peterka, saj merijo moči v državni C ligi. Sploh so se z zadnjim vikendom v septembru pričela vsa državna amaterska prvenstva. Slovenska košarkarja, ki igra na najvišji ravni, sta letos mladi Daniel Batich in veterani Jan Budin, saj nosita dres tržiskega Falconstara v B2 ligi. Kot rečeno, pa bo Jadran drugo leto zapored igral med tretjeligaši v konkurenci, v kateri se je treba peljati po Furlaniji Julijski krajini in Venetu (najdlje do Roviga, nekoč tudi na Tridentsko). V ligi se kreta nič koliko nekdanih višjeligašev, pa tudi več kvalitetnih mladih, tako da je prvenstvo, v katerem zlasti v Venetu krožijo velike denarne vsote, izjemno zahtevno in kakovostno. Jadrana četa se je lani pod vodstvom trenerja Bobana Popoviča rešila pred izpadom v odločilnem drugem krogu razigravanja za obstanek (play-out), letos pa se predstavlja v čisto podobni postavi, sicer z novim trenerjem. To je Novogoričan hrvaškega rodu Dražen Grbac, priznani strateg, ki je na italijanski strani meje že veliko delal, med drugim pred desetimi leti tudi kot krmar goriskega Doma v najsvetlejšem trenutku v društveni zgodovini (kakovostna C2 liga). Že tako razmeroma mlado igralško zasedbo, pretežno doma vzgojenih košarkarjev so letos še dodatno pomladili, najbolj odmevne okrepitve so v bistvu potrditve zvezd Saše Ferfoglia in Petra Sosiča (ki sta uvodoma izrazila željo, da bi nadaljevala kariero kje drugje

kot poklicna košarkarja) ter vključitev izrednega sedemnajstletnika Boruta Bana (sina slovitega Marka) v deseterico članske ekipe. Novost pred novo Jadrano sezono je tudi telovadnica Polisportive na Opčinah, ki so jo poleti prilagodili predpisom državne lige in bodo tako v njej Oberdan in soigralci lahko igrali domače tekme. Prva bo

že v nedeljo ob 18. uri. Jadran sicer v letošnji sezoni cilja na bistveno mirnejše prvenstvo v primerjavi z lanskim, se pravi, da si uprava želi zanesljiv obstanek v ligi s postopno predajo poslov znotraj moštva mladim silam. Tekmovalni cilj se zdi letos v vsakem primeru dokaj realno uresničljiv, saj iz lige po reformi izpade samo ena ekipa. Konec tedna bodo začeli tekme, ki veljajo dve točki na lestvici, tudi deželni košarkarski ligaši. Zanimivo bo zlasti v deželni C ligi (do lani C2), v kateri sodelujeta Bor Radenska in Breg. Predstavniki mestnega društva se vračajo na ožjo deželno raven po izpadu iz državnega tretjeligaškega prvenstva, v katerem so preživeli zadnjih pet sezon. Zasta-

vonoše dolinske občine pa bodo prvič igrali v C ligi po navdušujočem napredovanju iz četrtega tekmovanja. Mnogo večje apetite imajo prav Brežani, ki so sestavili zelo močno ekipo, zlasti pod košema, kjer so si zagotovili tudi prisotnost senatorja Štefana Samca, najbolj dominantnega centra zadnjega desetletja v vsem "Trivenetu". Sploh je uprava Brega ambiciozna, okoli prve ekipe vlada veliko navdušenje, tako da fantje nikakor ne nameravajo igrati zgolj vloge spoštljivega novince v ligi. Na Stadionu 1. maja pri Svetem Ivanu pa so po nazadovanju ubrali čisto nov cikel in korenito pomladili vrste članske postave. V C2 ligo stopajo s številnimi nepreverjenimi košarkarji, ki se morajo šele izkazati. Prvi cilj borovcev bo tako predvsem ohranitev kategorije, seveda ob stalnem napredku in uveljavljanju mladincev. Zanimivo je, da Bor in Breg plodno sodelujeta na mladinski ravni, dogovor pa predvideva, da gre nato na članski ravni vsak svojo pot v skladu z načrti in željami obeh odborov. Drugačen je stroj na Krasu, kjer je Kontovelova članska ekipa, v sezoni 2009/2010 naš edini četrtoligaš, v prvi vrsti rezervoar za Jadrano moštvo. Kontovelci bodo skušali odigrati mirno prvenstvo D lige, novi trener Gerjevič pa bo v tem tekmovanju (začetek bo v soboto) zaupal pretežno rosnu mladim fantom, za nekatere od teh je deželno prvenstvo prav odskočna deska pred prestopom v državno C ligo. V goriško-kraškem polju, ki oblikuje projekt Jadran, poleg Kontovela sodelujejo še Dom, Polet in Sokol.

HC

NOGOMET

Elitna liga: Kras - Corno 4:1
Promocijska liga: Juventina - Trieste Calcio 3:1, Staranzano - Vesna 0:0, Sovodnje - Pro Gorizia 0:2
1. amaterska liga: Primorac - Ronchi 0:1
2. amaterska liga: Zarja/Golja - Romana 1:0, Breg - Chiarbola 3:3, Primorje - Opicina 1:3
3. amaterska liga: Mladost - Torre 2:1
KOŠARKA
C1 liga: Nuovo Basket Udine - Jadran 77:65

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

6

Pred dnevi sem na majhnem parkirišču pred osnovno šolo Otona Župančiča v Gorici, kamor vsako jutro peljem sina, razmišljal o svoji neprilagojenosti, pravzaprav sem si postavil temeljno vprašanje, ki si ga zadnje čase vse prevečkrat postavljam v naši narodni skupnosti: "Kaj sploh počnem tukaj"? Prišel sem po Luko, parkiral v drugo vrsto, kot nas mora večina pred šolo, ki pravega parkirišča nima, bila je sreda, ko imajo osnovnošolci pouk do 16.30, da so lahko v sobotah prosti, kot so prosti otroci in dijaki povsod v razvitem svetu, le v Italiji ne. V mislih imam seveda naše dijake, ki morajo vsako soboto v šolo. Zakaj je to dobro, ne vem, vedo pa starši, ki radi "parkirajo" otroke tudi na dan sobote, in seveda naši šolniki, katerih se ne da prepričati, da je to ena od norosti, ki je ne razume nihče iz razvitega sveta. Ker pa ne mislim polemizirati z nikomer, bi samo dodal, da

sam zlezal krepko v petdeseta leta in me najbrž tudi daje andropavza, kot to moško stanje v petdesetih letih imenujejo razsvetljeni strokovnjaki, a sam sem bolj preprostega mnenja, da je to zato, ker so se naše šole, šole s slovenskim učnim jezikom, tako spremenile, da se ne prepoznavam več ne v njih in ne pred njimi. Naučiti sem se moral, da so nekatere sošolke mojih hčerk po končani nižji srednji šoli odšle na italijanske šole, naučiti sem se moral na vseprisotno dvojezičnost, tudi tam, kjer je ni treba, naučiti sem se moral na preprosto dejstvo, da te nihče nič ne vpraša kot starše, ko gre za pomembne odločitve, a dovolite mi vsaj to, da svoje nelagodje ubesedim. Veliko stvari sem že doživel pred našimi šolami, najbrž jih nekaj še bom, a doma nisem več ne v njih in ne pred njimi, to je dejstvo, ki ga nerad zapišem. Če mi boste oprostili, da ne zmoredno več pogovorov o tem, vedno v italijanščini, kakšne "merendine" ima rad moj otrok, da o velikih problemih niti ne govorim, pa me vsaj skušajte razumeti, ko vam pravim, da mi je bilo težko pred dnevi, ko me je nekdo pred šolo s slovenskim

učnim jezikom, seveda v italijanščini, poučil, da je njemu "ta šola izjemno všeč, ker je dvojezična". Zelo umirjeno sem mu povedal, da je to šola s slovenskim učnim jezikom, ali pa bi to vsaj morala biti, nato mi je nič kaj elegantno odvrnil, da spadam v vrste "slovenskih talibanov". Bilo je le preveč, saj bi se lahko samo še skregal, a ni imelo nima smisla. Kako naj se počutim doma, sem pomislil, ko pa se skorajda nimam več s kom pogovarjati v slovenskem jeziku. Najbrž je problem moj. Vzgojen sem bil drugače, pred leti sem rad hodil na šolske sestanke, ki so bili točno ob določeni uri, trajali niso v nedogled, danes z muko grem enkrat na leto v dolge čakalne vrste, še šolskih sprejemalec ne dobi v nekaj minutah, ampak se moraš postaviti v nemogoče vrste... Predvsem pa me moti to, kar mi je človek, ki jemlje našo šolo kot servis, jasno povedal, ko mi je dejal, da sem "slovenski taliban". Ker ne razumem vseprisotne dvojezičnosti. In se zato, obkrožen z mamami vrstnikov mojega sina, ki so oblečene kot moji hčerki najstnici, ne najdem več in se vedno znova sprašujem: "Kaj sploh počnem tukaj"? Za zdaj se, hvala Bogu, še ne sprašujem, kaj sploh tam počne moj sin.

Komentar

Odgovornost

V začetku septembra je slavil svojo osemdesetletnico organizator, politik in predsednik prve demokratične stranke v komunistični Sloveniji Ivan Oman. Svojega znamenitega rojaka je proslavila domača škofjeloška občina in tudi slovenska javnost. Na proslavi so bili številni udeleženci, sorodniki, prijatelji, sodelavci, politiki. Ob tej priložnosti so izdali knjigo z naslovom Ivan Oman. Glas ljudstva v prelomnih časih, o življenju in delu tega znamenitega Slovenca.

Govorniki so izpostavljali njegovo daljnovidnost, odločnost in posebno pokončnost in odgovornost. Te lastnosti so redkost med slovenskimi politiki, sicer se ne bi zdaj znašli v položaju, v katerem se družbeno življenje v državi vse bolj zastruje.

Na tako družbeno stanje so sicer vplivali tudi globalni razlogi, saj ima gospodarsko-finančna kriza svetovne razsežnosti. Ob tem so se jasneje pokazale tudi tranzicijske usedline, znane kot posledice postkomunističnega obdobja, ki imajo tudi slovenske posebnosti. Očitno prihaja ura resnice in ta

je toliko bolj bridka in kruta, ker so se tisti, ki imajo glavne niti v državi, obnašali, kakor da je vse lepo in prav. Tranzicijski politiki so kot branjevci trgovali z zaupanjem jim javnim dobrim, prikrjevali besede in ustvarjali meglo, ki se je valila čez državo. Ustvaril se je občutek, kakor da ni nobenih pravil in da se ne ve kod in kam. Slo-gan prenovitelj "ne levo ne desno" je tako izraz te neobglednosti in zmedenosti, a tudi volje po taki oblasti, ki se znajde v zamegljenju dejanskega stanja. Ni čuda, da v takem ozračju vlada malodušje in redke zvezde kažejo dalj in stran, če celo teh ne prikrijejo zrežirane medijske in politične megle.

V takem stanju brez pravil in obvezanosti ni prostora za red in odgovornost. Dokler je vsakdo dobil vsaj drobtinice, je bilo to očitno večini prav. Sicer ne bi ti-

sti, ki so jih najbolj molzli, volili nekdanjih zatiralcev, da preko politike, uprave, sodstva in sindikatov podaljšujejo njihovo bedo. Čas krize je neizprosno pokazal ta protislovja in žal najbolj zadel revne in jih potisnil na rob družbe. Zato zdaj nimajo več izbi-

sti. Časi sprenevedanja so mimo in upravljalci globalnega sveta nimajo izbire. Jezni delavci dojemajo, da so jim sedeli za vratom menedžerji in sindikalni voditelji, ki so jih predolgo časa slepli s tihimi stavkami in drugimi manevri, ki so držali pokrov nad

XVI. v okrožnici Ljubezen v re-snici. Ali bo prevladala "logika darovanja brez povračila", kar želi papež, in ali bo mogoče uveljaviti svetovno avtoriteto, ki bi zagotovila pravičnejše razmere, ostaja odprto, ker so politične in druge avtoritete majave, posebno v tranzicijskih državah.

Težko verjamemo vanje, če se ne izkažejo z vestnostjo in odgovornostjo, kot redki v tranziciji, ki so opravičili naše zaupanje. Kako pa naj delavci zaupajo menedžerjem, ki so delali le zase, živeli na račun žuljev drugih ter bili zraven proglašeni še za podjetnike leta? Kdo naj zaupa pravnikom, ki (ali zgolj slučajno?) zavlačujejo in zastarajo postopke in prizade-tim ne pomagajo do pravice? Kdo naj še verjame politikom, ki lažejo in celo opravičujejo laž drugega, predvsem pa podpirajo bogatenje posameznikov na račun revščine številnih? Ob vsem tem niti ni presenetljiva upogljivost novinarjev, ki že na univerzi niso mogli naravnati

hrbtenice. Kljub slabemu spominu, pa ljudje imajo spomin, kdo jim je v stiski blizu.

Kristjani se ta mesec spominjamo svetniških kandidatov. V mislih imam nadškofa Vovka in številne druge, ki so pokončnost in odgovornost plačali s trpljenjem in tudi smrtjo. Danes žal tudi v Cerkvih težko z lučjo iščemo zgledov, čeprav so med nami pokončni in odgovorni ljudje, a žal ostajajo v Cerkvih in družbi v ozadju. Ob slovesnostih kot Slomškova bi se morali tudi kristjani vprašati o avtoriteti dejavne vere, ki vidi posebno zapostavljenega, odrinjenega in prizadetega človeka. Verjetno se bodo v teh kriznih časih tudi tako imenovani "levi" politiki začeli zavedati, da ne bomo prišli daleč z omalovaževanjem krščanskih izročil in njihovih nosilcev. Seveda ne le zaradi sprejemov pri papežu ali nacionalnega prestiža, pač pa za narodov blagor ni dobro ignorirati prizadevanj vernih. Dolgoročno potrebujemo odprtost, sodelovanje in veliko več solidarnosti, sicer se državljanom ne piše dobro, posebno če so jim, če je verjeti raziskavam, delo breme, samomor izhod iz stisk in prihodnost brez perspektiv. Časi krize so bili v duhu krščanstva vedno tudi časi priložnosti, da začnemo drugače.

Janez Juhant

Ivan Oman

re in iščejo rešilne bilke, da bi preživeli in obranili svoje človeško dostojanstvo. Odgovorni – če jih je še kaj v tej državi – bi se morali zavedati te skrajnosti in prisluhniti stiski. Ura resnice je zato obenem klic k odgovorno-

delavsko jezo. V megli je lahko biti menedžer, ker ni treba ničesar odgovorjati. A lojalnosti je konec, ko gre za preživetje. Razmere terjajo solidarnost in prilagodljivost in odgovornosti vseh, kot spodbuja tudi papež Benedikt

Utrinki iz večnega mesta Mojstrovine v cerkvi S. Luigi dei Francesi

Leto, ki sem ga preživela v Rimu, je minilo v trenutku. Dnevi so kar leteli. Šola in služba sta narekovali moj ritem, bila sem zelo zaposlena in mi je zaradi tega kar zmanjkovalo časa (večkrat tudi energije, priznam), da bi se potepala po mestu. Ampak, da ne bi vse skupaj zvenelo prereno, naj povem, da sem se v šoli ukvarjala s fotografijo, bila sem v dobri družbi, med prijetnimi ljudmi in fotografskimi aparati. Moja tako imenovana služba

peti, ko živi nekje drugje, vse ima pred nosom in nenehno odlaša. Tudi pri meni se je pojavil ta sindrom. Na koncu sem se le "vzela v roke" in se odpravila v mesto. Premagala sem lenobo. V meni jo je zbudila peklenska vročina, ki je preplavila mesto (Rimljani veljajo za lene, mogoče tudi zaradi tropskih poletnih temperatur!). Česa takega še nisem doživela, včasih smo kar ždeli v stanovanju in iz nas ni bilo nič. Morala sem nekaj ukreniti. Šla sem

pa je bilo varstvo otrok. Z Jacopom (7 let) in njegovim malim bratom Pietrom (3 leta) smo postali pravi prijatelji. Po srečnem naključju sem spoznala najbolj simpatično družino v Rimu (od njih sem se res težko poslovila!). Z njima sem preživljala številne popoldneve, imeli so me kar za svojo.

Naša najljubša igra je bila vožnja po mestu, z vsemi možnimi prevoznimi sredstvi. Najbolj sta bila srečna, ko sem ju peljala na železniško postajo gledat vlake. Poznam vse rimske železniške postaje! Preizkusili smo celo vrsto avtobusnih linij in se spoprijateljili s kakšnim šoferjem – takoj so nas opazili, bili smo edini, ki smo se vozili od začetne do končne postaje. Na metroju smo ravno tako preživeli kar nekaj časa, na pamet smo recitali seznam postaj. Ti izleti so bili nepozabni, Rim je bil naš!

Kar naenkrat se je začelo poletje. Šole je bilo konec, spet sem imela več prostega časa in veliko zanimivih stvari, ki si jih nisem še ogledala. Človek je v domačem kraju najslabši turist. Isto se pri-

se ohladit v cerkev. San Luigi dei Francesi. Blizu trga Navona stoji, od leta 1589, cerkev francoskih prebivalcev Rima. Zgradil jo je Domenico Fontana na podlagi načrtov Giacomina della Porta, z bogatimi prispevki Caterine de' Medici.

Cerkvene poslikave in dekoracija pripovedujejo o veličini Francije, o njenih svetnikih in zgodovin-

skih osebnostih. V njej so delovali različni umetniki, Domenichino je izdelal freske z zgodbami svete Cecilije (1616-17). V peti kapeli (cappella Contarelli) leve ladije pa so prizori iz življenja svetega Mateja, eno najlepših del, ki jih je v Rimu ustvaril Caravaggio. Med leti 1599 in 1602 je naslikal tri platna, znamenito Poklicanje svetega Mateja, Mučeništvo svetnika in prizor z angelom, ki se mu prikaže med pisanjem evangelija. Poklicanje Mateja se dogaja v preprosti krčmi, takšni, v kakršne je pogosto zahajal Caravaggio, kjer se pojavita Kristus in sveti Peter. Nad njima zažari soj nebeške svetlobe, ki razsvetli omizje z Matejem in njegovo družino. Slika je simbolno in formalno izjemno pomenljiva, izraznost in realizem portretiranih likov kažeta genialno slikarjevo potezo in obenem pripoveduje zgodbo odrešenja. Svetloba igra pomembno vlogo, poleg simbolne vrednosti vodi gledalčvo oko v branju slike. Njena moč pa ne priključa pozornosti vseh oseb okoli mize, samo nekateri se odzovejo nanjo. Svoboda izbire. Slika s prizorom mučeništva je veliko bolj dinamičen in dramatičen dogodek. Svetloba reže globoke sence na obrazih in telesih, svetnikov krvnik stoji na sredini, obsijan. Milosti je lahko deležen tudi on. Iz neba se spušča angel s palmovo vejo mučeništva, prestrašeni gledalci bežijo. Prelep angel se prikaže Mateju tudi med pisanjem evangelija. V prvi verziji slike (naročniki so se ob njej zgrozili) prika-

zuje skoraj nepismenega kmečkega možakarja, ki mu angel drži roko pri pisanju. To je bilo nedopustno. Caravaggio je moral naslikati na novo, tokrat se je nekoliko bolj držal pravil. Pred takimi deli se čas ustavi, pred njimi sem kar obstala. Nato sem ponovno stopila v bleščeč poletni dan.

Katarina Brešan

Dijaki slovenskih družboslovnih licejev Ali so socialna omrežja že postala obsesija?

Spleta se dandanes poslužujemo čisto vsi, saj je nedvomno postal najmočnejši medij, ki grozi prevzeti vlogo televizije in drugih medijev. Na spletu so namreč na voljo različne storitve, ki nudijo obiskovalcem možnost izražanja, informiranja, zabave in še mnogo drugega. Med spletnimi storitvami, ki so se v rekordnem času razširile tako med mladimi kakor tudi med starejšimi, so prav gotovo socialna omrežja ali social networks, med katerimi nedvomno izstopa Facebook. Koliko mladih pozna ali je vpisanih v socialna omrežja? Zakaj se mladi odločajo za spletna omrežja? Katere so prednosti tovrstnega načina komunikacije, kje pa se skrivajo negativne plati? S temi in še marsikaterimi drugimi vprašanji so se v dvotedenski razi-

skovalni dejavnosti, ki so jo omogočili in podprli raziskovalni inštitut SLORI, Zadruga Kraška banka in Finančna družba KB 1909, ukvarjali dijaki goriških in tržaških družboslovnih licejev. Ob evropski Noči raziskovalcev - 'The researchers' night' - so se mladi seznanili z raziskovalno dejavnostjo in njenimi vsebinami, glavna tema raziskave pa je bila prav razširjenost uporabe socialnih omrežij s posebnim poudarkom na Facebooku. Rezultate raziskav so dijaki predstavili v soboto, 26. septembra, v prostorih Narodnega doma v Trstu. Med 335 anketiranci s tržaških in goriških višjih srednjih šol (90% višješolske populacije) je 94% mladih povedalo, da pozna socialna omrežja, 91% da jih uporablja, večina letih pa je priznalo, da jih upora-

blja dnevno. Najbolj obiskan je Facebook, ki daleč prekaša ostala spletna socialna omrežja, na primer Netlog ali Myspace, razlog za to pa je, da nudi več možnosti. Mladi raziskovalci so anketirance vprašali, zakaj sploh uporabljajo socialna omrežja. Izkazalo se je, da so temeljni razlogi ohranjanje stikov s prijatelji, spoznavanje novih ljudi ali preživljanje prostega časa. Se naši dijaki na socialnem omrežju počutijo kakorkoli ogrožene? Velika večina anketiranih je dejala, da nima negativnih izkušenj s socialnimi omrežji. Raziskovalci so se zaustavili tudi pri vprašanju o pristnosti tovrstnega načina komunikacije: zanimivo je, da velik del višješolske mladine ne vidi razlike med osebno komunikacijo in komunikacijo po spletu. Svoje mnenje o izsledkih raziskave sta izrekli tudi ravnateljica raziskovalnega inštituta SLORI Maja Mezgec in profesorica Jasna Merku', ki je med drugim povedala, da bo splet po njenem mnenju kmalu izpodrinil tudi televizijo.

Patrizia Jurincic

SKD Hrast je organiziral tradicionalno kolesarsko dirko z gorskimi kolesi Hrast bike slalom je privabil petdeset mladih kolesarjev v Doberdob

V Doberdobu je zgodnjejsenska kolesarska dirka, ki jo že vrsto let prireja SKD Hrast, postala že prava tradicija. Letos je bila na vrsti že šestič zapored. Hrast bike slalom je postal že prava vesela dobrodošlica pisani kraški jeseni, ki jo ob začetku šolskega leta popestrijo številni otroci in mladi iz Doberdoba in okolice. Število mladih kolesarjev, ki se udeležujejo kolesarske dirke, iz leta v leto narašča. Letos se je na gorska kolesa pognalo 50 mladih. Dirka je potekala v dveh, 700 metrov dolgih spustih, ki so ju kolesarji opravili na pretežno ravninski progi. Težave, s katerimi so se soočili tekmovalci, so bile predvsem precejšnje število zavojev in teh-

nična zahtevnost. Udeležence so organizatorji razdelili po starostnih kategorijah, od najmlajših osnovnošolcev do nekoliko starejših srednješolcev. Po obeh spustih in po srečolovu so vsi na-

vili: Antonino Fardella (1. razred), Danijel Lavrenčič (2. razred), Katarina Visintin (3. razred), Jurij Lavrenčič (4. razred), Elija Lakovič (5. razred), Aleš Lavrenčič (1. razred nižje srednje šole), Cristian Visin (2. razred nižje srednje šole), Elija Marušič (3. razred nižje srednje šole, moški), Mihael Lavrenčič (2. razred višje srednje šole) ter Tomaž Legiša v skupini starejših vpisanih. Sklep dirke sta bili seveda skupno druženje in veselje vseh nastopajočih med razglasitvijo zmagovalcev. Prvi trije uvrščeni v vsaki kategoriji so prejeli pokale, prisotni pa so zmagovalce vseskozi spodbujali z bučnim ploskanjem in navijanjem.

Foto IC

stopajoči vendarle dočakali razglasitev zmagovalcev. V posameznih kategorijah so se uvelja-

AC